

Uvodnik

Za izboljšanje odnosov

Medtem ko to poročamo (torek, 18. t. m.), poteka tridnevni odmevni obisk slovenskega predsednika Danila Türka v Rimu. Slovenski predsednik države je v Rim prišel z močno delegacijo, saj ga spremljata zunanji minister Samuel Žbogar, ki se je sestel s kolego Francom Frattinijem, in minister za promet Patrik Vlačič, ki je tudi imel pogovore s svojim italijanskim kolego Alterom Matteolijem glede železniške povezave med Trstom in Divačo.

Predsednik Türk in njegov italijanski kolega Giorgio Napolitano sta prvi dan srečanja v Rimu poudarila, da so odnosi med državama odlični, in naglasila pomen skupne evropske vizije. Predsednik Türk je italijanskemu kolegu med srečanjem predal kratek memoar s predlogom, da bi na celotnem območju soške fronte uvedli skupno evropsko pot miru. "Želimo si, da bi ta skupni projekt razumeli kot evropski projekt, ki nas spominja na tragično zgodovino, hkrati pa bo tudi spodbuda za kreativno razmišljanje o naši skupni prihodnosti", je dejal slovenski predsednik.

Predsednika sta se dotaknila številnih tem, med drugim razmer, v katerih živita in delujeta obe manjšini, slovenska v Italiji in italijanska v Sloveniji. Napolitano je po poročanju STA dejal, da so odnosi med Rimom in Ljubljano glede manjšin dobri in da sta obe strani pripravljene okrepiti povezavo. Slovenska manjšina, tako je povedal predsednik Napolitano, je najpomembnejša narodna manjšina v Italiji. Poudaril je tudi pomen srečanja treh predsednikov v Trstu julija lani: ta dogodek je odnosom med državama dal velik zagon. Pogovori med sosednjima državama zdaj po njegovih besedah potekajo v vzdušju tega sestanka.

"V Sloveniji smo zelo zadovoljni, da je Italija s proračunom zagotovila finančno stabilnost slovenski manjšini v prihodnjih dveh letih", je glede manjšinskega vprašanja dejal Türk. Deseta obletnica zaščitnega zakona za manjšino je odlična priložnost, da se pregledajo učinki zakona in ugotovi, ali je potrebno še kaj storiti, je dejal slovenski predsednik. Pokazalo se je že, da se ne sme zmanjševati finančna podpora kulturnega delovanja manjšin. Je pa, tako predsednik Türk, potrebno priznati, da obstaja primanjkljaj pri dvojezičnosti. V obeh državah bi lahko dvojezičnost še nadgradili, je prepričan predsednik Türk, ki je ob tem predstavnike manjšin pozval, naj sami poudarijo svoje prioritete. Predsednik Napolitano je sicer podčrtal predvsem načelo pripadnosti obeh držav skupni evropski perspektivi. Obe državi druzi skupna pot, kar pomeni tudi perspektivo za naprej in izhodišče za reševanje odprtih vprašanj ter celovit pogled na preteklost, je dejal predsednik Napolitano in dodal, da je Slovenija kot prva država balkanske regije vstopila v EU in kot prva prevzela evro. Predsednika sta med drugim spregovorila o gospodarski krizi, ki je prizadela tudi Evropsko unijo. "V EU smo zaskrbljeni, ker Unija ne napreduje dovolj hitro in celovito pri oblikovanju skupne zunanje in varnostne politike in ker nima celovitega pristopa k reševanju krize", je opozoril predsednik Türk. Ob tem je kot zelo dober predlog ocenil uvedbo skupne evrske obveznice, ki jo zagovarja Italija. Glede gospodarskega sodelovanja med državama je predsednik Türk poudaril pomen Italije kot druge največje zunanjetrgovinske partnerice Slovenije, je pa opozoril na manko pri investicijah. Predsednik slovenske republike je obenem poudaril, da je treba dajati prednost razvoju pomorstva in pristanišč v Jadranu, pri čemer si želi čim tesnejšega in uspešnejšega sodelovanja obeh držav.

Predsednik Republike Slovenije Danilo Türk na obisku v Rimu

Prvega maja na trgu sv. Petra

Papež Janez Pavel II. bo kmalu razglašen za blaženega

Ppapež Benedikt XVI. je v petek, 14. januarja, sprejel na avdienci prefekta Kongregacije za zadeve svetnikov, kardinala Angela Amata, in dovolil objavo odlokov o potrditvi čudežnega ozdravljenja na priprošnje Božjega služabnika papeža Janeza Pavla II.

Papež Janez Pavel II. je bil 264. papež oziroma 263. naslednik apostola Petra v vesoljni Cerkvi. Karol Jozef Wojtyła (1978-2005), ki je bil za svetega očeta izvoljen 16. oktobra 1978, se je rodil 18. maja 1920 v Wadowicah na Poljskem. Škofovsko posvečenje je prejel leta 1958. Dvakrat je obiskal tudi Slovenijo: prvič od 17. do 19. maja 1996, ko je obiskal vse tri (takratne) škofije in se je z verniki srečal v Stožicah v

Ljubljani, v Postojni in v Mariboru, drugič pa 19. septembra 1999, ko je v Mariboru za blaženega razglasil škofa Antona Martina Martina Sloška. Nepozaben ostaja tudi njegov obisk naše dežele Furlanije Julijske krajine od 30. aprila do 3. maja 1992. Umrl je 2. aprila 2005 v Vatikanu, pogrebna maša pa je bila 8. aprila 2005 na trgu sv. Petra v Vatikanu.

Papež Benedikt XVI. je beatifikacijski postopek za papeža Janeza Pavla II. zaključil z dovoljenjem objave čudežnega oz-

dravljenja, ki se je zgodil na njegovo priprošnje. Omenjeni postopek se je izjemoma začel, še preden je od njegove smrti minilo pet let, kot to zahtevajo predpisi. Do tega je prišlo, ker je poljski papež že v času življenja, pa tudi po smrti v očeh ljudi veljal za svetega moža. V letih od 2005 do 2007 je potekal glavni škofijski postopek skupaj s postopki v drugih škofijah za ugotovitev kreposti in čudežev Božjega služabnika, leta 2009 pa je medicinska komisija pri Kongregaciji za zadeve svetnikov že ugotovila čudežno ozdravitev Parkinsonove bolezni pri redovnici Marie Simon Pierre Normand. Dne 11. januarja 2011 je kardinalska komisija pri isti Kongregaciji soglasno sprejela mnenje medicinske stroke ter ozdravitev potrdila za čudežno.

Papež Benedikt XVI. bo Božjega služabnika papeža Janeza Pavla II. za blaženega razglasil na trgu sv. Petra v Vatikanu 1. maja 2011, na drugo velikonočno nedeljo, nedeljo Božjega usmiljenja. Ta dan so izbrali zato, ker je bil praznik pokojnemu svetemu očetu posebno drag, saj ga je prav on postavil na prvo nedeljo po Veliki noči. In prav na vigilijo tega praznika pred šestimi leti, ko se je z večernicami že začel, se je poljski papež "vrnil k Očetu".

Kot je povedal glasnik Sv. sedeža p. Lombardi, so v teh letih postavili pod drobnogled zelo obširno gradivo in prisluhli zelo številnim pričevanjem, saj so imeli pred sabo skoraj 27-letno dobo papeževanja in dolgo življenje človeka, ki je globoko zaznamoval - ne le - cerkveno zgodovino dvajsetega stoletja.

Pogovor

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je spregovoril o političnem stanju v deželnem svetu in v manjšini

SLOVENSKA SKUPNOST
prireja

TRADICIONALNO PRIJATELJSKO
SREČANJE OB ZAČETKU NOVEGA LETA

Petek, 21. januarja 2011, ob 19. uri

Avditorij v Gorici (ul. Roma 5)

Prejeli smo "Naleteli smo na gluha ušesa!"

Družbenopolitično društvo Edinost je 4. novembra 2009 poslalo italijanski senatorki Tamari Blažini priporočeno pismo št. 13704758762-1 z datumom 2. novembra 2009 in s tole vsebino.

"Ob 55. obletnici povratka italijanske uprave v Trst in pokrajino je naše društvo želelo opozoriti upravne oblasti na grobe kršitve pravice do rabe slovenskega jezika v odnosih z upravnimi oblastmi, kakor je opredeljena v razsodbah Ustavnega sodišča št. 28 iz leta 1982, št. 62 iz leta 1992 in št. 15 iz leta 1996. Zato je priredilo 26. oktobra 2009 v Narodnem domu v Trstu predavanje z naslovom "55 anni di uso della lingua slovena nei rapporti con le autorità", istočasno pa je pripravilo poročilo o razvoju tega pomembnega vprašanja v zadnjih petinpetdesetih letih, ki pove več, kot smo mogli povedati v predavanju, obenem pa obsega tudi 16 strani dokumentacije".

"Ker smo prepričani, da večina senatorjev nima pojma o zapletih v preteklosti in o stanju v sedanjosti,

mislimo, da bi bilo zelo dobro, ko bi vi lahko dali razmnožiti naše poročilo in ga dostaviti vsaj do smrtim senatorjem (med katerimi so trije bivši predsedniki repu-

Tamara Blažina

blike), predsednikom parlamentarnih skupin in manjšinskim senatorjem. Lepo pa bi bilo, ko bi lahko prejeli izvod poročila vsaj vsi senatorji opozicije".

"Če pa se vam zdi naše poročilo po obliki neprimerno, prepuščamo vaši osebni presoji, da ga predelate ali na novo napišete in nato razširite med svojimi kolegicami

in kolegi. Po potrebi smo vam na razpolago za dodatno dokumentarno gradivo".

"Za razumevanje in koristno uporabo priloženega poročila se vam že vnaprej prav pristočno zahvaljujemo in pozdravljamo z različnim spoštovanjem".

Nikoli nismo izvedeli za usodo naše pošiljke: niti neposredno niti posredno. Tako domnevamo, da smemo domnevati, da ni bilo niti "zelo dobro", niti "lepo". Nismo izvedeli niti tega, ali je bilo mogoče naše poročilo po obliki neprimerno. Po poročilu deželne tajnika Slovenske skupnosti verjetno lahko sklepamo, da niso prejeli izvoda poročila niti ostali manjšinski senatorji. Skratka, že vnaprej smo se prav pristočno zahvalili za razumevanje in koristno uporabo priloženega poročila, pa izgleda, da ni bilo niti razumevanja niti koristne uporabe poročila.

Ker vestno spremljamo parlamentarno dejavnost senatorke, smo 12. marca 2010 naslovili na predsednika krovnih organizacij če drugo poročilo o tej njeni dejavnosti in jima priporočili, da poskrbita za strokovno in moralno pomoč senatorki Italijanske republike Tamari Blažini. Zdi se, da smo tudi tu naleteli na gluha ušesa.

Poročilo je dostopno v Narodni in študijski knjižnici v Trstu (B 15991).

za družbenopolitično društvo Edinost
Samo Pahor

Spodrsrljaj?

Konzulat ni sprejel SSK

Prejšnji četrtek je Miro Petek, poslanec SDS in predsednik Komisije za Slovence po svetu in v zamejstvu, v Državnem zboru nastopil z javnim pismom, naslovljenim Borutu Pahorju, predsedniku vlade Republike Slovenije. Vsebinska pisma je bila dokaj ostra, saj je zahteval zamenjavo generalne konzulke RS v Trstu Vlaste Valenčič Pelikan. Zahteva za njeno zamenjavo je temeljila na dogodku, ki se je pripel-

poslanstvu.

Žal, vsa opozorila in zahteve Gabrovca so preslišali, kar pa je botrovalo omenjenemu dogodku. Kak dan pred sestankom samim je deželni svetnik SSK napovedal konzulatu, da bo na ponedeljkovem srečanju stranko SSK zastopal njen deželni tajnik Damijan Terpin. Na dan srečanja je pa prišlo do neljubega incidenta, vzroki katerega ostajajo še vedno nejasni, saj ostaja nerazumljivo,

italijanskih strankah so branili obnašanje generalne konzulke. Zanje je incident izzvala SSK, obenem pa menijo, da je taka oblika predstavnosti pravilna. Podpora Petku in Terpinu sta javno izrazila oba pokrajinska tajnika SSK, Peter Močnik (Trst) in Julijan Čavdek (Gorica). Posebno odmeven pa je bil poseg nekdanjega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla, ki je zanikal, da bi v času Janševe vlade uvajali tak model predstavnosti, pri tem pa dodal, da ni nikdar zavrnil nobenega predstavnika slovenskih organizacij, ter potrdil zgodovinsko vlogo SSK pri obrambi slovenstva ter

Damijan Terpin

Miro Petek

til v ponedeljek, 10. januarja, ko je bilo na slovenskem konzulatu v Trstu sklicano srečanje s predstavnik Slovencev v Italiji. Generalna konzulka Pelikanova je pred začetkom srečanja grobo preprečila prisotnost deželne tajnika SSK Damijana Terpina z besedami "Tukaj nimaš kaj iskati"! Vabilo na omenjeni sestanek je prejel deželni svetnik SSK Igor Gabrovce, ki je na takih srečanjih že večkrat sodeloval. Pri tem je stalno opozarjal, da bi bilo prav, ko bi se vabila naslovljena na stranko SSK in ne osebno nanj. Gre namreč za priznanje, kdo je pravi sogovornik, ki ne more biti posameznik, temveč organizacija kot taka, v tem primeru stranka Slovenska skupnost, kot samostojen politični subjekt, edinstven v svojem

kakšen problem predstavlja prisotnost deželne tajnika edine slovenske zbirne stranke, ki je njen najvišji organ. Poslanec Mirko Petek je v svojem pismu še podčrtal pomembno vlogo, ki jo vseskozi opravlja stranka Slovenska skupnost, in kaj to pomeni za narodno skupnost, ki živi v Italiji. Pri tem ni pozabil omeniti, da obstaja podobna politična organizacija tudi na Koroškem. Republika Slovenija izkazuje obema premalo pozornosti, kljub njuni dolgoletni politični tradiciji in zavzetosti za ideale slovenstva in demokracije.

Odzivi na incident in odprto pismo poslance Mira Petka so bili številni. Krovna organizacija SKGZ in slovenski predstavniki v

njen pomembni delež pri demokratizaciji Slovenije. Kakšen bo razvoj dogodkov, bo morda sicer še videli, saj ni mogoče, da bi tak dogodek bil neopazen pri glavnih državnih institucijah Republike Slovenije. Navsezadnje pa bo morala Slovenija že vendar upoštevati, da je med Slovenci prisotna samostojna slovenska stranka. Kako se oblikuje primeren predstavništvo, pa lahko pogledamo tudi na Koroško, kjer se v zadnjih mesecih srečujejo NSKS, ZSO, SKS in Enotna lista. Vsekakor pa se lahko vprašamo, ali je res primerno, da je konzulat v svoji diplomatski vlogi tako oster do slovenske organizacije in ne raje išče poti sodelovanja in čim širšega vključevanja?

JČ

V vrstah desnosredinske usmeritve

Tudi trezni glasovi o zaščiti Slovencev v Benečiji

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo in v schengensko območje z odpravo meje se je splošno ozračje v Benečiji sprostil, ker so odpadli glavni razlogi ali bolje preteveze tradicionalnih političnih nasprotnikov priznavanja narodnih in jezikovnih pravic Beneških Slovencev na področju njihovega nadaljnjega kulturnega osveščanja v EU. Videmska pokrajina in posamezne občine, ki so se svojčas vključile v seznam občinskih območij, v katerih se lahko uveljavljajo zaščitna določila, so začele postavljati dvojezične krajevne table in uporabljati slovenski jezik oz. krajevno narečje v stikih z občani. Pojavljati so se začele tudi raznovrstne zamisli kulturnega in turističnega značaja za druženje krajevnih prebivalcev in razvijanje čezmejnih stikov in raznih oblik sodelovanja zlasti s Posočjem v sosednji Sloveniji. Kazalo je, da so za vedno odpravljena stara nasprotovanja in da so se vzpostavili normalno vsakdanje življenje na obmejnem področju ter kulturni in gospodarski razvoj.

Stari ljudski rek pa pravi, da se "hudič" skriva v prikritih podrobnostih, ki bolesto vzbudijo nekatero nestrpnost, ki jih domačini dobro poznajo iz preteklih let in desetletij. V bistvu gre za politične predstavnike, ki imajo volilni interes pogrevati stare strahove v zvezi s prisotnostjo avtohtonega slovenskega prebivalstva po izvoru in jeziku. V zadnjih treh letih smo tako pričeli oživljanja raznih pojavov, ki jih je politični in kulturni razvoj že presegel in tudi zgodovina obsodila. Zadnji primer takšnega umetnega ustvarjanja napetosti in sporov med domačim prebivalstvom je zadnje dogajanje v zvezi z Rezijo in rezijanskim narečjem, ki bi mu nekateri hoteli odvzeti slovenski oz. slovenski izvor kar z občinskimi sklepom. Zagovorniki takšnega neutemeljenega in absurdnega stališča zahtevajo, naj se Rezija izključi iz seznama občin, ki

imajo po zaščitnem zakonu 38/2001 za Slovence v FJK in še prej po zakonu 482/99 o zaščiti zgodovinskih manjšin v Italiji pravico uveljavljati svoje jezikovne pravice in biti deležni finančnih prispevkov v ta namen. Vedno bolj postaja očitno, da k navedenim sporom spodbujajo dobro znani politični krogi, ki so se oglasili šele po desetih letih od odobritve zakona 38/2001.

Kot se spomnimo, sta že leta 2008 takratna parlamentarca Saro in

Deželni odbornik za kulturo Elio De Anna

Fontanini pred volilno kampanjo za parlamentarne volitve sprožila vprašanje o reviziji zaščitnega zakona 38/2001 za slovensko manjšino, zahtevajoč priznanje krajevnih narečij v Benečiji in Reziji, češ da tamkajšnji prebivalci slovenskega knjižnega jezika niti ne poznajo. Namen omenjenih parlamentarcev je bil vnesti zmedo med ljudi in si pridobiti kakšen glas na volitvah. Istega leta so se v to oživljeno kampanjo po zanikanju dejansko in zgodovinsko izpričane slovenske jezikovne skupnosti v Nadiških in drugih Beneških dolinah vključili nekateri deželni svetniki iz vrst desnosredinskega pola. Zahtevali so namreč zaščito "rezijanskega" in "nadiškega" narečja "po nasen" (po našem). S tem so omenjeni svetniki spravili v veliko zadrego predsednika Tonda, ki je večkrat potrdil stališče Deže-

le, da namerava nadaljevati politiko zaščite priznanih jezikovnih skupin, to se pravi slovenske, furlanske in nemške. Iz zadrege se je taktično rešil z izjavo, da zahteve omenjenih svetnikov ne bodo imele prednostne obravnave.

Zadnja številka kulturnega in verskega glasila Beneških Slovencev Dom z dne 15. t. m. prinaša zanimivo poročilo sodelavca Riccarda Ruttarja o srečanju izvoljenih predstavnikov Ljudstva svobode in Severne lige o temi "Obveza v korist Nadiških dolin in njihove identitete". Na njem je spregovoril tudi deželni koordinator Ljudstva svobode Isidoro Gottardo, ki je med drugim posredno odgovoril tistim, ki se zavzemajo za revizijo zaščitnega zakona 38/2001. Dejal je: "V komisiji za evropska vprašanja je bilo poudarjeno, da, če mladi v obmejnih področjih ne govorijo vsaj dva druga tuja jezika poleg svojega, ostanejo brezposelni, ker je tam poznanje jezikov nujno potrebno in skladno s schengenskim evropskim območjem, v katerem se uveljavlja skupno tržišče. Poznam mlade, ki so izkoristili možnosti jezikovno mešanih področij. Odnos do teh možnosti je treba spremeniti, ne pa jih problematizirati".

V isti številki Doma pa Ezio Gognach govori o nastopu novega deželnega odbornika za kulturo Elia De Anne na letošnjem Dnevu emigranta v Čedadu, minulega 6. januarja. Ta je namreč v nagovoru pokazal veliko odprtost do Slovencev in dobro voljo, da se rešijo vsi njihovi problemi. Med drugim je izredno poudaril: "Naša dežela je večjezična in zato ima posebno avtonomijo. Res je, da je v globaliziranem svetu dobro znati angleško, a potrebno je znati in učiti v šolah lokalne jezike v pravem evropskem duhu. Domači jeziki in kulture so v Evropi veliko bogastvo, zato se jih je treba učiti in jih uporabljati, saj so zdravilo proti zaprtosti vase in proti asimilaciji. Evropa mora biti dom ljudi in ne držav".

Alojz Tul

Povejmo na glas

Umiranje socialne države

Zgodba o Fiatu je kristalno jasen primer, kako se ruši zgradba socialne države, torej tiste ravni družbene ureditve, ki skrbi za otroke in mlade, za ostarele, se pravi za šolstvo in zdravstvo, za delavce ter preprečuje prevelike premoženjske razlike. Preprosto rečeno: socialna država je na strani revnejših slojev in na strani prihajajočih ter starejših generacij, se upira logiki brezdušnega dobička in nenehno svari pred nevarnostjo, da bi se bogati dvignili nad vse ostale in jim narekovali pogoje življenja, praviloma vse večje uboštvo. In veliki strateg Sergio Marchionne, ki mu sicer ne gre odrekati velikih sposobnosti, je več kot nazorno pokazal, kako je globalizacija socialni državi tako nasprotna, da ji bolj nasprotna sploh ne more biti, še več: za globalizacijo je socialna država nepotreben strošek, ki ga je treba kar najhitreje odpraviti. Delavci v Fiatu naj zato delajo še več in bolje, naj se odrečejo svojim temeljnimi pravicami, da ne bo prihajalo do prekinitve proizvodnje, kar je izguba denarja, sicer lastnik v tovarno ne bo vlagal ter bo podprl tovarne v kakšni drugi državi. Proizvodnja avtomobilov je za tok globalizacije namreč bistvena in v upadanju, saj se je v prejšnjem letu prodaja v celotni Evropi zmanjšala za 4,9%, v Italiji za 9% in v Fiatu kar za 17%. Edina rešitev je potemtakem neusmiljena ekonomska računica, ki naj jo ljudje sprejmejo, ali pa ostanejo brez dela v duhu znane fraze "vzeti ali pustiti". V vsej tej zgodbi s Fiatom, ki je slej ko prej pričel-

tek tudi prihodnjih podobnih zgodb, pa ni osrednji krivec Marchionne, pač pa obnašanje vseh najvišjih institucij v državi. Več kot učinkovitega menežerja vlada očitno podpira, vsi ostali, ki bi lahko vplivali na potek dogodkov, pa bolj ali manj molčijo in torej z zgodbo o Fiatu soglašajo, ali pa so ob silovitem toku globalizacije ugotovili, da se ji ni mogoče zoperstaviti. Istočasno je zaznati veliko in ogorčeno sprenevedanje, ker se v tovarni Mirafiori in na njenih proceljih pojavljajo srhljivi simboli, skoraj enaki tistim iz časov Rdečih brigad. Ogroženi delavci večje podpore pač niso deležni, v vsej zadevi je pomenljivo zadržan celo večji del opozicije, ki se rada sklicuje na to, da je sedanji vladi alternativa, sindikati so nevarno razklani, kar vse skupaj pomeni, da so ljudje v stiski praktično ostali brez zagovornikov. Kdo poreče, da brez upoštevanja ekonomskega dejavnika ne gre, kar je nedvomno res, res pa je tudi, da je globalizacija tako skrajno dobičkanosno stopnjevana, da ruši vse, kar ji pride na pot, uničuje okolje, sproža vojne in predvsem zmanjšuje temeljne pravice vseh tistih velikanskih množic, ki ne pripadajo bogatim vplivnežem. Slednji imajo v razvitem svetu vse večjo moč, odločajo praktično o vsem in znižujejo življenjsko raven nižjih slojev. To pa počnejo z zakoni, sprejetimi v parlamentu, in tako s "čistimi" rokami ustvarjajo družbo, ki je vsak dan bolj nepravilna.

Janez Povše

POGOVOR Igor Gabrovec

“Rušilnost ni v mojem značaju”

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je v pogovoru za naš časopis spregovoril o aktualnih tematikah, ki so na spisku letošnje politične beležke in se neposredno tičejo naše narodne skupnosti. Pogovor je bil ob enem priložnost, da je politik podal obračun dveletnega delovanja v deželnem parlamentu.

Svetnik Gabrovec, začnimo kar pri eni izmed misli, ki ste jih izrekli med družabnim srečanjem v Šempolaju tik pred iztekem lanskega leta: “Politika in politiki niso sami sebi namen in so pravzaprav potrebni in učinkoviti le takrat, ko znajo pravilno in pravočasno reagirati na izzive skupnosti in prostora, ki jih izraža”. Ali bi nam lahko razčlenili to misel?

Problem ni od danes. Izvolitev ali tudi samo imenovanje na določeno mesto v “palači” te po silo razmer oddaljuje od ljudi. Dnevno se soočaš s kolegi, ki popolnoma obvladajo politično snov. Dnevi hitro minevajo v ritmu dnevnih medijskih odzivov. Že samo hitenje postaja večkrat samo sebi namen. Mislim na vse tiste politike na višjih nivojih javne uprave, ki prve dopoldanske ure preživijo pri časopisih, naslednje v komentiranju novic, stališč tega ali onega nasprotnika in prve ali popoldneva izdajajo protipredloge, kritike, napade na to, kar so zjutraj izvedeli. Da ne govorimo o dnevnem merjenju konsenza, s čimer se zabavajo in bogatijo agencije za javnomnenjske raziskave.

Vse to je daleč od ljudi in torej daleč od politike v najstarejšem in najbolj plemenitem smislu besede: politika kot upravljanje tega, kar je res publica, torej javnih koristi, interesov celotne skupnosti. Vse bolj je potrebno, da se politik vsakodnevno otrese balasta oblasti, ki je le iluzija. Politik za vsako svoje dejanje odgovarja ljudem, in primis volivcem, ki so mu zaupali svoj glas in torej predstavniki vloge. Zato je potrebno, da si kot politik in javni upravitelj čim več med ljudmi na območju, da pozorno poslušaj njihova mnenja in registrira njihove potrebe. To je recept, ki te reši vrtinca “palače”, kjer se zdi vse samoumevno, dejansko pa gre prevečkrat le za dialog med gluho ušesmi.

Pred dvema letoma ste kot neodvisni kandidat stranke Slovenska skupnost bili izvoljeni v deželni svet in svoje politično delovanje usmerili zlasti v zasledovanje in udeležanje dobrega za slovensko narodno skupnost. Kako bi po dveletnem obdobju ocenili svoj dosednji mandat?

Neodvisnost beremo iz dejanj, ne pa z etiket, ki ti jih drugi prilepijo. Se ne kesam, da sem nastopil na listi neodvisne slovenske stranke. Kar vidim pri kolegih, bi bila vsaka druga opcija bistveno bolj obvezujoča. Minilo je skoraj poltretje leto od moje izvolitve in priznam, da je bilo zame bliskovito. Zlasti sem spoznal, kako je lahko naš človek majhen, če sam in neobgledno pade v birokratska kolesja javne uprave. V tem obdobju bi lahko naštel celo vrsto uspehov in dosežkov, pa tudi porazov in grenkih razočaranj. Pred sabo sem imel in imam kot cilj prav to, kar ste povedali: interes naše skupnosti v tem prostoru. To, da sem aktiven v sklopu slovenske

stranke, mi daje prednost, da nisem vezan na logike in potrebe velikih vsedravnih strank, ki so jim navadno potrebe neke periferije, kakršna smo v očeh Rima, deveta briga. Da ne govorimo o vprašanju narodne specifičnosti, ki jim je popolnoma tuja. Veste, kaj me najbolj razveseljuje? Priznanja in stiski rok ljudi, ki jih sploh ne poznam, a se mi zahvalijo, da sem prisoten in da spremljam stvari, pa čeprav se včasih zdijo obrobne značaja. Naj navedem primer. Koliko “zafkancij” sem bil deležen zaradi nastopanja v zvezi s problemom divjih prašičev. Češ, pa saj se svet spopada z veliko večjimi problemi. Pa naj to razložijo kmetu, ki je cela leta vlagal denar, čas in življenjski sok v urejanje njive ali vinograda, potem pa mu krdelo prašičev kar čez noč vse uniči. Povračila škode ni od nikoder, pa tudi solidarnosti ne. In v časopisih bremo o hudobiji tistega, ki je streljal na merjasca. Morda gre za iste osebe, ki divjadi na skrivaj in protizakonito puščajo hrano. Meščani se zavedajo problema le, ko mrcina povzroči prometno nesrečo. Hrano itak kupijo v trgovini, in če je ne proizvedla naš kmet, jo bo priskrbel že kdo drug. To je to. Pa saj smo nori!

V tem obdobju ste torej zrlili na manjšino morda z drugega gledišča, kot ste ga bili v preteklosti vajeni. Mislim namreč na dejstvo, da je politična perspektiva drugačna od perspektive, ki jo človek ima znotraj civilne družbe, v kateri ste nekoč delovali. Kako se vam torej zdaj razpredajo pred očmi prednosti in šibkosti naše narodne skupnosti?

Predvsem sem ponosen, da je naša skupnost močno organizirana in njena mreža društev, organizacij in ustanov sega do vsake najmanjše vasi na Tržaškem, Goriškem in tudi na Videmskem. To je mreža, ki nam je omogočila, da smo kljub ne vedno ugodnim pogojem ohranili in razvijali naš jezik, kulturo in identiteto v vseh po-vojnih desetletjih. Poleg tega so se razvijala uspešna gospodarska podjetja, ki so v vsaki skupnosti hrbenca za obstoj. Uveljavili so se in se še naprej uveljavljajo vrhunski kulturniki, športniki, znanstveniki. Prav tako tudi naši dijaki in študentje dosegajo zavidljive rezultate in naše šole, kljub objektivnim težavam in kljub temu da so stisnjene v kolesja in logike italijanskega šolskega sistema, oblikujejo pripravljene in torej konkurenčne člane naše družbe. Vse to so prednosti, na katere pomislim vsakič, ko me zajame malodušje.

Tudi o šibkosti bi lahko razpravljali na dolgo. Šibi nas teža zgodovinsko pogojene razdvojenosti, zaradi česar nastopamo kot “komponente” ne pa kot skupnost. Že dalj časa razpravljamo o potrebi po evidentiranju nekega subjekta, ki bi pomenil sintezo med različnimi pogledi, ki so bili, so in najbrž še bodo. To je tisto “skupno predstavnostvo”, ki so ga doslej sestavljale različne strankarsko-politične komponente in obe krovni organizaciji.

Jasno je, da nas nasprotnik raje vidi razdeljene. Razdeljene v politiki in razdeljene v civilni družbi. Drug proti drugemu tako, da lahko drugi odločajo namesto nas. Ta trenutek bi krvavo potrebovali neki skupen pogled na prihodnost razvoja slovenske šole v Italiji, ki je na križišču.

Hočemo, da ostane kraj, kjer se naši otroci razvijajo v poštene in pripravljene državljane, pa tudi zavedne pripadnike naše skupnosti? Ali pa naj se šola postopno pogrezne v povprečnost italijanskega izobraževalnega sistema z edinim dodatkom jezikovne različice? Je res dovolj, da gleda slovenstva šola posreduje le znanje jezika? Kaj pa ozemlje? Se zavedamo, da je obstoj, po-

Foto IG

nos in razvoj naše skupnosti vezan na sposobnost, da ostanemo gospodarji na lastni zemlji, ko gospodarjenje pomeni ohranjanje vloge soodločanja pri razvojnih načrtih?

To so vprašanja, okrog katerih si moramo razčistiti pojme in razumeti, kdo kaj zagovarja. Na jasni in dogovorjeni programski osnovi sta potem vsako zavezništvo in akcijska enotnost možni.

V tem obdobju je prišel do izraza tudi neposreden stik, ki vam ga je uspelo vzpostaviti z deželnim predsednikom Renzom Tondom. Zanimalo bi nas, kako je ta odnos dejansko učinkoval na položaj slovenske narodne skupnosti v deželi FJK?

Vsi me to sprašujejo in za tem vprašanjem se bolj ali manj zavestno skriva nek sum. Češ, kako naj ta Gabrovec iz opozicijskih klopi sodeluje z upravo,

do katere naj bi bil po politični dolžnosti rušilen. Odgovor je preprost: rušilnost ni v mojem značaju. Moj zgled so kmetje in zidarji, eni in drugi potrpežljivo dan za dnem, na osnovi pravil in danih prvin-surovin delajo za končni cilj. Za kmeta je to dobra letina, za zidarja brezhubno zgrajena hiša. S predsednikom Tondom imava odkrit in osebno prijateljski odnos, ki se raz-

vija v danih količnikih. Njemu so volivci zaupali vodenje deželne uprave, meni pa, da mu “svetujem”, da ga opozarjam, bodrim, ko je potrebno, kritiziram. Sprašujete po rezultatih. Rezultat je že to, da me Tondo sorazmerno posluša v času, ko vsi le vsak čez drugega kričimo. Rezultat je, da je na lastne oči spoznal probleme, a tudi potencial našega kmetijstva na Krasu. Zaradi tega je v deželnem svetu v zadnjem finančnem zakonu na lastno odgovornost in proti mnenju večine rešil finančno postavko za obnovitev prosoje-kontovskega brega. Zaradi dobrih odnosov je deželna uprava hitro reagirala na nujne potrebe dvojezične šole v Špetru, ki je kar čez noč ostala brez sedeža. Dežela ni pustila na cedilu našega gledališča in mu pomagala z ohranitvijo neokrnjenih finančnih sredstev in nazadnje je pristala na priznanje

naše potrebe in rekel bi pravice, da paritarno soodločamo o upravljanju teatra. Tudi deželno priznanje Inštituta za slovensko kulturo ni prišlo samo od sebe. Dobri odnosi so privedli do delovnega kosila med predsednikom Tondom in slovenskim ministrom Žekšem. Poleg hrane smo postregli še s kar nekaj odprtimi vprašanji, ki so se nato razvijala bolj ali manj uspešno. In še bi lahko našteval, zlasti številne majhne probleme in zaplete, ki jih rešiš le zaradi neposrednega odnosa, ki pa mora sloneti na vzajemnem zaupanju.

Seveda je sedenje v opozicijski klopi hendikep, ki bistveno omejuje. A tega nisem sam izbral. Operiram z instrumenti, ki so mi dani. Zraven dodam vso iznajdljivost, kar je premorem. Jasno pa nimam čarobne palice... In dejstvo je tudi, da se za vsako rešeno vprašanje kot gobe po dežju pomnoži kopica drugih, ki čakajo na priložnost ali preprosto na boljše čase.

Kako ocenjujete sodelovanje slovenskih izvoljenih predstavnikov na različnih nivojih? Kako bi se ga dalo podkrepiti?

To je tema, ki mi je še posebej pri srcu. Povezovanju slovenskih javnih upraviteljev na vseh nivojih javne uprave in ne glede na posameznikovo strankarsko pripadnost sem namenil že nekaj pobud, ki so naletele na zelo pozitivne ocene. Prvič smo se soočili pri vprašanju samozobrazovanja, ki naj predvsem mladim izvoljenim nudi vsi potrebo tehnično oporo. Včasih so to vlogo opravljale stranke oz. njihove politične šole. Danes vsega tega skoraj ni več in vsakdo je prepuščen samemu sebi. To sem okusil na lastni koži že pred več kot desetimi leti, ko sem bil izvoljen v pokrajinski svet.

Sledil je niz srečanj v vseh treh pokrajinah, ko smo debatirali v zvezi z zakonskimi predlogi o reorganizaciji ustroja krajevnih uprav. To poglavje je danes še posebej aktualno in v kratkem bo stekel že nov krog srečanj. Ob neki priložnosti je časnikar izrecno zabeležil, da so se srečanja udeležili pretežno upravitelji iz vrst SSK. Kar naj bi implicirno pomenilo, da je bilo srečanje neuspešno, ker naj ne bi doseglo zastavljenega cilja povezovanja. Jaz pa sem z veseljem ugotavljal, da je bilo tudi kar nekaj javnih upraviteljev, ki se ne prepoznajo v Slovenski skupnosti. To je bil zame rezul-

tat, uspeh. Različni oceni pa sta dokaz o stanju duha pri nas. Nekega znanec, ki recimo tako, ni glasoval zame, mi je pred kratkim nekako rekel, da “lahko organiziraš karkoli, naših ne bo zraven”. V moji viziji tega pojmovanja sveta in odnosov ni. Prepričan sem, da je blizu čas, ko se bomo družili brez tako bedastih predsodkov. Med mlajšimi, pa tudi v pomembnem delu srednje generacije že vidim pozitivne signale!

Kaj pa politična naveza z Demokratsko stranko; kakšen je odnos SSK - DS znotraj deželne sveta in na krajevni ravni?

Demokratska stranka je v hudi krizi, ki se razteza z lokalnega na vsedravnega ravnen - ali pa obratno. Nekateri govorijo in pišejo o že propadlem projektu poenotenja dveh duš leve sredine, ki sta si bili in očitno sta si še zelo oddaljeni. Po drugi strani ugotavljam, da je tudi projekt poenotene desnosredinske stranke pod vodstvom viteza iz Arcoreja navidezno klavrno propadel. Kopicenje sil na več ali manj ne-definirani politični sredini odpira možnost ustanovitve nekega tretjega pola, ki pa ga ta trenutek označuje predvsem raznolikost stališč in spominja bolj na politični babilonski stolp.

V deželni poslanski skupini ni večjih problemov, kar pa ne morem trditi za odnose med večjim delom skupine in deželnim vodstvom iste stranke. Upravitelji iz vrst SSK in DS odlično sodelujejo v marsikateri krajevni upravi. Ne skrivamo niti dejstva, da smo si kje tudi navzkriž - mislim na tiste občine, v katerih ni prišlo do dogovora o skupnem upravljanju.

Napovedovanje prihodnosti je v danih razmerah zelo tvegano in v to se ne bi spuščal. Lahko pa izrazim prepričanje, da je dogovarjanje in posledično izboljšanje odnosov vedno in povsod možno. Večkrat je to odvisno od ljudi, saj se politična načela, prepričanja in načrti navsezadnje premikajo na nogah ljudi in se izražajo z njihovimi usti. Voščilo vsem nam ob začetku novega leta naj bo to: bodimo drug do drugega bolj strpni in zlasti skušajmo razumeti zorni kot in potrebe drugega. To sem po silo razmer izkusil na lastni koži. Ko se nestrpnost na medosebni ravni preveč radikalizira, potem je konec tudi vsakega sodelovanja, pa naj bosta projekt ali zamisel še kako dobra...

Igor Gregori

Srečanje SSO - SKGZ v Gorici Za dialog in skupno reševanje težav!

Vsredo, 12. t. m., sta se v Gorici na sedežu Sveta slovenskih organizacij

(SSO) srečali vodstvi Slovenske kulturne gospodarske zveze (SKGZ) in SSO in na tiskovni konferenci napovedali tesnejše sodelovanje v prihodnje. Po tiskovni konferenci sta predsednika SKGZ Rudi Pavšič in SSO dr. Drago Štoka odšla v Ljubljano na srečanje s predsednikom RS Danilom Türkem, da bi se z njim pogovorila pred obiskom v Rimu. Predsednik SSO dr. Drago Štoka je na tiskovni konferenci povedal, da so na srečanju, ki je bilo prvo po “predolgem času”, najprej analizirali stanje v slovenski narodni skupnosti in načeli več odprtih vprašanj, predvsem pa so se dogovorili, da se bosta od slej vodstvi SKGZ in SSO srečeva-

li vsaj dvakrat letno, kajti, tako dr. Štoka, dialog mora biti in prevečkrat je prišlo do nespora-

Foto DPD

zumov med krovni organizacijama zaradi nedogovarjanja. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič pa je povedal, da so na srečanju “spoznali, da ni bilo dobro, da

nismo bili toliko časa skupaj in smo zato kot prvo sprejeli obvezo, da se bomo večkrat sestajali”. Pavšič je tudi poudaril, da morata krovni organizaciji v Italiji dobiti ponovno tak vpliv, kot sta ga imeli pred desetimi leti, ko je bil sprejet zaščitni zakon za slovensko manjšino v Italiji, kar pa ne pomeni, da bi krovni organizaciji radi jemali prostor politič-

ne. “Lotevati se moramo vseh vprašanj, ki so bistvenega pomena za obstoj naše narodne skupnosti v Italiji”, je poudaril Pavšič, ki je tudi dejal, da

je minulo leto zaznamovalo izjemno pomembno srečanje treh predsednikov sosednjih držav v Trstu in bo zato obisk slovenskega predsednika Danila Türka v Rimu samo nadgradnja že itak dobrih odnosov med Italijo in Slovenijo. Pavšič je tudi povedal, da si krovni organizaciji Slovencev v Italiji prizadevata, da bi imeli “garancijo za sistemsko rešitev financiranja naše narodne skupnosti v Italiji in tudi manjšinsko omizje pri rimski vladi, saj tako omizje nujno potrebujemo, kar dejansko sedaj z rimsko vlado nimamo neposrednih stikov”. Predsednik krovnih organizacij SSO in SKGZ Štoka in Pavšič sta tudi napovedala, da so imenovali posebno skupino ljudi, ki naj bi v tednu dni imenovala novo vodstvo Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta, kot sta tudi naglasila, da bosta krovni v prihodnje tesneje sodelovali, da bi tako bili uspešnejši pri reševanju težav, ki tarajo slovensko narodno skupnost v Italiji.

JUP

Misli iz knjige duhovnika Pier Antonia Belline

Biti duhovnik ni lahko (4)

Sprebrisanostjo, z zvijačno-stjo in s kulturo lahko blagemu, ponižnemu, ubogemu in slabotnemu človeku še vedno vlijemo kanček upanja. Don Milani je učil, da je 'kultura osmi zakrament' (zakramentov je sicer v Katoliški Cerkvi sedem, op. prev.). Toda, če smo majhni, revni, zadnji, ni lahko nekaj začeti in biti uspešen. Tudi ko ubogi kriči od obupa, je zoprni - je kakor revni otroci, ki so vselej slinasti, ušivi, neznosni, medtem ko so otroci vplivnežev in bogatašev vselej lepi, četudi so v resnici grdi, sprejemljivi, četudi so neznosni.

Težava je v tem, da nas in druge prepričamo, da vse dotlej, dokler bomo samo sedeli in gledali, po možnosti televizijo, bomo gledalci dogajanja, naša edina, slaba tolažba pa bo tarnanje nad vsem. Če nismo akterji, smo lahko samo gledalci ali žrtve. Treba je torej kakor slepemu iz Jerihe reči: "Le pogum, vstani!" (Mr 10,49). Prva stvar, ki jo mora vsakdo storiti, je vstati. Kako se nekdo

lahko dvigne? S študijem, z razmišljanjem, intelektualno vne-mo. Jasno je, da se nihče ne more rešiti s televizijo, ki k nam prihaja s streh (zdaj že počasi lahko rečemo, da prihaja s tal, op. prev.) in nas bombardira po domovih, kakor tudi ne z žogo, ki zastruplja in poneumlja naše nedelje (in še kak drug dan v tednu, op. prev.).

Iz svoje majhnosti pridemo lahko samo tako, da študiramo, razmišljamo in se soočamo z mnenji drugih. Danes je svet gotovo slabši kot včeraj, saj so razlike večje. Veliko večja je razlika med tistimi, ki ga ne zanima, če so novi davki, in tistimi, ki mora gledati na vsak evro. Vseeno pa v današnjem svetu lahko študira tudi, kdor je reven - za to ima številna sredstva. Če hoče, če ima voljo za to, se lahko izobrazi, pa ne zato, da bi imel več denarja, temveč da bi živel bolj odgovorno in z večjo trdnostjo.

Naj povem osebno izkušnjo. Iskreno rečeno - če bi ne bil še v se-

menišče, bi ne mogel študirati. Seveda to ne bi bilo nič tragičnega, bi bil pač kmet ali zidar kot moji bratje. Šel sem v semenišče, pa ne zato, da bi študiral, kot so to storili mnogi moji vrstniki, temveč da bi postal duhovnik, poleg tega pa sem lahko še študiral. Ko je moj župnik očetu povedal, da želim postati duhovnik, je ta vzkliznil: "Presneto! Še tega je bilo zdaj treba"! Moj oče ni hodil v cerkev, a ni bil hudo-ben mož. Ko sem mu povedal o svoji nameri, da grem v semenišče, mi je dejal: "Ne iti za duhovnika, ker so duhovniki zlobni, brez srca"! Po mnogih letih izkušenj moram dati prav svojemu očetu, saj so na splošno duhovniki zlobni oziroma, bolje povedano, niso dobri, človeški, potrpežljivi, razumevali. Imajo močno religijo, ki pa ni 'učlovečena', veliko teoretično pobožnost. Vedno se postavijo na stran oblastnikov, bogatih in znajo pridigati, sposobni so velikih sve-

tovnih razmišljanj, ne znajo pa jokati!

Danes lahko, hvala Bogu, študirajo vsi, zato je vsaj po tej plati že bolje. Seveda, če kdo študira in ničesar ne razume, zato ni kriv nihče drug - kot sem dejal, gre za nesrečnega. Vendar je danes veliko bolj kot nekoč mogoče potovati, in sicer z veliko večjim intelektualnim dobičkom. Dandanašnji imamo takšne možnosti in prilagoditve, ki si jih naši predniki niti v sanjah niso mogli predstavljati. Morda danes teh prilagoditve ne znamo dovolj do-

bro izkoristiti, a ne moremo iskati opravičil, češ da ni bilo mogoče nečesa storiti. Lahko odpremo oči, zato lahko presojava in izbiramo. Jasno, vsaka pustolovščina se lahko tudi ponesreči.

Življenje je kakor igra s kartami - treba je znati igrati, ne goljufati. Treba je dobro izkoristiti svoje karte, več od tega ne moremo storiti.

Se splača se boriti? Zakaj bi se trudili in trpeli, če se kdo ne strinja z našimi idejami? Če kdo kart nima, čemu bi igral? Pre Toni na to takole odgovarja: "Nekdo je dejal: 'če že moram umreti, je bolje, da umrem dobro rejen, kot pa, da umrem od lakote.' V svojem življenju ima vsakdo tisto, kar išče. Zahtevati, da bi neki narod bil mučeniški, je prevelika zahteva. Zahtevati, da bi se vsi naši ljudje vsemu odpoveda-

li zdaj, ko imajo možnost priti do kakega bankovca več v žepu, do motorja, do tega, da gredo v diskoteko, da napravijo kakšno neumnost, je prevelika zahteva".

Andrej Vončina

V času vsesplošne krize Ali družina res postaja mit?

Nesamo v božičnem času, ampak tudi med letom ima beseda "družina" v današnji družbi še vedno sijaj, ki ga povezujemo s predstavami, kot so tradicija, gotovost, toplina, sreča... Človek je vedno "v hoji za srečo, hiti za velikim dobitkom, velikim doživljajem, zamaknjenostjo, v kateri bi lahko zaklical: Ostani pri meni, veliki trenutek sreče; sedaj sem te dohitel, ne izpustim te več". Posebno v tem obdobju pomanjkanja, finančne in duhovne krize, brezposelnosti, v katerem se odnosi manjšajo in rahljajo, mladi hrepenijo po

družinsko okolje podobno hrepenenju in materialnemu sredstvu, ki se ga nekdo lahko poslužuje, da pride do sreče. Tudi ko se mladi starši odločajo, da bodo imeli

otroke, se odločajo, kot se odloča kupec v veleblagovnici, na neki način podobno, kot se odločajo za ta ali drugačen model avtomobila ali ko se odločajo za take ali drugačne počitnice. Otroci in tudi družina postajajo morda res že pojem za blaginjo, užitek. V današnji družbi - pravijo sociologi - se za večji naraščaj najbolj odločajo tisti starši, ki so ali bolj bogati ali pa tisti, ki imajo več časa, da ga lahko preživljajo z otroki. Vedno bolj pa se starši odločajo za otroke šele po tridesetem letu starosti. To pa zaradi tega, ker imata prednost študij in poklic. Družina je mit tudi v dru-

Vi sprašujete, duhovnik odgovarja

Andrej Vončina

Nam lahko razložite, zakaj je vse več otrok iz verskih družin, ki so prejele doma dobro versko vzgojo, so opravili vse zakramente in so zgledno živeli, ki se odločajo za skupo življenje s partnerjem, ne da bi se cerkveno poročili? Kako naj se ravnajo starši? Zakaj nimajo ti otroci nobenega odnosa do zakramenta poroke?

Ker zakonske zveze, kakršno predlaga krščanstvo, ne morejo vzeti za svojo. Če hoče kdo iti v to, mora imeti močno vero. Zakon je nekaj zahtevnega in ni nekaj človeškega, ampak Božjega - kar pa Bog "zveže", človek ne more "razvezati". Potrebno je gledati z očmi vere in imeti t. i. "večnostni pogled", ki zna "videti čez". Morda bi se bilo pametno stvari lotiti z druge strani in se vprašati, kaj se je pravzaprav medtem spremenilo v pojmovanju družine. Model družine, kot ga poznamo in se nam zdi "normalen", je pravzaprav precej nov, saj prihaja iz meščanske družbe 19. stoletja. Tak model nam lepo opiše knjiga Srce, ki jo je napisal Edmondo De Amicis: natanko dva otroka, fant in dekle, ki ju starši obsipajo z vsemi pozornostmi in ju spodbujajo k študiju, saj si morata ustvariti "kariero"; oče je poklicni strokovnjak, mahnen na "visoko" kulturo in na mode svojega časa - takrat patriotizem in državljanske vrline, danes bi najbrž sem spadala ekologija, človekove pravice in pacifizem ter toleranca; mama je neki "angel ob štedilniku", ki edina lahko omeni Boga, pa še tu gre za neko abstraktno nadnaravno bitje, v smislu "nekaj je nad nami". Družina je seveda zaprta v

svoje meščansko stanovanje, ki mora biti oblikovano po zadnji modi. Vrata so večinoma zaprta, če pa se že odprejo, to je samo ob dnevih in urah, ki so namenjeni "obiskom". Takšen model je potem bil vsiljen celotni družbi, ostali pa so šli v pozabo. Seveda, da ne pozabimo odnosov v opisani družini: kar čutiljo drug do drugega, so predvsem "čustva". Vse to je pravo nasprotje tradicionalne krščanske družine, ki smo jo poznali še pred časom. V njej je vedno vladal neki realizem, tako da so se še kako dobro zavedali, da je življenje trdo in ni nikakršen rajski vrt. Otrok je bilo veliko in veliko jih je tudi umrlo, ampak po rojstvu in ne pred njim, kakor se danes dogaja. Da bi šli zakoni narazen, je bilo nekaj nezasiščenega, pa ne samo zaradi drugačnih ekonomskih in družbenih razmer, pač pa bolj zaradi drugačnega pojmovanja "ljubezni". Mi smo posvojili tisto pojmovanje sekulariziranega (ki je torej postalo posvetno in nima nič skupnega z verskim, op. pis.) meščanstva, kjer to, da se možki in ženska (ali tudi ne) "ljubita", pomeni, da "sta si všeč", da "nekaj čutita", zlasti čustveno ali spolno nagnjenje drug do drugega. Med "ljubeznijo" in "čustvom" tako lahko postavimo enačaj - kadar torej čustvo preneha, ko "nič več ne čutimo", preneha tudi ljubezen. V takšnem gledanju na ljubezen je nekaj povsem logičnega, da si hitro najdemo koga drugega, s katerim lahko obnovimo tisto čustvo, brez katerega se nam zdi, da ljubezni ne more biti. Ločitev seveda mora biti v zakoniku, če namreč "zakonska ljubezen" pomeni "medsebojno privlačnost", je možnost, da se znebimo žene ali moža, nekaj nujnega, kadar nič več drug do drugega ne "čutita". Zgodila se je torej revolucija v tej smeri in neumno bi bilo to zanikati in tega ne upoštevati.

Krščanska sklenitev zakona je nekaj povsem drugega. "Skleniti zakon" se namreč

v latinščini reče coniugare, torej "skupaj se vpreči v jarem". Podoba moškega in ženske, ki sprejmeta nase jarem, da bi skupaj vlekle težki družinski voz po luknjasti in strmi poti življenja, je danes za nas nekaj nezasiščenega. Poleg tega imata oba še neki, za današnjega človeka nenavadni, končni in zares pomemben cilj: večnost. Na to isto večnost so mislili tudi, ko so "na svet postavljali" otroke - vsak otrok je bil nekaj nadvse dragocenega, saj je to pomenilo, da eno bitje več lahko vstopi v "Nebeško kraljestvo". Seveda je bila tudi najpomembnejša "karierna pot", ki jo je otrok lahko dosegel, tista, ki je vodila v "srečni dom nad zvezdami, kjer bivajo vsi blaženi". Če je otrok še majhen umrl, je to za starše seveda predstavljalo vir bolečine, ne pa obupa, saj so verjeli, da so šli v nebesa, od tam pa bili za vso družino varuhi in priprošnjiki.

Je bilo v takšnih družinah manj ljubezni? Zagotovo je bilo manj "čustvenosti". Vsaj ni predstavljalo nujnega pogoja, da bi držalo skupaj neko družino. Drži tudi to, da se je ta ljubezen, čeprav ni bila čustvena, razširila tudi na druge: včasih namreč ni bilo nobenih "domov za ostarele".

Otroci morajo torej videti, kaj je v resnici ljubezen, da je to mnogo več kot samo čustvo, da človeka pravzaprav presega, saj "nikoli ne mine". Pomembna sta predvsem vsebina in zgled. Zdi se mi, da se o bistvenih življenjskih vprašanjih doma premalo pogovarjamo, če se sploh pogovarjamo. Potem pa otroke "pošiljamo" k verouku, zakramente "opravimo" kot neko nujno zlo, k maši gremo zato, ker so nas tja napodili starši... Kadar Bog in vera ni sta več, če si sposodimo avtomobilski jezik, motor in gorivo avtomobila življenja in zakona ter družine (torej bistvena), ampak predstavljata samo dodatno opremo, takrat tudi cerkvena poroka ni več potrebna.

nečem "vzvišenem", med katerega postavljajo tudi družino. Ta postaja že neke vrste mit, ki je podoben pozitivnemu, a tudi večkrat nerealnemu hrepenenju po sreči. V tem hrepenenju je ostala družina še zadnji "prostor" dobrih in trajnih odnosov, saj prijatelji "ne odgovarjajo več na klic po elektronski pošti in počasi izginjajo", v službi postaja boj za življenje vedno bolj oster. Ko se je nekoč kdo rodil, mu je družina avtomatično postala naravno okolje. Danes postaja

gega vidika, kajti obdržati veselo in zdravo družinsko okolje postaja iz leta v leto vedno težje. Posebno v puberteti postajajo otroci vedno bolj podobni kakim "anarhistom" in vedno bolj spravljajo s tira starše, da ne govorimo o uživanju vseh vrst mamil in o odvisnostih, ki so se v sodobni družbi tako razpasle kakor še nikoli prej. Mit nastane po navadi vedno po nekem obdobju pomanjkanja. Tu postaja zadeva že sumljiva.

KN

Poslanica papeža Benedikta XVI. ob svetovnem dnevu miru

Verska svoboda - pot do miru (2)

Sveta pravica do življenja in duhovnega življenja

2. Pravica do verske svobode je utemeljena na dostojanstvu človeške osebe, katere presežne narave ne smemo prezreti ali zanemariti. Bog je ustvaril moškega in žensko po svoji podobnosti in podobnosti (prim. 1 Mz 1,27). Zato je vsaka oseba nosilka svete pravice do celovitosti življenja tudi z duhovnega vidika. Brez priznavanja človekove duhovne narave, brez odprtosti v presežnost se človeška oseba sama v sebi zlomi, kajti ne more najti odgovora na vprašanja svojega srca glede smisla življenja, ne

more doseči vrednot in trajnih etičnih načel, tudi ne more izkušati pristne svobode in razvijati pravične družbe.

V skladu s človeškim izkustvom Sveto pismo razodeva globoko vrednost človeške osebe: "Kadar gledam tvoje nebo, delo tvojih prstov, mesec in zvezde, ki si jih naredil; kaj je človek, da se ga spominjaš, ali sin človekov, da skrbiš zanj? In vendar, naredil si ga malo nižjega od angelov, s slavo in častjo si ga ovenčal; dal si mu oblast nad deli svojih rok in vse si podvrnil njegovim nogam" (Ps 8,4-7). Pred vzvišeno stvarnostjo člo-

veške narave smemo tudi mi s psalmistom izkusiti podobno začudenje. Naša narava se kaže kot odprtost za skrivnost, kot zmogljivost postavljati temeljna vprašanja o nas samih in izvoru vesolja, kot najgloblji odmev Boga, neskončne Ljubezni, ki je začetek in cilj vseh stvari, vsakega človeka in vseh narodov. Presežno dostojanstvo osebe je bistvena vrednota judovsko-krščanske modrosti, ki je - po zaslugi človeškega razuma - lahko vsem umljiva. To dostojanstvo, ki se izraža kot sposobnost presejanja lastne snovnosti in iskanja resnice, je treba priznati

kot vsesplošno dobro, nepogrešljivo za graditev družbe, usmerjene k uresničitvi in polnosti človeka. Spoštovanje bistvenih prvin človekovega dostojanstva, kot sta pravica do življenja in pravica do verske svobode, je pogoj za moralno legitimitet vsake družbene in pravne norme.

Verska svoboda in medsebojno spoštovanje

3. Verska svoboda je temeljna pravica svobode. Odprtost za resnico in dobro ter odprtost za Boga, ki je utemeljena v človeški naravi, daje polnost dostojanstva vsakemu človeku in je zagotovilo medsebojnega in polnega spoštovanja. Vendar verske svobode ne smemo razumeti zgolj kot odsotnost prisile, ampak predvsem kot možnost od-

ločanja v duhu resnice. Obstaja nerazdružna povezanost med svobodo in spoštovanjem, kajti "pri uveljavljanju svojih pravic obvezuje vsakega posameznika in vsako družbeno skupnost pravna postava (moralni zakon), da se ozira tako na pravice drugih kakor na svoje dolžnosti do drugih in na skupni blagor vseh".

Svoboda, ki je sovražna ali brezbrizna do Boga, zanika samo sebe in ne zagotavlja dolžnega spoštovanja drugega. Prepričanje, ki meni, da smo dočela nezmožni iskati resnico in dobro, nima objektivnih razlogov in motivov za delovanje, razen tistih, ki jih nalagajo trenutne in priložnostne koristi, tudi nima neke "istovetnosti" za ohranjanje in graditev z resni-

no svobodnimi in zavestnimi izbirami. Ne more se torej sklicevati na spoštovanje "prepričanja" drugih, ki so prav tako odtujena svojemu najglobljemu bistvu, ki bi torej mogla uveljaviti "druge razloge" ali kar "noben razlog". Utvara, da je mogoče v moralnem relativizmu najti ključ za mirno sožitje, je dejansko izvir spora in zanikanja dostojanstva človeških oseb. Razumljiva je torej nujnost priznavanja dvojne razsežnosti znotraj enosti človeške osebe: verske in družbene razsežnosti. V tem pogledu je nesprejemljivo, da bi "moralni verniki opustili del samega sebe, namreč svojo vero, da bi bili dejavni državljani; nikoli ne bi smeli biti prisiljeni zatajiti Boga, da bi bili deležni svojih pravic".

Vesti iz misijona p. Ernesta Saksida

50-letnica Don Boskovega mesta

Predragi vsi, pozdravljeni! Leta minevajo; ker smo ustvarjena bitja, se vračamo k Stvarniku. Vsak človek je posebna zgodba. Ta zgodba je čudovita v luči Velike noči, če smo uspeli v sebi ohraniti Božjo podobo.

Dopolnil sem 91 let (15. oktobra 2010). Ves čas sem lahko sodeloval v zgodbi ljubezni, v katero je vključenih veliko ljudi, da bi uresničili svoje poslanstvo do bližnjega, ki nam ga je zaupal Gospod. Prihodnje leto bo to dogajanje slavilo veliko zmago, ker bomo praznovali 50-letnico ustanovitve Don Boskovega mesta,

blizu tega praznovanja, čeprav z mnogimi osebnimi omejitvami. Čutim pa globoko žalost, ker nisem več z vami tako povezan kot prej, ko sem lahko potoval.

Vedno bom vaš dolжник za vaše drago prijateljstvo, zato se vas redno spominjam v svojih molitvah.

Misijonar Ernest Saksida
Corumba', oktobra 2010

Življenje v Don Boskovem mestu

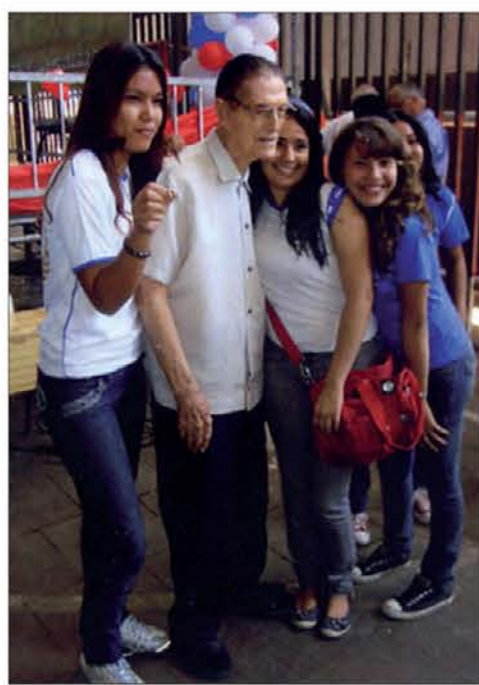
Ustanova je kot veliko mravljišče: vse blizu, vendar je treba vsak dan narediti veliko

Vsako drugo nedeljo poskrbimo, da hrano dobijo najrevnejše družine v mestu.

Sedaj so letne počitnice (december-januar). To je čas za poročila botrom. Poskrbeti moramo tudi za otroke, ki nimajo botrov, da bi tudi ti lahko obiskovali šolo. Tem družinam pomagamo tako, da otrokom plačamo hrano, zavod, zdravstveno oskrbo in potne stroške (avto-bus). Kdo in kakšne pomoči je potreben, izključno odločata g.

Ernest Saksida in ravnatelj Osvaldo Scotti. Imamo velika dela, saj je nekaj uslužbencev manj, zaradi pomanjkanja sredstev pa ne moremo zaposliti novih. Mesečni prispevek je že več let isti, čeprav so cene krepko poskočile. To je dodatna težava za našo ustanovo.

torej zlati jubilej ustanove. Vesel sem, ker mi je dano, da sem tako

kilometrov, da programi tečejo nemoteno naprej in da zadovoljivo rešimo vse, kar je potrebno.

Začetek 50-letnice ustanove smo proslavili 16. aprila 2010. Ob tej priložnosti je pošta izdala tudi priložnostno znamko. Vse prijatelje in dobrotnike vlijudno vabimo, da se nam aprila 2011 pridružite na osrednji proslavi 50-letnice.

S kamionom in z nekaj osebnimi avtomobili smo po mestu Corumba' pri premožnih družinah ob sobo-

ta in nedeljah zbirali obleko, saj je ta dva dni nekaj več časa v mis-

ijonu, ker so otroci v glavnem doma. Obleko smo odbrali za družine v potrebah, kar je bilo letos še posebej nujno, saj so temperature padle tudi na 4 ali samo 2 stopinji Celzija, kar je za tukajšnje razmere zelo mrzlo; tako se ljudje hitro prehladijo in se nalezajo raznih bolezni.

0 misijonarju Ernestu Saksidi

Ernest Saksida se je rodil 15. oktobra 1919 v Dornberku. Študiral je v Alojzijevešču v Gorici, nato v Turinu. Leta 1935 je iz Turina odpotoval v misijon Kraji Corumbá (ob reki Paragvaj, v bližini meje z Bolivijo) v brazilski državi Mato Grosso. Ob teologiji se je usposobil tudi za poučevanje matematike, geografije, filozofije in pedagogike. Marca 1946 je bil posvečen v duhovnika. Kot mlad fant se je v Braziliji srečal z umiranjem otrok zaradi pretepov, z nasiljem in sovraštvom med tolpami, zato je čutil, da mora otrokom z ulice posvetiti svoje delo. Pred 50 leti je v barakarskih predmestjih Corumbá začel ustanavljati Don Boskovo deško mesto. V njem je prejelo izobrazbo in vzgojo nad 20.000 mladih. Po desetletjih dela so povsem spremenila obličje revna predmestja - kjer so se med seboj pobijali, omamljeni z alkoholom in mamili, preteпали, kradli, kjer so otroci ležali na tleh brez odeje in obleke, odrasli pa podili od sebe lastne otroke. Dolga leta je trkal na srca dobrih ljudi v Evropi in Ameriki, pa tudi v Sloveniji, da bi najrevnejšim otrokom ustvaril dostojen in koristen kraj bivanja, izobraževanja, dela ter skupnost srečnih ljudi.

Francišek. Že drugič sem se udeležil tega srečanja ob jaslicah in sem prepričan, da se nas občudovanje jaslic na poseben način dotika vseh, ker smo vsi doživeli Božič in rojstvo v trenutku, ko smo se rodili. Če je Bog stopil v našo človeško razsežnost tako, da je postal

Otrok, novorojenček, sposoben jokati kot vsakdo izmed nas, lahko tudi jaz rečem, da sem

dokazala, da to, kar se rojeva iz sodelovanja in skupnih prizadevanj, ima bogatejši in globlji pomen, ki se ne omejuje na čustveno in površinsko občutje trenutka, temveč ostaja živo v času in se še oživlja v nadaljevali v skupnih pobudah.

Vice ministrica dežele FJK, Carlotta Fonda, je poudarila, da je Francišekova zamisel, ki je privedla do nastanka jaslic v Grecciu, sposobna prinašati sadove, ki govorijo o miru in dobrem, pa čeprav je minilo skoraj osem stoletij; zato je udeležence povabila na naslednje srečanje ob jaslicah, ki bo naslednje leto potekalo na italijanski strani. Tipična francišekanska domača gostoljubnost je prišla na svoj račun po liturgičnem bogoslužju, ko so se prisotni zadržali

Božji sin in smo torej prav vsi Božji otroci. Ob tem Božiču želim, da bi vsi čutili, da smo Božji otroci, in da bi se tega spominjali". Molitev in petje sta se dotaknila src prisotnih in sta še enkrat

v bratskem duhu pri obloženih mizah, kjer so lahko okusili vipavske specialitete, ki jih je z ljubeznijo pripravila gostujoča bratska skupnost. Na domove so se vrnili "polni neizrekljive sreče".

V Franciškovem duhu / Še en odmev Doživeto bratsko srečanje ob jaslicah

Na nedeljo Jezusovega krsta, ob koncu božičnih praznikov, sta se bratski skupnosti Franciškovega svetnega reda iz dežele Furlanije Julijske krajine in bližnje Slovenije srečali v Vipavskem križu, da bi se skupaj ustavili pred skrivnostjo jaslic, se spomnili in posodobili prve jaslice, ki jih je sv. Francišek naredil v Grecciu v daljnem letu 1223.

"Bratsko srečanje ob jaslicah", ki je letos potekalo že četrtrič po zaslugi prizadevanj Stanka Šorlija na slovenski strani in Roberta Komjanca na italijanski v sodelovanju in s podporo dveh skupnosti, postaja vedno bolj srečanje, ki ga ljudje pričakujejo in

besedilo o jaslicah v Grecciu iz Bevkove knjige Brat Francišek, ki je izšla l. 1926 v Gorici. Sodelovanje mladih GiFra in pripadnikov skupnosti s Kostanjevice ter Vipavskega križa, petje ob kitarah skupine iz goriške stolne cerkve, otroška župnijska

globoko občutijo, priložnost za medsebojno sprejemanje in sodelovanje, saj se izmenično prireja v Italiji in Sloveniji, vsekakor vedno ob dejavni udeležbi ljudi z obeh strani.

Tudi 9. januarja so bili prisotni številni ljudje od blizu in daleč: laikom iz dežele FJK in Koprškega so se pridružili goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, koprski pomožni škof msgr. Jurij Bizjak, slovenski provincial OFM p. Stane Zore in številni asistenti, med katerimi deželni asistent p. Aurelio Blasotti, in so tako pokazali veliko mero edinosti in pravega bratstva. Letos sta skupnosti pri oblikovanju liturgije - v italijanščini in slovenščini - aktualizirali

zboru s Kostanjevice in iz Štandreža so še oblepšali jaslice ob vnozju oltarja. Posebno sugestivna je bila Sveta noč - Astro del ciel, ki so jo zapeli vsi navzoči, istočasno v obeh jezikih, v cerkvi, ki so jo osvetljevale samo sveče, ki so jih prisotni držali v rokah. V homiliji se je msgr. Jurij Bizjak zaustavil pri božični skrivnosti, ki jo motrimo v jaslicah. Goriški nadškof pa je v svojih mislih ob koncu srečanja povedal: "Prišel sem zret jaslice v Vipavski križ s plaščem kot eden izmed treh kraljev in kot romar, kot

zboru s Kostanjevice in iz Štandreža so še oblepšali jaslice ob vnozju oltarja. Posebno sugestivna je bila Sveta noč - Astro del ciel, ki so jo zapeli vsi navzoči, istočasno v obeh jezikih, v cerkvi, ki so jo osvetljevale samo sveče, ki so jih prisotni držali v rokah. V homiliji se je msgr. Jurij Bizjak zaustavil pri božični skrivnosti, ki jo motrimo v jaslicah. Goriški nadškof pa je v svojih mislih ob koncu srečanja povedal: "Prišel sem zret jaslice v Vipavski križ s plaščem kot eden izmed treh kraljev in kot romar, kot

Kratke

V Bertokih so odprli prenovljeno hišo za Karitas

V Bertokih pri Kopru so pred kratkim odprli prenovljeno nekdanje župnišče, ki bo na voljo Karitas in drugim programom za pomoči potrebne.

S pomočjo številnih donatorjev so prenovili in dogradili prostore

Koprski pomožni škof Jurij Bizjak je z župnikom Francem Prelcem in tajnikom Karitas Imre Jerebicem (levo) nasmejan blagoslovil vse prostore in dvorišče prenovljenega središča

starega župnišča na Markovi cesti v središču Bertokov. Pred kratkim je tako tam vrata odprlo Središče Karitas, kjer bodo prostore imeli istrska obočna Karitas, skupnosti Srečanje in Vrtnica (programa pomoči odvisnikom in brezdomcem). Mnogi obiskovalcev, sodelavcev Karitas, župnika Bertokov in Sv. Antona (Marjan Jakopič in Franc Prelc), glavni tajnik slovenske Karitas Imre Jerebic ter drugi strokovni sodelavci so spremljali predstavitev programov, koprski pomožni škof Jurij Bizjak pa je prostore slovesno odprl in blagoslovil.

Jerebic je dogodek pospremil s simboličnim darom središču - skodelico - in dodal: "Da bi znali deliti veliko človeške dobrote". Bizjak pa je modro pripomnil: "Ravnajte se kot svetopisemski Tobija: poslušajte modrejše od sebe".

Nekdanji dolgoletni portoroški župnik Franc Prelc, ki zadnja leta služi v Sv. Antonu, je pojasnil, da sta del središča manjša in večja stavba. V manjši bo zaživel program za pripravo odvisnikov za vstop v eno od komun skupnosti Srečanje, v pritličju večje stavbe pa program pomoči brezdomcem. V prvem nadstropju in na podstrešju večje stavbe bodo po končanih delih prostori istrske Karitas za izvajanje splošne dobrodelne pomoči in bivalni prostori za uporabnike programa Vrtnica za zdravljenje alkoholikov.

Sredstva za obnovo središča, ki ima več kot 500 kvadratnih metrov uporabne površine, so prispevali številni donatorji in ustanove, zlasti Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij pri ministrstvu za delo, ki je leta 2007 za obnovo na tej lokaciji namenila 79.285 evrov, leta 2010 pa še dodatnih 50.000 za dokončanje investicije. Številna dela so prostovoljno opravili tudi obrtniki ter posamezniki in uporabniki programa pomoči odvisnikom. "Brez njihove pomoči središča ne bi bilo mogoče oživiti", je sklenil Prelc. / LKF

Predsednik Državnega zbora Pavel Gantar je sprejel kolednike

Predsednik DZ Pavel Gantar je v četrtek, 6. januarja, sprejel kolednike iz Misijonskega središča Slovenije, ki so predstavili tradicionalno koledniško navado na Slovenskem. Gantar se je kolednikom zahvalil za sporočila miru, ljubezni, veselja in solidarnosti v novem letu ter jim zaželel obilo sreče in uspehov pri njihovem plemenitem delu.

Predsednik DZ je kolednikom dejal, da z veseljem spremlja njihove dejavnosti in prizadevanja, zlasti za tiste, ki živijo v pomanjkanju. Podprl je ključni namen koledovanja tj. oznanjanje miru, sreče in solidarnosti. Izrazil je prepričanje, da biti solidaren z drugimi, ki potrebujejo pomoč, pomeni biti srečen.

V novem letu je predsednik DZ tako kolednikom kot tudi vsem misijonarjem po svetu zaželel obilo sreče in uspehov pri njihovem plemenitem delu.

Direktor Misijonskega središča Slovenije Stanislav Kerin je pojasnil, da organizirajo "Trikraljevsko" koledniško akcijo že sedemnajsto leto zapored.

Sredstva, zbrana z letošnjo akcijo pod geslom Naše veselje za srečo drugih, bodo namenili slovenskim misijonarjem za gradnjo učilnic, vzgojno-izobraževalnih centrov, otroško-mladinskih centrov, zavetišč za dekleta in otroških vrtcev v Francoski Gvajani, na Madagaskarju, v Zambiji, Beninu in na Salomonovih otokih.

Papež je čestital za Božič vernikom vzhodne Cerkve

Papež Benedikt XVI. je čestital katoliškim vzhodnim Cerkvam ob pravoslavem Božiču. Po angelovem češčenju je papež na praznik Gospodovega razglasenja, znan tudi kot praznik Svetih treh kraljev, na Trgu sv. Petra v Vatikanu pozdravil "brate in sestre vzhodne Cerkve", ki Kristusovo rojstvo 7. januarja praznujejo po julijanskem koledarju.

Dobrota Boga, ki se je pokazala v Jezusu Kristusu, lahko Cerkvam na vzhodu, ki so izpostavljene preizkušnjam, da tolažbo, je dejal papež.

V svojem nagovoru je Benedikt XVI. spomnil na Epifanijo oziroma Gospodovo razglasenje, ko so Sveti trije kralji razglasili novico o Jezusovem rojstvu in s katero se je začelo oznanjevanje krščanske vere. Njihov prihod in češčenje sta bila prvi znamenji enkratne Jezusove identitete, je dejal papež. Epifanija je napovedala vsesplošno odprtje Cerkve evangelizaciji vseh narodov, je še poudaril papež.

Čeprav so trije modreci Gospodu prinesli velikodušne darove, so se izpolnjeni in polni notranjega veselja vrnili v svojo domovino, je še poudaril Benedikt XVI. Samo Kristus lahko pomiri globoko hrepenenje srca. "Odprimo se mu in ga poiščimo, da nas bo izpolnila njegova milost in ljubezen".

Kratke

Zasedalo je goriško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti

Na ponedeljkovem zasedanju, 10. januarja 2011, je goriško pokrajinsko tajništvo SSK vzelo v pretres tudi problematiko nove trase hitre železnice, ki so jo v prejšnjih dneh prejeli v pogled občinske uprave, na katerih je trasa načrtovana. V goriški pokrajini je trasa načrtovana tudi na področju občine Doberdob. Pri tem je treba upoštevati najprej dejstvo, da je območje Doberdoba v celoti na Krasu z vsemi naravnimi značilnostmi. Poleg tega je Doberdob slovenska občina, v kateri živi slovenska narodna skupnost, ki je na vplive tako velikih javnih del še posebno občutljiva.

Goriško pokrajinsko tajništvo SSK je izrazilo veliko zaskrbljenost zaradi možnih negativnih vplivov. Pri tem gre upoštevati, da je to dodaten potencialno velik poseg, ki prizadeva za največjo možno omilitve posledic na ozemlje v Sovodnjah in Štandrežu zaradi širitvenih del avtocestnega odseka Vileš-Vrtojba.

SSK meni, da je treba imeti o tem posegu enotno stališče v smislu najvišje možne zaščite območja in narodne skupnosti pred negativnimi vplivi, ki jih tako velika javna dela prinašajo. Zato si bo SSK preko svojih izvoljenih predstavnikov v doberdobskem občinskem svetu, na goriški pokrajini ter deželi prizadevala za največjo možno omilitve posledic na ozemlje kot tudi za tam živeče prebivalstvo. / Pokrajinsko tajništvo SSK za Goriško

Pevski šolarji ustvarjalcji plakata za gledališko predstavo

Pomeriggi d'inverno (Zimski popoldnevi), pravljica gledališka srečanja, ki jih že veliko let prireja Deželno združenje za

animirano gledališče (CTA) iz Gorice v jesenskem in zimskem času, vsakič beleži lepo število malih in odraslih obiskovalcev, ki z radovednostjo in zanimanjem spremljajo predstave. Tudi letošnji sobotni popoldnevi, ki so kot vselej v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici v družbi gledaliških ustvarjalcev, beležijo lep uspeh. Novost letošnje sezone so 'jumbo' plakati, ki jih pred vsako predstavo izdelajo pod kreativnim vodstvom priznanega ilustratorja in režiserja Geka Tessara učenci raznih osnovnih šol iz Gorice. Za predstavo Storia di un uomo e della sua ombra, ki je bila na sporedu v soboto, 15. januarja, so tak ogromen plakat, zelo dobro viden na ul. Duca d'Aosta, narisali drugošolci in tretješolci OŠ Josip Abram iz Pevne in se pri tem prav dobro izkazali. Plakat je privlačno in domišljeno izdelan v živahnih barvah, da ga mimoidoči res ne morejo prezreti. Malim risarjem in njihovim mentorjem naj gredo iskrene čestitke!

Koncert božičnih pesmi v Laškem

Kot je že lepo ustaljena navada, so tudi letos Slovenci v Laškem podoživljali skrivnost božične noči na koncertu božičnih pesmi, ki je bil v nedeljo, 9. januarja, v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah v organizaciji društva Jadro in Ženskega pevskega zbora iz Ronk. Letošnja jubilejna, trideseta izvedba

je sodila v božično pevsko revijo Nativitas, ki poživlja praznične dni po raznih krajih naše dežele. Na koncertu, ki sta ga lepo povezovala člana društva Jadro Robert Devetta in Liliana Visintin, sta nastopila mešana pevska zbora Fran Venturini in Slovenec-Slavac, ki delujeta v istoimenskih društvih pri Domju in v Borštu, Zabrežcu ter Ricmanjih. Zborovska dejavnost ima pri SKD Slavec in Slovenec že stare korenine, saj sta pravzaprav obe bili ustanovljeni kot pevski društvi (prvo l. 1894, drugo pa l. 1900). Oba zbora sodelujeta na domačih prireditvah in se tudi redno udeležujeta priljubljene revije Primorska poje. MePZ Fran Venturini pa je nastal v sezoni 1995-96, od l. 2005 ga vodi Cinzia Sancin, ki je v spored zbora uvedla tudi sakralno glasbo. Isto leto je vodstvo zbora Slovenec-Slavac sprejel Danijel Grbec. Prvi zbor je pod vodstvom Sancinove zapel osem nabožnih pesmi iz domače in tuje zakladnice, drugi s pevovodjo Grbecem pa se je predstavil s šestimi božičnimi skladbami, s tremi slovenskih avtorjev in tremi tujih, med njimi sta bila Haendel in Mendelssohn. V veselje poslušalcev so pevci obeh zborov ob koncu skupno zapeli s toplim čustvom prepojeno Gruberjevo Sveto noč. Udeležence koncerta in nastopajoče je s prisrčnimi besedami nagovoril domači župnik Renzo Boscarol. / KM

Občni zbor Združenja cerkvenih pevskih zborov - Gorica

Pomlajen odbor Združenja novim izzivom naproti

Prejšnji teden, v četrtek, 13. januarja, je potekal v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž občni zbor Združenja cerkvenih pevskih zborov - Gorica. Udeležilo se ga je 43 delegatov, ki so predstavljali petindvajset zborov.

Srečanje je uvedel podpredsednik Zdravko Klanjšček, kajti profesorica Lojzka Bratuž, dosednja predsednica, je na zdravljenju in ni mogla prisostvovati. Po uvodnem pozdravu in voščilu profesorici Bratuž za naglo okrevanje je Klanjšček prebral njeno pismo, namenjeno občnemu zboru. Sledilo je poročilo Alberta Devetaka z razmišljanjem o prehojeni poti, prikazom raznih problematik in z nekaterimi predlogi za morebitne ukrepe. Po tem posegu so sledili pozdravi

in voščila gostov: pokrajinskega predsednika Sveta slovenskih organizacij za Goriško Walterja Bandlja, predsednice Zveze slovenske katoliške prosvete Franke Padovan in predsednice Kulturnega centra Lojze Bratuž Franke Žgavec. Vsak od njih je povedal tudi misel o

poslanstvu, ki ga Združenje izvaja, se zahvalil za vztrajnost pri delu v takih težkih časih, spodbudil k nadaljevanju s še večjim zagonom in voščil profesorici Bratuž, da bi se čimprej vrnila med nas. Sledila je zanimiva razprava, v katero so posegli številni prisotni. V nadaljevanju je občni zbor

izvolil nov izvršni in nadzorni odbor. Prvega sestavljajo Bandelj David, Dario Bertinazzi, Mirko Butkovič, Damijana Čevdek, Martina Gereon, Martina Hlede, Jurij Klanjšček, Nadja Kovic, Marko Terčič, Martina Valentinčič in Tiziana Zavadlav; drugega pa Karlo Mučič, Damjan Paulin in Franka Žgavec kot efek-

ktivni člani, Luca Brumat in Marilena Corsi pa kot nadomestna.

Večer se je končal s pozdravom Zdravka Klanjščka, ki je zaželel novemu in pomlajenemu odboru, ki se bo moral spoprijeti s številnimi izzivi, veliko uspeha pri svojem prihodnjem delu.

Dramski odsek PD Štandrež

Kmalu nova premiera na domačem odru

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež je ena izmed najbolj dejavnih in plodovitih ljubiteljskih gledaliških skupin ne samo na Goriškem, ampak tudi v širšem zamejskem in slovenskem območju. Vsako leto z zanosom nastopijo na dveh predstavah (včasih celo tri!), celovečerno in krajšo komedijsko enodejanko, s katerima igralci razveselijo najprej domačo publiko, nato še gledalce v bližnjih in daljnih dvoranah, kamor zahajajo na redna gostovanja skozi vso sezono in še v po-

letnem času. Ne privoščijo si namreč počitka niti v poletnih mesecih, saj s svojimi kratkimi predstavami iz železnega repertoarja, ki ostajajo žive veliko let, pestrijo marsikateri vaški praznik, tudi na prostem. V lanske sezoni so nastopili 48-krat. Komedijsko Gugalnik N. Novaka, katere premiera je bila januarja l. 2010, so uprizorili 19-krat, 1-krat pa uspešno iz l. 2009 Kaj bodo rekli ljudje...? B. Nušiča. Na 28 gostovanjih so zabavali gledalce s komedijskimi enodejankami, od katerih žanje gotovo največ uspe-

Utrinek z vaje z režiserjem Jožetom Hrovatom (drugi z desne)

ha Čudna bolezen, ki v režiji Janeza Starine z nezmanjšanim bleskom kroži po odrih že od l. 1997. V tej 46. sezoni neprekinjenega delovanja člani dramskega odseka z režiserjem Jožetom Hrovatom, ki je z njimi že šesto leto, snujejo novo celovečerno

predstavo, in sicer komedijo Zbeži od žene, ki jo je napisal angleški avtor Ray Cooney (1932), poslovenil pa Milan Jesih. Odrske luči jo bodo premierno obsijale v soboto, 29. januarja, ob 20. uri. K nastajajoči predstavi se bomo pred premiero še povrnili.

Veseljaki v domu za ostarele Moč božične pesmi

V božičnem času si vsak izmed nas prizadeva, da bi z dobrim delom ali s primerno gesto nekoga osrečil. Ko pa gre za glasbeni poklon dvajsetih brezskrbnih in srečnih otrok ubogim, nepokretnim osebam, je dogodek toliko bolj občuten in hvalevreden.

To smo doživeli prejšnjo sredo, ko je otroški zbor Veseljaki iz Doberdoba pod vodstvom Lucije Lavrenčič s svojim prisr-

nim nastopom božičnih pesmi v ronškem domu za ostarele nedvomno osrečil vse poslušalce in

zagotovo ni bilo med njimi v tem prijetnem popoldnevu nobene osebe, ki bi se čutila osamljeno. To lahko ustvarita le moč štiridesetih iskrivih otroških oči in toplina njihovega zvoka, ki s svojo neposrednostjo in spontanostjo vlivata poguma, moči in miru

slehnemu varovancu-poslušalcu. Ko pa gre za prepletanje otroških, nežnih, angelskih glasov s čarobnimi zvoki violin, flavte in čela, postane ta spojitev res magična in praznična.

Taki nepozabni trenutki so se vtisnili nam, ki smo koncert spremljali, tistim, ki so ga oblikovali, in nedvomno vsem varovancem, katerim je bil koncert namenjen. Na misel mi prihaja pogovor "Srečen je, kdor drugega osreči". In res, tistega dne smo se čutili vsi srečni...

In memoriam

Umril je Albert Vetrih

V nedeljo, 16. januarja, je umrl Albert Vetrih, tretji otrok znane goriške družine, star 72 let. Rodil se je v Solkanu očetu Ivanu in mami Angeli. Slovensko nižjo srednjo šolo je obiskoval v Gorici, v Trstu pa je diplomiral na

ekonomski fakulteti. Kot izvedenec je bil zaposlen pri državnem Inštitutu IMI v Rimu, pozneje pa v Padovi. V osemdesetih letih se je odločil za prosti poklic in se je vključil v sestrično podjetje. Bil je tudi inšpektor in nato član

nadzornega odbora pri Kmečki banki, nato na Čedajski. Nadalje je bil član upravnega sveta pri Trgovinski zbornici v Gorici, pri goriški nadškofiji pa je bil odgovoren na uradu za

sredo, 19. januarja zjutraj, v

PODGORA V spomin na Mirka Špacapana

Božični dobrodelni koncert

V imenu nepozabnega Mirka Špacapana, politika, glasbenika, športnika in plodovitega vsestranskega kulturnega delavca se je v petek, 14. januarja, v cerkvi sv. Justa v Podgori zbrala velika množica na dobrodelnem božičnem koncertu, ki so ga priredili ZSKP, ZCPZ Gorica, PD Podgora, AŠD Olympia, SZSO, Krozek Anton Gregorčič in stranka Slovenska skupnost, organizacije, pri katerih je bil pokojni dejaven in so danes to, kar so, tudi po njegovi zašlugi.

Mirko je za sabo pustil veliko praznino, obenem pa tudi bogato dediščino, naložil nam je pomembno odgovornost in poslanstvo, je po glasbenem uvodu, ki ga je s citrami poklonila ga. Gabrijela Vidmar, povedal deželni tajnik SSK in dolgoletni prijatelj Damijan Terpin. Spomin nanj nas zato veže na razvejeno kulturno delo, ki ga moramo tudi zaradi njega nadaljevati. Politični zastopnik je pozdravil prisotne ugledne goste, med katerimi so bili deželni svetnik Igor Gabrovec, predsednik pokrajinske uprave Enrico Gherghetta, števerjanska županja Franka Padovan, pokrajinska odbornica Mara Černič, goriška občinska odbornica Silvana Romano, občinska svetnika Marilka Koršič in Silvan Primožič ter predsednik štandreške krajevne skupnosti Marjan Breščak. Pod vodstvom Lucrezie Bogaro in ob klavirski spremljavi Tiziane Zavadlav so nato mlada grla otroškega cerkvenega zbora iz Štandreža ljubko zapela tri pesmice.

Podgora je bila v krajevnem in širšem okviru v preteklosti pomembna in zanimiva vas, je nato povedal pokojnikov brat Bernard Spazzapan; kot je l. 1926 pisal Stanko Stanič, je pred 140 leti tam živelo okrog

stranke z narodnoobrambnimi cilji, je vedno pravil Mirko. Govornik se je nato spomnil doživljanja božičnega večera doma: najprej v slovenski vasi v Argentini, nato v Podgori. Božični čas s svojo magično

govor je, je sklenil brat Bernard, da smo delavnici na področjih, ki so bila njemu posebno draga. "Naj ostane spomin na njega in njegovo delo vedno živo prisoten med nami!"

Po bučnem aplavzu je članica Dramske družine SKPD F. B. Sedej Jasmin Kovic prebrala nekaj odlomkov o darovanju iz Gibranove zbirke *Prerok*, Tadeja Kralj pa je iz svoje harfe privabila očarljive zvoke, ki so se razpavali po cerkvi. Dekleta vokalne skupine Bodeča neža, ki so pristopila k oltarju v spredu in s svečami v rokah ob petju skladbe *Procession* Benjamina Brittena, so z izborom pesmi iz slovenske in tuje sakralne zakladnice pod taktirko Ma-

Otroški cerkveni zbor iz Štandreža

Bernard Spazzapan

1500 prebivalcev, velika večina jih je bila zaposlena v tovarni; to je bil čas burnih shodov, na katerih sta govorila tudi Janez E. Krek in Henrik Tuma. Živahno je bilo tudi kulturno delovanje. Vas, v kateri je danes prisotna le majhna, a pomembna skupnost slovenskih družin, je bila v 19. stol. kraj soočanj in pestrega kulturnega dogajanja. Kasneje se je tu sklenila tragična usoda Lojzeta Bratuža, ki je zaznamovala celotno slovensko skupnost na Primorskem. "V tej vasi so dolgo let delovali tudi člani naše družine", v zadnjih desetletjih zlasti Mirko. Ukvarjal se je predvsem s cerkvenim in posvetnim zborovskim petjem, namen tega delovanja pa je predstavljati pričevanje v vasi, v kateri je naša prisotnost močno okrnjena. Prosvetno delovanje je osnova tudi za politično delo

močjo sili ljudi k dobroti in ljubezni do bližnjega, k misli na tiste, ki trpijo zaradi bolezni in pomanjkanja. Dobrodelna ustanova *Paliativna oskrba Mirko Špacapan ljubezen za vedno* je "ena tistih ustanov, ki jim lahko zaupamo, in prav je, da grede današnji prispevki v ta namen". Narodno-obrambno delo, solidarnost med ljudmi in tudi politično delovanje lahko strnemo v besedo kultura, je povedal Spazzapan. Kot pravi Pavčič, je kultura skladje, pravo razumevanje zunaj in znotraj mene samega, odnos do ljudi in sveta. Kultura ni le ta ali ona prireditev, je neskončno globlje in širše, je način našega bivanja, celotno doživljanje sveta, okolja, ljudi. Na vse te vrednote opozarja zgled pokojnega Mirka. Spomin nanj je še vedno živ, ker je zgledno deloval na vseh področjih, ki so mu bila zaupana. "Božja volja, zla usoda nam ga je vzela". Brez konca se lahko sprašujemo, zakaj prav njega. Najboljši od-

teje Černič in ob donenju harfnih strun se enkrat dokazala, da se v zagnanosti in želji po kakovosti še ne nameravajo ustaviti.

Najmlajša Mirkova hči Angelica je izrazila prepričanje, da je bil njen očka zadovoljen z večerom; vdova, Manuela Quaranta, pa je o neprofitnem združenju povedala, da je že veliko naredilo, v Mirkovem imenu, ki združuje ljudi, pa lahko naredi še več. Doslej so odprli hospice, v njem predali namenu knjižnico, priredili tečaj za prostovoljce. Prebrala je nekaj misli o trpljenju, ki združuje in spreminja, o bolečini, ki ne ozdravi in ki jo lahko samo ponotranjimo. Največji izziv je spremljati umirajočega bolnika z roko v roki, je rekla in sklenila svoje misli s moževim prevodom Balantičeve pesmi *Božja ljubezen*. Večer, na katerem so nabrali skoraj tisoč evrov, se je nadaljeval v bolj sproščenem vzdušju v bližnjih župnijskih prostorih.

Obvestila

Premiera igre Harvey v izvedbi dramske družine F. B. Sedej je 15. januarja odpadla zaradi bolezni v ansamblu. Na sporedu bo v soboto, 22. januarja, ob 20.30 v Sedejevem domu v Števerjanu. Toplo vabljeni!

Skupnost družin Sončnica vabi člane in prijatelje na redni občni zbor, ki bo v soboto, 22. januarja 2011, ob 20.30 v Domu F. Močnik v Gorici.

Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo Deželni svet zasedal v sredo, 26. januarja 2011, ob 19.00 v prvem sklicu in ob 20.00 v drugem sklicu. Zasedanje bo potekalo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, drevored 20. septembra 85.

Premiera komedije Zbeži od žene Rayja Cooneyja v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež in režiji Jožeta Hrovata bo v soboto, 29. januarja, ob 20. uri, njena ponovitev pa v nedeljo, 30. januarja, ob 17. uri, kot zadnja predstava Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2010.

Ob koncu molitvene osmine za krščansko edinstvo bo v nedeljo, 30. t. m., ob 16. uri v župnijski cerkvi v Sovodnjih božja liturgija po bizantinsko slovenskem obredu. Pel bo ekumenski pevski zbor iz Gorice.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 12. februarja, tradicionalno valentinovanje v Pineti (Hotel ai Pini) pri Gradežu. Odhod z Goriškega ob 16. uri z običajnimi postanki. Na račun 20 evrov. Prijave na tel. št.: 0481 882024 (Ivo), 0481 882183 (Dragica), 0481 390688 (Saverij), 0481 78061 (Ana K.), 3471042156 (Rozina), 0481 21361 (Ema B.).

Z Novim glasom v Nemčijo. Začelo se je vpisovanje za osemdnevno potovanje po Nemčiji od 14. do 21. junija 2011. Za informacije: uprava NG v Gorici, tel. 0481 533177, in uredništvo v Trstu, tel. 040 365473. Akontacija ob vpisu: 200,00 evrov. Kdor bi želel prejeti program potovanja po elektronski pošti, naj sporoči na mohorjeva@gmail.com.

Slovensko planinsko društvo v Gorici prireja ob 100-letnici ustanovitve večdnevni planinsko-turistični izlet v Bolgarijo od 25. junija do 3. julija. Prevoz bo z avtobusom. Prednost imajo člani društva. **Prosvetno društvo Rupa-Peč** vabi na vsakoletni izlet v mesecu

avgustu od 22. do 28. v Berlin in Kopenhagen. Informacije 0481/882285 Ivo Kovic.

KRUT obvešča, da je na razpolago še nekaj mest za izlet v Piemont, predviden v obdobju od 15. do 19. septembra 2011. Dodatne informacije in prijave v goriški pisarni KRUT-a, Korzo Verdi 51 - tel. 0481/530927, vsak torek od 9. do 13. ure. Toplo vabljeni!

Svetovalci za delo bi izobrazili delovno in vestno osebo za upravljanje osebja in spojenih obvez. Potrebna sta znanje slovenščine in raba računalnika. Curriculum na mail: studio@consulenzelavoro.it.

Nadaljuje se akcija za riž otrokom p. Pedra Opeke na Madagaskarju. Vaš dar lahko izročite na banko: MISIJONSKI KROŽEK ROJAN IBAN: IT 22 L 08928 02201 020000086948.

Darovi

Ob 27. obletnici smrti predragega očeta dr. Antona Kacina darujeta Marija in Metka 100,00 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 21.1.2011 do 26.1.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob četrtek in nedeljah**, od 21.30 do 22.30. Spored:

Petek, 21. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 22. januarja (vodil Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 24. januarja (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Zanimivosti v naši okolici - Iz krščanskega sveta - Kratke zgodbe - Obvestila.

Torek, 25. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 26. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Hanibal, zadnji Feničan II. del - Izbor melodij

MePZ Jazbine-Plešivo v Ukvah

Božične melodije v lepi zasneženi idili

Meseca decembra, na četrto adventno nedeljo, smo člani MePZ Jazbine-Plešivo z veseljem sprejeli vabilo in tako, skupaj z ostalimi nastopajočimi, sodelovali na božičnem koncertu v Ukvah.

Organizatorji kulturno bogatega popoldneva so bili pevci cerkvenega zbora župnije sv. Filipa in Jakoba, pokrovitelj pa občinska uprava Naborjet-Ovčja vas. Župnik Mario Garjup in župan Aleksander Oman sta na začetku pozdravila prisotne in že smo s kora slišali glas

tamkajšnjih pevcev pod taktirko organista in dirigenta Oswalda Erratha. Sledil mu je otroški pevski zbor osnovne šole Carlo Collodi iz Ukev, ki ga vodi ga. Anna Maria Missoni, zborovodja okteta Višarje. Nato je zaigral zahomški tamburaški ansambel. Skupino mladih je v Ziljski dolini ustanovila Sabina Wigell. Z Zilje se je predstavil tudi kvintet Oisternig. Prislunili smo glasbi kljunastih flavt ob izvedbi dueta komorne skupine stare glasbe, glasbene šole iz Nove Gorice. Nazadnje smo se predstavili še mi, in sicer z nizom slo-

venskih božičnih pesmi ob spremljavi Eve Dolinšek, ki je tudi sama na orgle zaigrala nekaj skladb. Sklepna pesem je bila skupna, in to znana Sveta noč. Povezovalka kulturnega sporeda je bila ga. Ana. Omenim naj, da je dogajanje snemal Radio Tr-

st A. Za srečanje se zahvaljujemo prijateljem iz Ukev, ki so nedavno bili v gosteh pri nas, na Jazbinah, z željo po še nadaljnjih lepih in skupnih kulturnih dogodkih.

Nevenka Pintar

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE IZ GORICE

sklicuje

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

v torek, 25. januarja 2011, ob 20.30
komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici

Dnevni red:

1. tajniško poročilo; 2. blagajniško poročilo; 3. predsedniško poročilo; 4. odobritev obračuna za leto 2010 in odobritev programa dejavnosti in proračuna za leto 2011; 5. poročilo članic Zveze; 6. posegi nevlanih skupin in posameznikov; 7. pozdravi; 8. poročilo nadzornega odbora in razrešnica odbora; 9. izvolitev predsednika občnega zbora; 10. volitve predsednika Zveze; 11. volitve nadzornega odbora; 12. razno

vlijudno vabi na odprtje razstave

V ČAROBNEM SVETU LUTK

Breda Varl bo predstavila svoje lutke in scenografije

glasbeni poklon **Otroški pevski zbor OŠ Josip Abram iz Pevme**
Marta Ferletič, zborovodja

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 20. januarja 2011, ob 18. uri

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETEISKRIVI SMEH
NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Nedelja, 23. januarja 2011, ob 17. uri

Mary Chase

HARVEY

REŽIJA FRANKO ŽERJAL

Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana

- Četrtek, 3. februarja 2011, ob 20. uri

Natečaj Mladi oder - nagrajevanje

Boris Atanasković

VETER IN VERICA

REŽIJA ANA FACCHINI

Mladinski dramski odsek

PD Štandrež

- Nedelja, 13. februarja 2011, ob 17. uri

Ray Cooney

ZBEŽI OD ŽENE

REŽIJA JOŽE HROVAT

Dramski odsek PD Štandrež

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Glasbeni projekt Vulture and the Guru

Na goriškem odru se je izlila nenavadna Tekočina

V Kulturnem domu v Gorici so v petek, 14. januarja, zazveneli zvoki vrhunske glasbe. Šlo je za predstavitev zgoščenke Tekočina, ki sta jo za-

novembra, a je za zdaj še najdete na policah glasbenih trgovin v Sloveniji. Nabava zgoščenke je možna le na koncertih, ki jih v prihodnje še načr-

pepka tedna na radiu Koper; na istem radiu si je naziv popevke tedna zaslužila tudi pesem Enaka. Avtorja se z glasbo ukvarjata že dalj časa, ideja za projekt pa je nastala pred približno

snovala glasbenika Andrej Kralj in Peter Gergolet oz. Vulture and the Guru. Zgoščenka je izšla že

tujejo, ali v Tržaški knjigarni. Dve pesmi imata svoj videospot; ena izmed dveh, Včasih grem, je bila

ter Gus, Aleš Vodopivec in Matjaž Klemše. Publika so ogreli s svojo avtorsko glasbo. Pravi spektakel

se je začel, ko so na oder začeli kapljati glasbeni izvajalci. Po stopoma so se pojavljali na odru, po kapljah, tako kot temno zelena tekočina, ki so

jo tu in tam srkali ter je pomenljivo stala v steklenicah, kozarcih in epruvetah na mizi v ospredju odra. Čeprav sta se avtorja posvetila predvsem produkciji in ne nastopata na zgoščenki, sta na koncertu tudi sama prijela instrumente v roke, Andrej Kralj kitaro, Peter Gergolet pa bas kitaro. Poleg njiju so na odru zablesteli kitarist Aljoša Saksida, vsestranski glasbenik, tokrat na klaviaturah, Iztok Cergol, bobnar Gianluca Solferino in godalni kvartet. Koncert je s pesmijo Revolucija prepričljivo uvedel pevec Bojan Kovic, ki se odlikuje ne le po petju, ampak tudi po tem, da publiko takoj očara s svojim odrskim nastopom. Tudi tokrat je bil glas Martine Feri naravnost božanski in je publiko takoj osvojil. Nič novega ni, da je bilo Malalanovo branje pesmi na temo tekočine, ki so jih napisali

je pričalo navdušenje publike, ki je bučno ploskala in na ves glas zahtevala dodatek. Glasbeniki so zahtevno nalogo, na odru predstaviti glasbeni projekt, ki je nastal v studiju, opravnili naravnost odlično. V prihodnjih dneh si bo koncert mogoče ogledati na slovenskem programu RAI, radovedneži si lahko oba videospota ogledajo na spletu. Glede na kakovost glasbe in izvedbe je bilo pravo razočaranje, da ni bila dvorana nabito polna.

David Bandelj, Marij Čuk in Jurij Paljk, izredno doživeto in rahločutno. Svoj zveneči glas je Malalan tokrat posodil tudi glasbi in se publiko prepričljivo predstavil kot pevec. Učinkovito je v vlogi pevca nastopil tudi Peter Gus. Da je bil koncert izredno doživet,

koncert mogoče ogledati na slovenskem programu RAI, radovedneži si lahko oba videospota ogledajo na spletu. Glede na kakovost glasbe in izvedbe je bilo pravo razočaranje, da ni bila dvorana nabito polna.

Bee

KD Pihalni orkester Logatec

Najboljši na mednarodnem tekmovanju v Pragi

Na dvodnevem Mednarodnem festivalu pihalnih godb v Pragi je v srednji in najvišji kategoriji tekmovalo 19 pihalnih orkestrów iz 8 držav, in sicer iz Češke, Belgije, Estonije, Italije, Nizozemske, Nemčije, Poljske in Slovenije.

Absolutni zmagovalci je Pihalni orkester iz Logatca, ki je v soboto, 8. januarja 2011, tekmoval v kategoriji orkestrów najvišjega razreda. Orkestri so se pomerili vsak v približno

polurnem programu iz vnaprej določenih, to je za tekmovalce obveznih skladb, h katerim so lahko dodali kaj iz svojega repertoarja.

V kategoriji orkestrów najvišjega razreda, v kateri so tekmovali tudi Slovenci, ni bilo podeljeno bronasto odlikovanje, srebro pa so skupaj dobili pihalni orkester Konservatorija iz Brna (Češka), Stedeljike Muzeikverenging Sneek iz Nizozemske in Mannheimer Bläserphilharmonie iz Nemčije. Zlati pokal je dobil za svoj nastop Velky dechovy orchestr Májovák Karviná (Češka), ki je pred nekaj leti že gostoval v Sloveniji, zlato odlikovanje za najboljšo predstavitev obvezne skladbe je dobil orkester Harmonie Šternberk, absolutni zmagovalci kategorije pa je KD Pihalni orkester Logatec. / Radek Novak

Pilonova galerija v Ajdovščini

Razstavljali so srednješolci

V četrtek, 13. januarja, je bilo v Pilonovi galeriji v Ajdovščini odprtje razstave del dijakov prvega letnika Srednje šole Venó Pilon Ajdovščina, nastalih znotraj pedagoške delavnice v sklopu pedagoškega programa Pilonove galerije Ajdovščina ter pouka likovne umetnosti prvega letnika gimnazije. Razstavljena dela so dijaki poustvarjali pod mentorstvom prof. likovne umetnosti Damjane Plešnar in Beti Bratina ter v sodelovanju s fotografom Primožem Brecljem in umetnostno zgodovinarico Tanjo Cigoj. Odprta je bila do 17. januarja 2011.

Z razstavo se je sklenilo dogajanje znotraj delavnice, ki so jo poimenovali Foto (avto) por-

tretji. Ti poskusi studijskega portretiranja ter pozneje v slikarsko potezo zajetega avtoportreta, so odraz in rezultat prvih soočanj s fotografskim portretom in avtoportretom, z zahtevno fotografsko tematiko, z motivom, ki tudi v likovni umetnosti nasploh zaseda zelo specifično mesto. Izbrana tema tokratne delavnice se je začela idejno odvijati

med razstavo fotografskih del Milana Klemenčiča, ki jih je iz njegovega portretnega in avtoportretnega opusa izbral mag. Mirko Kambič. Pilonova galerija, ki je s Klemenčičevo razstavo pospremila in končala kulturno leto, posvečeno slikarju, fotografu in lutkarju, je obenem gostila tudi dela, nastala na osmem mednarodnem fotografskem srečanju Castrumfoto 10, fotografska dela na temo avtoportreta.

S študijskim fotografiranjem je v prvem delu delavnice dijake seznanil Primož Breclj. Drugi del dogajanja se je nato preselil v učilnice Srednje šole Venó Pilon, kjer so dijaki pod mentorstvom profesorice Damjane Plešnar in Beti Bratina slikali avtoportret na fotografsko podlago. Izdelke so na delavnici udeleženi dijakinje in dijaki pospremili s plakatom, povabilom na svojo razstavo.

Ob osnutku novega nacionalnega programa visokega šolstva Se mar kar sami že odpovedujemo materinemu jeziku?

V sestavku "Drzna Slovenija vendarle ni dovolj drzna, da bi zavarovala položaj slovenščine", izpod peresa Irine Lešnik, nas PN seznanjajo (19. 11. 2010), da določa osnutek novega nacionalnega programa visokega šolstva, "da bo odločitev o izbiri jezika poučevanja prepuščena visokošolskim institucijam". Nič manj, kot to, torej! Kar samo ministrstvo za visoko šolstvo, ki bi moralo biti eden glavnih zaščitnikov slovenskega jezika kot temeljnega pogoja slovenstva, tako odpira vrata za odpravo slovenščine kot jezika poučevanja, za zdaj še le na visokošolski ravni. Zares velika drznost, ki spominja kar na jezikovni in kulturni samomor.

Danes se tudi že povprečno razgledan človek zaveda, da je globalizacija neustavljivi proces, ki ga sprožajo gospodarske in družbene zakonitosti, ki pa, žal, prinaša s seboj poleg koristnih tudi negativne učinke. Med temi so tudi poskusi unifikacije (poenotenja) tistih področij, ki tega ne prenesajo, kot so narod, jezik, kultura ipd. Del tega procesa so tudi evropske integracije, ki jih je ob širših

globalnih zakonitostih sprožila tudi želja, da se na evropski celini, izmučeni od stoletnih vojn, zagotovi mir, ustvari sožitje med narodi na načelu enakopravnega sodelovanja in solidarnosti, da se uveljavijo skupni civilizacijski standardi na področju človekovih pravic idr. Vendar se novonastajajoča naddržavna tvorba EU lahko obdrži le kot domovina njenih narodov, to je le v primeru, če bodo ti lahko še naprej ostali zasidrani v svojem kulturnem izročilu. Kajti kakršenkoli poskus ukinitja njihove narodne identitete bo naletel na takojšen silovit odpor, že pri maloštevilnih narodih, kaj šele pri kakih Nemcih, Francozih, Špancih, Poljakih itn. Tovrstna propadla jugoslovanska izkušnja je namreč še vsa živa v našem spominu. Ne gre pri tem pozabiti, da Evropa ni (bila) samo domovina narodov, ampak tudi njihovo grobišče. Pa tudi sicer, na svetovni ravni, še danes mnogi jeziki izumirajo pod podobnimi pritiski.

Slovenija se je znašla v evropskih integracijskih procesih v trenutku, ko si je komaj ustvarila lastno državo, in je tako že ob sa-

mem nastanku le-te začela globalizirati ali prenašati na EU del svojih državotvornih atributov, kot sta gospodarstvo, pravo idr. Tako ostajajo temeljni nosilci nacionalne identitete predvsem jezik, kultura in prostor naselitve. Pri tem prepušča Evropa skrb za ohranjanje identitete svojih narodov njim samim, zato je na nas, da si uredimo življenje tako, da se ne bomo po stoletnih bojih in velikih žrtvah za lasten obstanek kar "sami ukiniteli" in to v trenutku, ko nas od zunaj nihče več ne ogroža na način, kot je bil primer v preteklosti. Slovenščina je sicer v EU formalno enakopraven evropski jezik, vendar, kot vidimo, ji že v lastni domovini ni več tako samoumevno zagotovljena polna veljavnost. Danes se srečujemo s poskusi opuščanja njene rabe na visokošolskem področju, jutri se to lahko zgodi v diplomaciji, gospodarstvu itn., kar se lahko konča s postopno degradacijo jezika in s sputjem naše narodne samobitnosti. Ohranitev le-te postaja tako stvar naše zavesti, pokončnosti, volje in dejanj. Kot je to že delo

primer zamejstva, ki se je na podobnem prepihu lahko ohranilo samo po zaslugi skoraj vsakodnevnega plebiscita osveščenih posameznikov o zvestobi lastnim koreninam, ne glede na neprijetnosti, ki spremljajo tako držo. Pri tem ni dovolj regulativa. Lastno samobitnost bodo ohranili samo tisti subjekti, ki bodo nove generacije vzgajali v trdni zasidranosti v lastnih kulturnih koreninah. Poglejmo čudež, ki so ga ustvarili Židje, ki niso zaradi žilavega oh-

cija. Tako kot njih danes vodijo naokoli, da pokažejo, kako igrajo na dupe, tako bodo nekoč tudi nas razkazovali po svetu, kako poskakujemo ob polki in jodlamo pod Triglavom. Vedeti tudi moramo, da so v pogojih globalizacije ogroženi tudi veliki jeziki. Angleščina si je namreč zaradi zgodovinskih okoliščin "že vzela vlogo prevladujočega drugega govornega jezika v svetu", kot je to nekje zapisal Silvo Fatur, kar neizogibno ogroža osta-

met na vseh visokošolskih študijskih smereh, tudi tehničnih. Mi pa, dvomilijonski narod, ne samo, da takega pouka slovenščine, z izjemo jezikovnih ipd. smeri, nimamo na visokošolskem področju, ampak smo na navedeno ogroženost slovenščine reagirali z zahtevo po obveznem znanju angleškega jezika pri vpisu na visokošolske smeri in celo začeli opuščati poučevanje v slovenskem jeziku na podiplomskem in celo dodiplomskem študiju. Zato angleščina da, vendar le kot drugi govorni jezik, ob slovenščini kot prvem jeziku. Kot so to na severu Evrope znali že zadovoljivo rešiti. Kovačič Peršin se opozarja, "da jezik ni samo sredstvo komunikacije, ampak odkriva miselnost in posebno percepcijo dojemanja sveta... Kajti človek ni postavljen zgolj v biološki, ampak tudi v duhovni prostor svojega bivanja...in iz te zavesti, teh korenin potem zraste plodovito v odprti prostor sveta in časa..." Zato je izguba tega "doma" lahko zelo travmatična in boleča stvar, kot je to primer pri mnogih zdomcih in zamejcih. Svoje misli o jeziku in narodni samobitnosti pospremi Kovačič Peršin še z opozorilom, "da smo pri ohranjanju slovenstva v preteklosti, kljub čudežu našega obstanka, beležili več porazov kot zmag".

Milan Gregorič

Peter Kovačič Peršin

ranjanja lastne samobitnosti nič manj uspešni v svetu, ampak nasprotno. Če bomo z ukinitjem slovenščine začeli razgrajevati lastno identiteto, bomo nekega dne le še ena od folklornih zanimivosti Evrope, kot se je to zgodilo Škodom, ki so pristali na angli-

jezike. Peter Kovačič Peršin pa opozarja v svoji knjigi Vrnitev k Itaki, za katero je prejel Rožančkov nagrado, da se tega zavedajo npr. tudi stomilijonski Nemci, ki pa so na to ogroženost odgovorili s predpisom, da je pouk nemščine danes obvezen pred-

Kratke

Literarni večer z Markom Kravosom v Ljubljani

Marko Kravos, poznan slovenski literarni ustvarjalec iz Trsta, bo v četrtek, 20. januarja, ob 19. uri gost na večeru Verzi po tržaško v Cafe Open, Hrenova 19 v Ljubljani. Kravos je diplomiral iz slavistike in se posvetil založniški dejavnosti v Trstu, bil je docent na Univerzi v Trstu, potem svobodni književnik. Je član Društva slovenskih pisateljev in mednarodne pisateljske organizacije PEN. Med leti 1996-2000 je bil predsednik slovenskega centra PEN. Piše poezijo, objavil je 20 zbir, esejistiko in fantazijsko prozo za odrasle in mladino, ki je izšla v 15 knjižnih izdajah. Njegova dela so prevedena v 20 jezikov, objavljena so v revijah, samostojnih izdajah in antologijah. Pogovor z avtorjem bo vodila Zala Hriberšek.

Literarni večer z Davidom Bandljem na Mostovni v Novi Gorici

V četrtek, 20.1.2011, ob 19.00 bo v Galeriji TIR na Mostovni v Novi Gorici prvi literarni četrtak z Davidom Bandljem. David Bandelj je pesnik, literarni zgodovinar, kulturni delavec in glasbenik. Pesnik, rojen v Gorici, je svoj prvenec z naslovom Klic iz nadzemlja izdal leta 2000, šest let pozneje pa je izdal svojo drugo pesniško zbirko z naslovom Razprti svetovi. Uredil je antologijo sodobne poezije Slovencev v Italiji, Rod Lepe Vide, ter izdal svoje eseje pod naslovom Razbiranje žarišča. Z Davidom Bandljem bo pogovor o njegovi poeziji ter o drugih temah, ki so s poezijo neločljivo povezane; pesnik bo prebral tudi nekatere svoje še neobjavljene pesmi. Pogovor bo vodila Anja Mugerli.

Vabilo na debatni večer v Ljubljani

Slovenski center PEN vabijo na debatni večer, ki bo v torek, 25. januarja, ob 18. uri v dvorani DSP na Tomšičevi 12 v Ljubljani. Na večeru z naslovom Do kod sega slovenski kulturni prostor bodo sodelovali Boris Pahor, Ciril Zlobec, dr. Milica Kacin Wohinz in Peter Kovačič Peršin. Večer bo moderiral dr. Igor Škamperle.

Dvojna številka Zgodovinskega časopisa

Proti koncu lanskega leta je v Ljubljani izšla na več kot 250 straneh dvojna, 3. in 4. številka Zgodovinskega časopisa, ki ga že 64 let izdaja Zveza zgodovinskih društev Slovenije. Številka prinaša pet izvirnih znanstvenih člankov. Mojca Kovačič Dadič v obširni in zanimivo napisani razpravi piše o vzgoji in izobrazbi elitnih žensk v srednjeveških mestih. Vprašanje reševanja Benečanov iz osmanskega in Osmanov iz beneškega suženjstva na območju vzhodnega Jadrana v 16. stoletju je namenjena razprava Klemena Pusta. Stanislav Južnič pa je svojemu članku dal naslov Kranjec Hallerstein je ponese luč znanja med Kitajce. O rudarskih poskusih članov vordemberškega rudarskega združenja na slovenskem Štajerskem poroča v nemško pisani razpravi Gerhard Deiss iz Gradca. Mateja Ratej objavlja članek z naslovom Ivan Šusteršič v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Razprava obravnava politično dejavnost nekdanjega vodje Slovenske ljudske stranke, ki se je aprila 1922 prvič po oblikovanju jugoslovanske države vrnil v domačo politiko, a je težko sledil spreminjenim političnim razmeram in na volitvah ni bil več uspešen. Avtorica ugotavlja, da si tedanja tekmeča v Slovenski ljudski stranki Korošec in Šusteršič nista nasprotovala glede ključnih vsehbinskih političnih vprašanj, ampak sta zagovarjala drugačne poglede glede politične taktike Slovencev v Kraljevini SHS. Dvojna številka revije prinaša še vrsto zapisov in poročil, med katerimi naj omenimo zapis Branka Marušiča ob osemdesetletnici Milice Kacin Wohinz in zapis Boža Repeta ob sedemdesetletnici Jožeta Pirjevca. / (mab)

SLORI / Razpis za sodelovanje za določen čas

SLORI – Slovenski raziskovalni inštitut išče mlajšega sodelavca za raziskovanje na področju spremljanja in preučevanja čezmejnih družbenih, ekonomskih in kulturnih procesov ter dinamik.

Od kandidatov zahtevamo: odlično poznavanje slovenskega in italijanskega jezika, v pisni in ustni obliki in dobro znanje angleškega jezika; dobro poznavanje statističnih metod; študij (dokončan ali v teku) družbenih ved, prednostno ekonomije; zanimanje za študij čezmejnih stvarnosti in vprašanj; računalniške kompetence; sposobnost za stike z javnostmi.

Prijave sprejemamo do vključno 7.2.2011 na tajništvo SLORI-ja, Trg Giotti 1, Trst ali po pošti na navedeni naslov s poštnim žigom do istega datuma. Pregledu življenjepisov in motivacijskega pisma bodo sledili razgovori, med katerimi bo SLORI preveril navedene kompetence in izbral primerne kandidata. SLORI si pridržuje pravico, da ne zaposli nobenega izmed prijavljenih kandidatov.

Božična razmišljanja o duhovni kulturni dediščini**Sveta noč, Unesco in slovenska imena**

V letu 2010 je avstrijska komisija organizacije Unesco v svoj nacionalni seznam sprejela slovenska ledinska in hišna imena na Koroškem. Ker je to bila prva razglasitev avstrijske liste nesnovne dediščine, je zanimanje javnosti in medijev bilo temu primerno veliko. Med sprejetimi elementi izstopajo slovenska ledinska in hišna imena na Koroškem kot kulturna dediščina uradno priznane narodne manjšine, sprejete v Unescovu seznamu pa ima za manjšino še globlji pomen: kulturna dediščina manjšine namreč ni ogrožena le zaradi spreminjajočih se družbeno-gospodarskih sprememb, temveč tudi zaradi je-

zikovne asimilacije, ki je bila najmočnejša prav v 20. stoletju. Po avstrijskem teletekstu na ORF-u so poročali, da društvo "Stille Nacht Gesellschaft" želi svetovno znano božično pesem "Sveta noč" vpisati v avstrijski nacionalni seznam in jo predlagati celo za sprejem v register svetovne kulturne dediščine Unesca. Spomin mi je ušel nazaj na lanski Božič, ko sem pripravljala prošnjo za slovenska ledinska in hišna imena. Ko sem 23. decembra 2009 ob osmi uri zvečer zaprla inštitsutska vrata, sem se z velikim upanjem zazrla v leto 2010. Predstavljala sem si in upala sem, da bodo časopisi na Koroškem začeli pisati o slovenskih imenih

**70 let goriškega slikarja Roberta Faganela
Zavezan harmoniji narave**

14. januarja je v Gorici v družinskem krogu in daleč od medijske pozornosti dopolnil 70 let znani goriški slikar Robert Faganel, ki se je rodil na ta dan v Vrtojbi očetu Francu, ki je bil restavrador in plekskar, ter mami Hilariji Markič. Družina se je zaradi dela kmalu preselila iz Vrtojbe v Trst, kjer je Robert Faganel diplomiral na tržaškem konservatoriju Tartini iz violine, ki jo je nekaj časa tudi poučeval na Glasbeni matici, a se je že mlad posvetil slikarstvu. Poročil se je z gospo Karmen, s katero sta imela sina Davida in Marka, ki sta oba likovna umetnika. Tudi Robert Faganel je bil Černigojev učenec, a s slovitim Avgustom Černigojem sta se kaj kmalu razšla, saj je profesor prisegal na avantgardo in nove smeri v slikarstvu, medtem ko je Roberta Faganela za vedno začarala narava s svojimi barvami. Slikarstva se je učil pri znanih tržaških slikarjih Ninu Periziju in Riccardu Tostiju, ta je bil učenec znane Carla Wostryja. Prav pri Tostiju, ki ga kritiki imenujejo

„slikarja sonca“, se je Robert naučil izjemno dobro upodabljanje svetlobne nianse na svojih platinah, ki jih večinoma slika v tehniki olja na platno. Robert Faganel je imel ogromno razstav, doma in na tujem, dejansko letos poteka natanko 50 let od njegove prve samostojne razstave, njegova likovna dela visijo v javnih in zasebnih zbirkah. Zavezan harmoniji narave, v kateri je najraje slikal, je ostal zvest figurativnemu načinu slikanja, čeprav imajo njegova olja na platno večkrat nadih impresionističnega, a tudi socialnega realizma. Robert Faganel je tudi eden redkih slovenskih slikarjev iz našega prostora, ki je študijsko veliko potoval v tujino, na svojih potovanjih skiciral in slikal v tehniki akvarela, nato je doma v svojem ateljeju blizu trgovine s starinami in umetninami v Gorici svoje skice nadgrajeval s

slikanjem. Tako so nastali čudoviti in številčno zelo bogati nizi slik iz Afrike (Uganda, Kenija, Tanza-

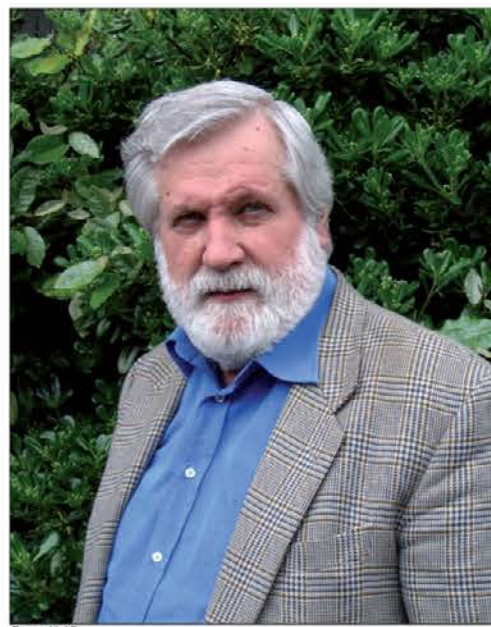

Foto JMP

nija), Indije, s Havajev, iz Francije, Italije, Slovenije in s Kanarskih otokov, iz Dalmacije, a vseeno lahko zapišemo, da je Robert Fa-

ganel ostal vedno zvest predvsem našemu prostoru, zato v njegovem bogatem opusu najdemo veliko slik iz Vipavske doline, Goriške, s Krasa, tudi iz Tržaške. Njegovo slikarstvo označujejo izjemni odnos do barve in do svetlobe, smisel za kompozicijo in mero, gotov zamah s čopičem, pastozni namazi skladnih barv; s svojimi ciklusi iz Indije, ki so zares izjemne mojstrovine vseslovenskega pomena, je dokazal, da mu je "narava dobesedno zlezla pod kožo" tudi na tej daljni celinei. Predvsem pa je zadnja leta presenetil z manjšimi razstavami, na katerih je predstavil svoje manj poznane akvarele, na katerih pride njegova lirična duša še najbolj do izraza.

V imenu bralk in bralcev ter seveda v imenu našega uredništva Robertu Faganelu voščimo veliko lepega in dobrega ter si seveda želimo, da bi nas osrečil s pregledno razstavo svojega petdesetletnega dela, predvsem pa še veliko, veliko slikal!

JUP

**Kulturni center Lojze Bratuž / Lutkarski seminar
Očarljivo nastajanje izvornih lutk**

V prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž je v soboto, 15. januarja, vladalo posebno ustvarjalno vzdušje.

Katerina Ferleč s svojim nedokončanim petelinom

Arhitektka Breda Varl, priznana oblikovalka lutk, mentorica in režiserka lutkovnih predstav, predavateljica na Pedagoški fakulteti v Mariboru in še bi lahko naštevali, je vodila celodnevni seminar izdelovanja lutk, ki ga je priredil Kulturni center Lojze Bratuž. Udeležilo se ga je šest tečajnic, v glavnem učiteljic, da bi spoznale, kako konkretno nastane lutka in kako z njo lahko pripravijo lutkovno

predstavo za otroke. Uvodni del seminarja je Varlova namenila jedrnatemu zgodovinskemu pregledu izvora lutk in lutkovnega gledališča, ki ima začetke v grškem antičnem gledališču, pred Tespisom, ko je svečnik z osmimi pevci, ki so v rokah držali ogromne maske, pred približno petnajststoletno množico v izredno akustičnem amfiteatru izvajal nekakšen obred - zametek poznejših klasičnih predstav. Omenila je italijanske tipizirane junake iz commedie dell'arte, ki so sčasom prešli v lutkovni svet, Harlekina, Pulcinello...; tega so potujoči trgovci prinesli v Francijo in Anglijo in je v vseh novih krajih dobil pač narodne značilnosti. Zaustavila se je tudi pri poljskem in nemškem Gašperčku pa tudi pri našem Pavlihi, ki se je pojavil v 30. letih dvajsetega stoletja. Poudarila je, da je lutkovno gledališče na Slovenskem doživelo največji razmah v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja oz. tisočletja, ko je bilo poleg poklicnih gledališč dejavnih v druž-

vih in šolah kakih šesto lutkovnih skupin. V nekaj besedah je orisala tudi t. i. senčno gledališče, ki izvira iz azijskih dežel in je kot ritual predstavljalo boj med svetlobo in temo, dobrim in zlom.

Po strnjenem zgodovinskem orisu in teoretični razlagi je povabila tečajnice, naj izberejo zgodbi-co, ki bo podlaga lutkovne igrice, pri kateri je zelo pomembna vizualna stran, manj besedna, kajti lutka mora s svojim obnašanjem in gestami biti dovolj zgovorna, da deluje prepričljivo in nagovarja gledalca. Predlagale so pravljico o Bremenskih godcih, malce po svoje prikrojile nastopajoče like in se lotile dela, seveda pod strokov-

Iva Koršič

kovno dediščini. Vedela sem, da je verjetno Unescova konvencija o nesnovni dediščini edini instrument, ki lahko razmišljanje o naši jezikovno-kulturni dediščini v javnosti temeljito spremeni... in tako se je zgodilo. Počasni dojemam, kako pomembna je Unescova konvencija iz leta 2003 za zaščito tiste dediščine, ki je v bistvu nevidna (v angleščini to dediščino imenujejo intangible heritage), pa vendarle najbolj bistveno prispeva k oblikovanju kulture življenja in kulturnega sožitja med ljudmi. Konvencija rešuje to, kar bi sicer z neskrbnim ravnanjem izgubili, uničili in pustili toniti v pozabo. Nikakor si ne moremo predstavljati, da bi kdo kdaj uničil knežji kamen, ker mu ta kos kamna nič ne pomeni. Kamen ima izročilo, ki staremu kamnu daje pomen, zgodovino, spomin.

O pomenu ohranjanja materialne dediščine nihče ne dvomi - tudi knežji kamen je pod stalnim nadzorstvom - z duhovno dediščino, predvsem s slovensko, pa je koroška javnost ravnala kot bi s krampom tolkla po knežjem kamnu. Danes to duhovno dediščino rešujemo, kot bi iz razbitih koščkov sestavljali kamen, katerega edinstveni družbenozgodovinski in jezikovnokulturni pomen smo skorajda prepozno prepoznali. Podoba o ledinskih in hišnih imenih na Koroškem danes še lahko sestavljamo, čeprav so nekateri koščki že izgubljeni. Ko bo dokumentirana celota, bodo zbrana imena tolmačila družbenozgodovinski in jezikovnokulturni razvoj naših krajev in naše regije.

V to regijo se je v začetku 20. stoletja zarezala meja, ki je danes ni več, evropski projekti pa omočajo nov pogled na regijo kot celoto. Zato je v letu 2010 bil za-

snovan čezmejni evropski projekt - kulturni portal za dokumentacijo ledinskih in hišnih imen, o katerem upamo, da bo v letu 2011 sprejet in odobren. O pripravi tovrstnega projekta smo razmišljali pri inštitutu Urban Jarnik, načrtovali so ga tudi pri Krščanski kulturni zvezi in pri Slovenski prosvetni zvezi, zato je nastal skupen projekt, katerega nositelja sta SPZ kot vodilni partner in KKZ kot drugi nosilni partner. Inštitut Urban Jarnik bo vstopil v projekt kot izvajalec, ne nazadnje se pri inštitutu stekajo vse niti, ki povezujejo projekt. Inštitut Urban Jarnik je pred leti projekt ledinskih in hišnih imen razglasil za svoj prioritetni projekt. Storili smo prav, in tudi Unescovo priznanje je sad teh prizadevanj. Dosegli smo ga skupno s krajevnimi društvi, s posamezniki in z vsemi, ki so zapisovali in danes zapisujejo in dokumentirajo imena - teh pa je mnogo. Vsem, ki so se trudili, in

vsem, ki se trudijo, inštitutski sodelavci iskreno rečemo: HVALA! Ko bodo ob Božiču v naših krajih šapali s starimi verzi, ko bodo zazvenele stare novoletne kolednice, ko bodo trije kralji s starodavnimi trikravljevskimi pesmi prišli pozdravit domače, pomislimo, da je tudi naše koledniško izročilo, sploh pa naše pevsko izročilo, tako bogato in živo, da lahko dobi svoje mesto v avstrijskem seznamu nesnovne dediščine. Naše ljudske pesmi so živ del našega življenja in oblikujejo naš vsakdan in praznike. Ali si sploh lahko predstavljamo Božič brez božične pesmi Sveta noč? Ali si lahko predstavljamo naše kraje brez slovenskih imen? In kaj bi bilo, če bi utihnila naša pesem in z njo naša beseda...? Ali je res potrebna Unescova konvencija, da se vsega tega še zavemo?

Martina Piko-Rustia
Slovenski narodopisni inštitut
Urban Jarnik

Izjava tajnikov SSK

Gre za spoštovanje identitete slovenske stranke!

V imenu pokrajinskih tajništva Slovenske skupnosti za Tržaško in Goriško izraža solidarnost in podporo deželni tajniku SSK Damijanu

litičnega stanja, stranka, ki je preživela in kot taka obstala ne glede na spremembe, ki so se zgodile v Sloveniji in Italiji. Obstala je tudi v tistih letih, ko je bila zaradi krivičnega volilnega zakona izključena iz deželnega sveta Furlanije Julijske krajine, kjer je imela svojega zastopnika od ustanovitve dežele dalje. Uspoštovati je treba veliko število Slovencev, ki prav preko slovenske stranke SSK zastopajo slovensko narodno

Terpinu in obenem priznanje predsedniku Komisije Državnega zbora Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu poslancu Miru Petku za njegov poseg, ki priznava temeljno vlogo edine slovenske samostojne politične stranke v Italiji, Slovenske skupnosti.

Osnova za vsakršno sodelovanje in skupno prizadevanje sloni na spoštovanju dogovornikove identitete in pa odgovornem ravnanju za skupno dobro celotne skupnosti. Stranka Slovenska skupnost se je vedno tako ravnala, še posebno v zadnjem obdobju, ko je potrpežljivo opozarjala na problematičnost oblike zastopnosti, ki se je pojavljala, ne da bi bila predhodno dogovorjena. Kljub temu pa SSK nikoli ni zapustila omizja in se je vsakič, preko deželnega svetnika Igorja Gabrovca, aktivno in ustvarjalno odzivala na skupne pobude ter pri njih sodelovala. Pričakovati bi torej bilo, da bi si predvsem generalni konzulat, v luči poslanstva, ki ga opravlja med Slovenci v Italiji, prizadeval za umirjeno in dogovorjeno razčiščevanje nesporazumov. Žal, pa je prišlo do zaostritve, ki je privedla do sedanjega zapleta.

Stranka Slovenska skupnost nepretrgoma deluje na deželni ravni od leta 1975, torej celih 35 let. V tem smislu je, glede na razvoj po-

skupnost v raznih predstavnih telesih, od rajonskih, občinskih in pokrajinskih svetov ter odborov do številnih komisij. Pri tem ostaja samostojna narodnoobrambna politična stranka, ki deluje v smislu združevanja in narodne enotnosti ter preseganja zgodovinskih delitev.

Verjetno so Slovenci, ki se vključujejo v italijanske stranke in SKGZ, zadovoljni z obliko predstavnosti, pri katerem so vabljeni najvišji izvoljeni predstavniki. Za SSK pa ne more biti tako, ker si zaradi svojega poslanstva, zgodovine in politične identitete zasluži, da je povabljen kot stranka, tako kot to velja za obe krovni organizaciji SSO in SKGZ. Prav je, da Republika Slovenija to upošteva in priznava, še posebno ker gre pri SSK za organizacijo, za katero se je na zadnjih deželnih volitvah opredelilo 7000 volivcev slovenske narodnosti.

Glede na razvoj dogodkov, ki so privedli do sedanjega zapleta, so nesprijemljivi napadi na najvišjega predstavnika SSK, deželnega tajnika Terpina, in natočevanja o njem, ki je ravnal tako, kot je bilo v stranki dogovorjeno in konzultu tudi napovedano.

Peter Močnik – pokrajinski tajnik SSK za Tržaško

Julijan Čavdek – pokrajinski tajnik SSK za Goriško

STOLNICA SV. JUSTA Zveza cerkvenih pevskih zborov

Utrinek božične topline v glasbenem objemu

Z naslovom *Bodi češčeno, o Detece sveto* je Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta dala programu letošnjega božičnega koncerta v stolnici sv. Justa primeren vsebinski predznak. Organizatorji so namreč povabili pet domačih zborov k oblikovanju sporeda, ki so ga ses-

Za prijeten začetek so publiko s spevnimi motivi izrekli dobrodoščilo pevci otroškega zbora Kraški cvet pod vodstvom sestre Karmen Koren, dekliški sekstet A. M. Slomšek pa je pod vodstvom Zdenke Kavčič Križmančič najprej osvežil s modernejšo Missonovo priredbo znano Be-

del. Klasiki slovenske zakladnice so zazveneli namreč tudi s krepkim zvokom odraslih glasov. Čeprav so prazniki že mimo, so pevci moškega zbora Sv. Jernej znali pričarati božično vzdušje s premissljenimi, občutenimi izvedbami, ki niso zdrsnile v rutinsko

učinkovito povezane skupine. Slovesnost vsakoletnega božičnega dogodka zahteva trenutek masovnega izvajanja, letos z združitvijo mešanega zbora Jacobus Gallus in mešanega zbora Mačkolje. Za skupno dihanje oz. čutenje in podajanje je potrebno daljše obdobje temeljnih skupnih vaj, kar pa je ob takih priložnostih skoraj nemogoče, končni rezultat pa je bil kljub občasnemu nepovezanosti zadovoljiv. Pred pulst sta izmenično stopila Andreja Štucin in Marko Sancin, na orgle je spremljal Tomaž Simčič. Sporedu božičnih klasičkov je podarilo drugačen prizvok sodelovanje štirih solistov, ki so razgibali in obarvali izvedbe z osebno noto. Nastopili so že večkratna sooblikovalca krajevskih koncertnih dogodkov, basist Nikolaj Bukavec in tenorist Aleš Petaros, a tudi sopranistka Tamara Stanese, ki s svojim navdušenim petjem vedno pogosteje menjava vloge zborovodkinje in solistke, in še altistka Fabiana Polli, članica tržaškega stolnega zbora, ki se je prvič izkazala v tem kontekstu.

Priložnostnih govorov ni bilo; njihovo učinkovito nadomestilo je bilo pozitivno sporočilo petja in besedil, ki brez dodatnih poglobljanj posredujejo vsem tako potrebne vtise nežnosti, ljubezni in sreče. Med prisotnimi avtoritetami sta bila vodja Slovenskega pastoralnega središča msgr. Marij Gerdol in tržaški nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi, ki izhaja iz družine glasbenikov in je v svojem sklepnem pozdravu želel poudariti ljubezen do glasbe in predvsem do zborovstva, predvsem pa zanimanje do dejavnosti slovenskih pevcev, "nositelj izredne glasbene tradicije, ki obogati srce in razum".

PAL

Foto IG

tavljale najbolj znane slovenske božične pesmi. Odziv publike je bil kot vedno izreden, kar potrjuje priljubljenost dolgoletnega zborovskega srečanja, ki je tokrat oživilo utrinek božične topline v prisrčnem in obenem elegantnem slogu.

larjevo Že počiva vsa narava, nato je povzel rdečo nit koncerta s spletom najbolj znanih slovenskih božičnih pesmi. Obe zborovodkinji sta sodelovali pri sklepnih, skupnih točkah, svetli pastorali in božični pripovedi, s katerima se je spored prelil v drugi

ponavljanje dobro znanega pevskega "obreda". Zbor razpolaga z zelo dobrim glasovnim materialom in od nastopa do nastopa sledi vedno bolj natančno agogičnim navodilom svojega zborovodje Mirka Ferlana in pridobiva homogenost in enotnost

DIJAŠKI DOM Sklad Sergij Tončič

Tudi letos so nagradili zaslužne študente

Sklad Sergija Tončiča je tudi letos nagradil z denarno podporo zaluzne slovenske študente in študentke iz Furlanije Julijske krajine, ki se izobražujejo po dodiplomskih ali podiplomskih visokošolskih programih. Na razpis se je prijavilo 26 kandidatov: članice upravnega odbora Sklada, Barbara Zlobec, Nerina Švab in Vida Jagodić, so pregledale dokumentacijo prosilcev in predložile odboru imena študentov, ki so izpolnili pogoje za štipendijo v višini 1.500 evrov in podporo v višini 800 evrov. Podelitev je bila v petek, 14. januarja, na sedežu Sklada, v Dijaškem domu v Trstu. Prisotne je

najprej nagovoril predsednik Sklada Marko Kravos, ki je poudaril, da je osnovni smoter Sklada spodbujanje izobrazbe in njene uveljavitve v naši družbi ter izkazovanje solidarnosti za socialno šibkejšje člene naše skupnosti. "Vsem letošnjim prejemnikom podpor in štipendij iskreno želim, da bi se pri nabiranju znanja, pri njegovem pomnjenju in izrabi izkazali in si tako zagotovili primerno mesto in vpliv v domačem ali kakem drugem okolju".

Pri tem naj mlade vedno spremljata razum in srce, "v katerem gnezdijo želje, sanje, čustva, etični sistem, predvsem pa domi-

sljija, inventivnost, brez katere naš um ostaja pri tleh in se vrtili le okrog svoje osi". Kravos je mladim zaželel, da bi s svojimi nogami suvereno stopali po poti prihodnosti in da bi s svojim znanjem morda prispevali "slamico" v naše manjšinsko gnezdo. Osrednjo štipendijo je prejelo troje študentov, in sicer Ana Košuta, študentka Športne vzgoje na Fa-

kulteti za šport Univerze v Ljubljani, Tadea Druscovich, študentka Akademije za likovne umetnosti Univerze v Ljubljani, in Sara Zupančič, študentka muzikologije prav tako na ljubljanski univerzi. Podporni štipendiji pa so prejeli Iva Pertot, Manja Košuta, Jurij Klanjšček, Martin Peric, Jure Kopusar, Monika Lukas, Martina Giovannini in Dajana Kočevar.

Foto IG

Vabilo na ogled jasic v Celju

Vabljeni ste na ogled jasic v Celju in okolici, ki bo v soboto, 29. januarja 2011. Avtobus bo odpeljal: s trga Oberdan (v Trstu) ob 6.30, iz Sesljana ob 6.40, iz Nabrežine ob 6.45, iz Sv. Križa ob 6.50, s Proseka ob 6.55, z Opčin ob 7.10. Za vpis in ostale informacije pokličite na tel. št. 3479322123 (s. Angelina). Spored: v cerkvi sv. Damjana ogled jasic in sv. maša, dana bo možnost za sv. spoved. Nato si bomo ogledali jaslice še v Marijini cerkvi, pri kapucinih in pri sv. Jožefu, kjer bo tudi dobro kosilo. Nato bomo šli v Laško in si ogledali tudi tamkajšnje jaslice. Potem se bomo odpeljali še v Jurklošter, v starodavni samostan, ki je žal brez menihov. Ima znamenito zgodovino, saj se je tja zatekla Veronika Deseniška; tam je celo razstava jasic. Povsod nam bodo razložili pomen jasic in znamenitosti kraja.

In memoriam

Slovo od gospe Veronike Abram

V 84. letu starosti je v Trstu lani novembra umrla gospa Veronika Abram. Rodila se je v vasi Pregara in je že kot mlado dekle zapustila rodne kraje, da bi prišla služiti v Trst, od koder je skrbela za družino v Istri. V Trstu je delila podobno usodo mnogih slovenskih deklet, ki so službovale pri premožnih družinah. Bila je zaslužna in verna gospa, veliko je sodelovala z Marijinim domom na ul. Risorta, zadnja leta svojega življenja je preživela v Marijinem domu v Rojanu, kjer ji je nekdanji župnik g. Stanko Zorko

ponudil bivališče. Ker je bilo njeno zdravstveno stanje zaskrbljujoče, so zanjo skrbeli g. Franc Vončina, gospa Elda ter Marino Ažman: ko pa je postala nepokretna, so jo sprejele k sebi šolske sestre pri Sv. Ivanu. Rodna vas in družina sta ji ostali vselej pri srcu, tako da je v zadnjih letih svojega življenja zaupala znanecem željo, da bi po smrti uživala večnost na domačem pokopališču ob starših. Tako se je tudi zgodilo: po pogrebnem obredu, ki ga je pri Sv. Ani daroval g. Vončina, je gospa Abram dobila večni mir v Pregari, kjer je njena nečakinja

ja ob pokopu izrekla te lepe misli v slovo. "Teta Vera! Vem, da se v govorih v spomin na umrlega nagovarja s ti, a

danes si tega ne morem dovoliti. Jaz in vsi moji bratrance in sestrične smo vam vedno rekli

Vi teta Vera. Čutim dolžnost, da vam povem nekaj besed ob slovesu. Zakaj prav jaz? Zato, ker sem se rodila v isti hiši kot vi. No, ne prav v isti, ker so vaša rojstno hišo med vojno požgali. Zato ste zelo mladi šli služiti v Trst, da bi pomagali preživljati družino, saj ste ostali brez vsega. Odšli ste k slovenski družini na Kolonkovec, nato ste dolga leta delali in živeli pri zdravniški družini. Svoje družine si niste nikoli ustvarili, vaši otroci smo bili vsi vaši nečaki. Vedno ste nas razvajali kot teta iz Trsta – ko smo bili majhni, a tudi kasneje. Radi ste se vračali domov. Počitnice ste vedno preživeli v rojstni vasi. Vedno ste poudarjali, da ste Slovenka. V življenju ste na prvo mesto vedno postavljali Boga. Zaradi vere ste postali romar. S slovenskimi romarji iz Trsta ste romali po

vseh krščanski Evropi. Romanja so bila največ, kar ste si v življenju privoščili. Obiskali in občudovali ste vsa pomembnejša svetišča. Nekatera celo večkrat, kot na primer Lurd. Najbolj srečni ste bili takrat, ko je romala vaša sestra. To ste sami večkrat omenili. Velikokrat ste bili v Rimu. V večnem mestu je bilo za vas nepozabno takrat, ko ste na avdijci takratnemu svetemu očetu, papežu Janezu Pavlu II., stisnili roko. Povedali ste, da vas je v množici opazil samo zato, ker ste ga nagovorili po slovensko. Še eno romanje moram omeniti: za nas ste molili v Sveti deželji. Spominjam se romanja z vami. Stara sem bila šest let, šli smo na Sv. Višarje. Lahko mi verjamete, da je bilo to kot potovanje na konec sveta – tako daleč se mi je takrat zdelo. In

vožnja z višarsko žičnico, kjer me je bilo neznansko strah. Po sv. maši pa ste meni in sestrični kupili spominček, tako da sem na strah hitro pozabila. Z vsakega romanja ste vedno kaj prinesli: podobico, obesek, knjižico, kipec. Poleg tega pa ste nam dali še mnogo, mnogo več, saj ste nas učili spoštovanja, skromnosti, ljubezni, kulture in morale. Zato vam bom vedno vedno hvaležni. Zdaj ste odšli na zadnje romanje v večnost. Radujte se s sestrami Rožino in Nino, ki sta se od nas poslovili letos, bratom Bepetom, sestrom Marijo in vašimi starši. Čisto na koncu pa hvala vsem, ki ste postali pomemben del njenega življenja. Hvala vsem, ki ste ji bili blizu, in ne nazadnje hvala vsem, ki ste jo imeli radi in jo pospremili na njeni zadnji poti".

TRŽAŠKA ŠKOFIJA Ponatis oglejskega molitvenika

Prejel ga bo tudi papež Benedikt XVI.

Ko bo sveti oče Benedikt XVI. prihodnjega 7. maja obiskal Oglej, ga bo pričakal prav poseben dar. Škof je treh severovzhodnih dežel mu bodo namreč poklonili edinstven ponatis inkunabole iz 15. stoletja z naslovom *Breviarium secundum consuetudinem Aquilignensem ac Tergestinum Ecclesiam*. Vsebinsko temelji na dragocenem pričevanju o liturgični oglejski praksi, ki so jo uporabljali v tržaški Cerkvi. Oglejska liturgija je bila v zalivskem mestu v rabi do leta 1586, saj je Tridentinski cerkveni zbor 'kanoniziral' zgolj rimsko liturgično prakso.

In ravno v Trstu sta shranjena edina dva tovrstna molitvenika, ki ju hranita občinska knjižnica Hortis in stolni kapiteljski arhiv. Tega je tržaška škofija sklenila reproducirati v tisoč izvodih:

dvesto kopij bo zvesto reproduciralo original, sveti oče pa bo prejel poseben izvod. Načrt so predstavili na tržaški škofiji ob prisotnosti tržaškega škofa Giampaola

Foto IG

ra krščanske korenine in zlasti na oglejsko izročilo. Po mnenju msgr. Malnattija je molitvenik dokaz prizadevanja, ki ga je tržaška Cerkev storila za ka-

ra Tarantola. Ponatis je bil izredno zahteven zlasti zato, ker je bilo treba ohraniti čim bolj zvesto podobo originala, ki ima 1.032 pergamenastih strani. Dokument je napisan v gotski pisavi, kot je bilo v navadi za liturgične knjige iz 15. stoletja. V rokopisu je prisotnih mnogo miniatur in inicialk, ki jih krasita rdeča in modra barva: zanimiva je predvsem miniatura na začetni strani, ki upodablja tržaškega zavetnika sv. Justa. Založnik je poudaril, da je bilo treba pri ponatisu bavne odtise kar osemkrat natisniti; zato da bi se številni pozlačeni okraski dokončno vtisnili, pa je moralo delo počivati 48 ur. Tudi platnica povsem odgovarja originalu: usnje, ki ovija leseno podlago, so izdelali v Pratu, žeblje in kovinske elemente na platnici in hrbtni strani ponatisa je prav tako ročno izdelal kovač. Sponalci načrta upajo, da bo ponatis obenem sprožil poglobljene znanstvene raziskave, bodisi kodeksoleške in paleografske bodisi zgodovinske narave.

Igor Gregori

TRŽAŠKA POKRAJINA Predstavitev zanimivega načrta

Trst bo končno imel svojo Hišo filma

Trst je v zadnjih desetletjih postalo mednarodno prepoznavno središče filmskega utripa, ki se razpleta bodisi na podlagi bogate in

svojih filmskih in televizijskih proizvodov. Ta status se je v letih pretvoril v bolj pomemben dejavnik krajevnega gospodarstva.

kakovostne ponudbe filmskih festivalov bodisi zaradi vse večjega števila producentov, ki zalivsko mesto in širše deželno področje izbirajo za lokacijo

"Tržaški pokrajinski upravi je bilo že od samega začetka mandata jasno, da gre to stroko podpreti in jo vključiti v širši načrt kulturnega okrožja", je

dejala predsednica pokrajinske uprave Maria Teresa Bassa Poropat na predstavitvi kulturnega projekta Hiša filma, ki je bila na sedežu pokrajine v sredo, 12. januarja, in na kateri sta med drugimi sodelovala odbornika Mariella De Francesco in Mauro Tommasini. Društvo Hiša filma je nastalo leta 2009, da bi tudi z lokacijskega vidika združilo v mrežno sodelovanje osrednje organizatorje mestnih filmskih festivalov: Alpe Adria Cinema, Anno Uno, APLCAI - festival latinskoameriškega filma, La Cappella Underground, Marematraggio, Film Commission FJK in Zadrugo Bonawentura. Načrt bo temeljil na produkciji, izobraževanju in organizaciji kulturnih dogodkov, skratka na širjenju kinematografske kulture - bodisi avdiovizualne bodisi multimedijske. Inovacijski temelj vsega pa bo slonel na Mediateki, ki bo združevala različne in do danes razpršene avdiovizualne arhive. Mediateka je bila zamišljena v vidiku okrepitev arhiva Cappella Underground, enega najstarejših kinematografskih forumov v Italiji. Mediateka bo še naprej zbirala in urejevala tržaško ki-

namatografsko dediščino in jo ponudila bodisi filmskim strokovnjakom bodisi občanom. Kot je obrazložil predsednik Združenja Hiša filma Daniele Terzoli, bodo uporabniki lahko izbirali med zbirko 25 tisoč filmov, 10 tisoč publikacijami in številnimi strokovnimi revijami. Pokrajina je kot možni sedež Hiše filma izbrala nekdanji Dom pristaniških delavcev na trgu Duca degli Abruzzi 3. Poslopje, ki je v lasti same pokrajine, je že delno namenjeno kulturnim dejavnostim, saj v njem domuje gledališče Miela. Kot je obrazložil odbornik za prostorsko načrtovanje Tommasini, bodo dela najverjetneje stekla spomladi, najpa pa naj bi leto dni. Do korenite preureditve poslopja ne bo prišlo, največji posegi bodo ciljali na reorganizacijo notranjščine, tako da bo odgovarjala potrebam filmskih društev, specifičnim produkcijskim in didaktičnim ter strokovnim filmskim dejavnostim. Umetitev različnih dejavnikov v novo poslopje bo postopna, sledila bo namreč poteku prenovitvenih del.

IG

DOLINA KD Vodnik in domača srenja

Predstavitev načrta za upravljanje gozdnih površin

V prostorih slovenskega Kulturnega društva Valentin Vodnik v Dolini so na pobudo dolinske srenje in društva Vodnik imeli v gosteh gozdnega izvedenca dr. Ruggera Bolognanija, ki je številnim navzočim nazorno predstavil načrt za petnajstletno koriščenje in upravljanje gozdnih površin. V uvodnem pozdravu je predsednik dolinske srenje Oskar Sancin srnil pobude dolinske občine na tem področju in se zaustavil pri prvem tovrstnem načrtu, ki ga je v osemdesetih letih odobrila občina pod vodstvom takratnega župana Edvina Švaba, a je bil napačno tolmačen in nihče ni vedel, za kaj točno gre. Pozneje so posamezne občine pripravile

zal celotni gozdni načrt. Najprej je moral podrobno orisati dejansko stanje v gozdovih, šele nato pa si zamisliti, kako se bo to odražalo čez petnajst let, saj tovrstni gozdni načrt, ki so ga že odobrile pristojne deželne službe, bo v veljavi do leta 2024. Predavatelj se je najprej osredotočil na cilje gozdnega načrtovanja, ki so: zagotoviti delovanje gozdnih ekosistemov, preprečiti požare in napad zajedalcev, opraviti finančni načrt gozdnih površin in si zamisliti gozd kot možnost poklicnega dela. Gozdni načrt namreč dovoljuje lastnikom, da svobodno upravljajo svojo posest. Po temeljitim raziskovanju je dr. Bolognani lahko opisal sedem različnih gozdnih sestavov

načrte, ki so trajali od leta 1986 do leta 2000. Od takrat, kot je pripomnil Sancin, ni nihče naredil niti koraka več, zato so se srenje znašle v težavah, kako umestiti določene zadeve. Dolinska srenja se je obrnila do dr. Bolognanija, ki je pripravil nov gozdni načrt, obsegajoč več kot 280 strani. Sancin je še poudaril, da se vsak vaščan, ki je lastnik določenega zemljišča, spopada z različnimi težavami, predvsem zaradi sečnje. Prisotne je nagovoril tudi Vojko Kocjančič v imenu društva Valentin Vodnik, ki je bil počaščen, da je informativno srečanje za srenjčane in privatnike potekalo prav v društvenih prostorih. Zahvalil se je Pokrajini Trst, ki je kri-la kar devetdeset odstotkov celotnega stroška, kateri je znašal 45.000 evrov, in besedo predal glavnemu govorniku. Tako je dr. Bolognani s projektorjem prika-

golinske občine: mali jesen, hrast in črni gaber, črni bor, javor, topol ter akacija. Glavni poudarek, okoli katerega se je razvnela debata prisotnih, je bil na sečnji. Lastniki gozdnih površin lahko brez dovoljenja gozdne straže posekajo do petnajst kubičnih metrov v primeru letenjakova oziroma do 0,1 hektara v primeru sečnje panjevca. V nadaljevanju je govornik predstavil predvideni letni prirastek, katere predle je treba pustiti, da razvijejo svojo lesno maso in pa rdeče-rumene znake s številkami, ki so vidni na terenu, saj razmejujejo posamezna področja z različnimi gozdnimi značilnostmi in obenem opozarjajo na meje srenjskih posesti. Dr. Bolognani je na koncu izčrpnega predavanja čakala še vrsta vprašanih številnih poslušalcev glede dvomov izvajanja deželne gozdnega zakona.

Metka Šinigoj

Dom Ieralla Adventni in božični čas

V Domu Ieralla nas je kar lepo število Slovencev, med gosti in osebjem. Skupno z ostalimi gosti doživljamo, kar se dogaja v Domu. Advent smo začeli kar slovesno. Prvo adventno nedeljo, 28. novembra, je bil oltar v kapeli drugačen kot sicer. Cvetje je izginito, na vsaki strani oltarja je stala sveča sredi zelenega venčka. Na škofovo željo smo na vidno mesto postavili božjo besedo. Po kapeli je prinesel gluhonemi gost Sv. pismo do oltarja. Na desno stran oltarja so postavili stojalo, prekrito z vijoličastim pregrinjalom. Nanj so položili odprto Sv. pismo, da vabi ljudi k branju in premišljevanju božje besede. Na levo stran oltarja so prinesli in obesili velik plakat z napisom: Pojdimo naproti Gospodu s srcem polnim veselja (v italijanščini seveda). Te besede so bile razvrščene po plakatu v lokih, tako da so dajale vtis velike cvetlice, ki se odpira

navzgor proti nebu. Te besede smo večkrat v adventu zapeli. V torek, 30.11., nas je popoldne zabaval pevec s pesmimi v tržaškem narečju, ki so se pele od začetka 20. stoletja do konca 2. svetovne vojne. Sv. Miklavž nam je pustil v jedilnici vrečico zelo dobrih piškotov. 7. decembra so odprli razstavo ročnih izdelkov, ki so jih gostje Doma izdelovali vse leto v likovni delavnici ali v prostem času. Ob 16. uri je prišel nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi, kajti razstava je bila dobrodelna; prispevki so bili namenjeni škofijskemu misijonu Irimurai v Afriki. Razstavljene predmete so namreč prodajali. Bili so to ročno barvane majice, torbe, blazine, prti, šali, raznovrstni izdelki iz lesa, slike na papirju... Na steni so tudi vsele bakrene plošče v reliefu. Na mizah so med drugimi predmeti izstopale jadrnice v steklenicah. Na policah so se ponujale volnene

jopice. Vse je osvetljevalo posebne vrste božično drevo v lučkah. Nadškofa smo pričakali v veliki dvorani, kjer je stalo belo božično drevo z modrimi balončki in trakovi ter raznobarnimi električnimi lučkami. Bil nas je mnogo: gostje Doma, sorodniki in drugi obiskovalci ter nekaj osebja in prostovoljcev. Nadškofa je pozdravil predsednik Doma dr. Dario Rinaldi in mu predstavil življenje v Domu. Nadškof nam je voščil za praznike; imel je lep nagovor, v katerem nas je povabil, naj molimo za sinodo, ki bo v tržaški škofiji čez dve leti. Razložil je, da pomeni sinoda skupna hoja za Gospodom. Nato se je odpravil na ogled razstave. Razstava je bila odprta do 15. decembra. Bila je v manjši dnevi sobi. Na hodniku, ki vodi do nje, so po stenah vsele fotografije iz življenja gostov Doma, npr. praznovanje zavetnikov, odprtje razstav iz prejšnjih let, "Barkolana", ko vozijo goste v Tržaški zaliv cel teden pred regato, pohod "Bavisela", razni izleti itd. Tam je bila tudi predstavljena zgodovina Doma. Stavba je

bila sezidana v letih 1975-1976 na pobudo društva gluhomeh, kateremu je tedaj predsedoval Vittorio Ieralla. Na njegovo željo so Dom poimenovali po njegovi l. 1973 umrli ženi, ki je bila gluhonema in je z močnim velikim naredila v pomoč gluhonemim. Imenovala se je Livia Ieralla. Dom je bil namenjen ostarelim gluhonemim, takim, ki so bili še pokretni. To pobudo je podpiral tedanji škof msgr. Santin. L. 1978 je prevzela skrb za stavbo država (Ministero del Tesoro). Začeli so sprejemati tudi nepokretne goste, tudi take, ki niso bili gluhonemi, toda gluhonemi imajo še danes prednost. Ministrstvo je poverilo skrb za goste škofiji. L. 1991 je prevzela stavbo Dežela Furlanija Julijska krajina, organizacija in skrb za goste je ostala škofiji. V letih 1999-2006 so hišo prenovili in povečali na pobudo škofije in z denarno podporo Dežele. Zdaj ima Dom Livia Ieralla 112 mest. Leta 2009 je Dežela predala tudi stavbo škofiji.

/ dalje
Nada Martelanc

LJUBLJANA Srečanje ministra Žekša s senatorko Tamaro Blažina

"Manjšina naj pogleda vase!"

Na Uradu vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu sta se v torek, 11. januarja 2011, sestala senatorka Tamara Blažina in minister dr. Boštjan Žekš. V pogovoru sta izmenjala stališča in mnenja o sedanjem položaju slovenske manjšine v Italiji, nato pa sta na tiskovni konferenci predstavila svoja pogleda na situacijo.

Senatorica Blažina se je zahvalila za zavzetost vlade, da je imenovala ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu ter ocenila to odločitev kot zelo pozitivno. Položaj Slovencev v Italiji je po njenem mnenju sedaj dober, saj je prišlo do pozitivnih premikov v odnosu večine do manjšine, prav tako je splošno vzdušje v FJK in Italiji, kar se tiče odnosa do manjšine, pozitivno. K temu so po mnenju senatorke veliko pripomogli simbolni dogodki v preteklem letu: koncert prijateljstva ob srečanju treh predsednikov junija v Trstu in njihov skupni obisk Narodnega doma in uprizoritev Pahorjeve Nekropole v slovenskem jeziku v gledališču Verdi v Trstu. Omenjenim dogodkom so sledili še obisk predsednika Danila Türka v Rimu. Senatorica je zaznala splošen premik na bolje, a hkrati opozorila, da še obstajajo področja, s katerimi se manjšina mora ukvarjati, kot npr. šolstvo in zaščitni zakon (2001) o varovanju pravic avtohtone slovenske narodne skupnosti, ki prav letos praznuje 10-letnico njegovega sprejetja. Dejala je, da bi morala slovenska manjšina ta mejnik izkoristiti in analizirati obstoječe stanje, pa tudi preučiti položaj manjšine ter ugotoviti, kakšni so njeni cilji in ideje za prihodnost. Glede na to, da so za obdobje prihajajočih

dveh let že zagotovljena finančna sredstva, bi morala manjšina premisliti o lastni organiziranosti, uspešnosti ter vlogi v Italiji. Minister Žekš je pritrldil senatorkinim besedam in komentiral predvsem uspešen razvoj slovenskega šolstva v Italiji. Še posebej je izkazal navdušenje nad povečanim vpisom otrok italijan-

menjene slovenskim učencem. Ob koncu tiskovne konference sta senatorka Blažina in minister Žekš odgovorila še na vprašanja novinarjev. Na vprašanje, ali bi si manjšina zaradi trenutno boljših odnosov morala prizadevati tudi za povišanje finančnih sredstev, sta govornika poudarila, da se mora manjšina predvsem vpraša-

skih staršev v slovenske šole ter njihovo učno uspešnostjo. Nemalokateri izmed italijanskih otrok nato šolanje nadaljuje v Sloveniji, kjer žanje velike uspehe tudi na mednarodnem področju. Takšen je tudi primer študenta, ki je bil novembra 2010 del slovenske ekipe (v sodelovanju Fakultete za računalništvo in informatiko ter Kemijskega inštituta), ki je sodelovala na prestižnem tekmovanju iz sintezne biologije iGEM na MIT (ZDA) in prepričljivo osvojila prvo mesto. "Širjenje in ne obramba slovenstva je tisto, kar manjšina s tem pridobiva", je dodal minister Žekš. Seveda si mora manjšina prizadevati, da bodo ti italijanski otroci dosegli visok nivo znanja slovenskega jezika, hkrati pa da s tem ne bodo kratene ure, na-

ti, kako koristno porabiti obstoječa sredstva, in šele v kolikor oceni, da za svoje obstoječe dejavnosti nima dovolj sredstev, je smiselno razpravljati tudi o povišanju le-teh. Senatorica Blažina je nato dodala, da je trenutno splošna situacija v Italiji takšna, da morajo vse ustanove prilagajati delovanje finančnim zmožnostim. Ob koncu je bil govor tudi o ustreznem sogovorniku slovenske manjšine v Rimu. Senatorica je povedala, da v teh dneh potekajo še zadnja usklajevanja, na podlagi katerih bo po njenih besedah predvidoma v roku enega meseca oblikovano manjšinsko omizje pri predsedstvu vlade Italijanske republike, v katerem bodo prisotni predstavniki manjšine, ministrstvo italijanske vlade ter dežele FJK.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Don Vatta, likovna vzgoja in gimnastika

V krajevnem italijanskem dnevniku vselej rada preberem kolumno don Vatte, znanega po svojem vseživljenjskem delu v pomoč tistim, ki so od družbe najbolj izrinjeni. Včasih se mi zdi, da ga med branjem vrstic skoraj vidim. Ko opazuje ljudi, ki gredo mimo njega, jim prisluškuje, tako kot to delamo vsi, ki nas clovek in njegovo mesto v družbi na tak ali drugačen način vedno znova zanimata.

Tokrat piše o pogovoru s mlajšim clovekom, ki pravi, da je generacija petdeset in šestdesetletnikov popolno predana v usodo, manjka ji načrtov, predvsem pa ni zmožna posredovati mlajši generaciji določene pozitivnosti, zaupanja vase ter v možnost vsesplošne spremembe. Povsem naključno sem pred tem listala po reviji, stari že leto dni, ki sem jo hranila zaradi pomenljivega naslova: "Osebe, ki rešujejo Italijo". Med ostalimi si je sliko in dolg opis priložila neznana profesorica likovne vzgoje. Razlog je zelo enostaven: mlada ženska je ena tistih oseb, ki si še vedno upajo verjeti in še vedno, kljub vsemu, jim uspe iz različnih življenjskih situacij izluščiti najboljše. Več let je z nekajmesečnimi ali enoletnimi pogodbami sodelovala s prestižnimi umetnostnimi galerijami, po rojstvu svojih dvojčic pa se je v obdobju skrajno plitvega žepa in trenutku brezupa bolj za šalo kot zares odločila, da se prijavi na rehabilitacijo za poučevanje.

"Priznam, da sem razmišljala o poučevanju zgolj kot rešilnem čolnu, ki bi mi lahko nudil nekaj več od začasnosti, ki sem je bila vajena

po galerijah. Takoj pa so se mi odprla povsem nova obzorja, spoznala sem, da poučevanje enostavno obožujem. Posredovanje znanja mladim generacijam mi je tak izziv, da bi se mu zlepa ne odrekla. Stik z njimi me bogati, vedno se do njih obračam kot do odraslih, zato tudi od njih ogromno zahtevam, tako kot od sebe. Prepričana pa sem, da mladi vse to cenijo in ne prihajajo v šolo, da bi greti šolske klopi, ker so pač v šolobvezni starosti". Zdi se, da se me "naključja" danes res dotikajo. V krajevnem italijanskem dnevniku zasledim članek in sliko prelepe mlade tržaške gimnastke, ki se ji je v zadnjih dveh letih pripetilo marsikaj. Pred dvema letoma ji je bila le nekaj ur pred zletom zaradi domnevno nekorektnega obnašanja društva odvzeta možnost olimpijskega nastopa v Pekingu, v kar je vložila ves fizični in psihični napor od otroških let dalje. Njena reakcija pa je bila vzorna: pobrala se je z vso determiniranostjo, ki bi jo

premogla odrasla oseba. Iz zanimanja za opremljanje si želi ustvariti poklic in je zato na Univerzi vpisala študij arhitekture. Agonizem pa je pretvorila v možnost posredovanja znanja drugim telovadcem. Pri drugem društvu. Pa ne samo to. Odločila se je, da se preizkusi v kondicijski pripravi mlajših košarkarjev. Morda živimo v obdobju, v katerem krvavo potrebujemo upanje. Nesporo pa je, da si ga lahko nadejamo okrog sebe odkriti šele potem, ko nam uspe do njega se prebiti v naši notranjosti. Naučiti se moramo upanja vase, v nov življenjski preobrat, v nov korak, ki ga do danes morda nismo še našli. Brez resničnega upanja ni dejanja, brez dejanja pa žal ni in nikoli ne bo spremembe.

Četrta številka mladinske revije Galeb

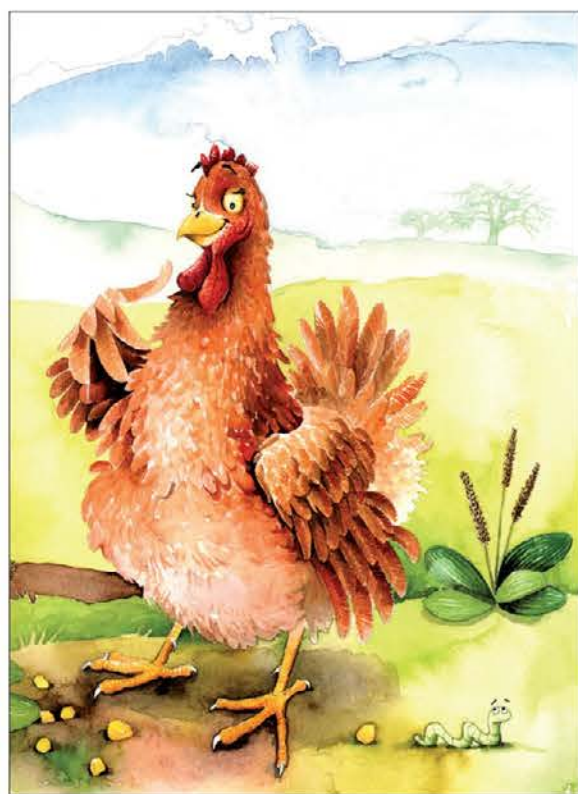
Praznična idila

Iz decembrske številke mladinske revije Galeb mraz so na svoje sani povabil miško in medveda, ki sta se potepala po praznično razsvetljenem mestu in nista vedela, kako bi se spet vrnila k hišici ob robu gozda. Povsem drugačne vsebine sta pesmici Angel za bolne in Kokoška Tinčka. Prvo je spesnil Tone Pavček in se z

okrasijo smrečico. Sv. Miklavž, Božiček in Dedek oz. Bena zasnežene pokrajine v ilustracijah Mojce Cerjak, Alenke Sottler in Žive Pahor se idilično ujema s stihii Zvezdane Majhen Zaupanje v prihodnost, Belo v belem, o puhastih snežinkah, ki tiho prekrivajo poti, in Deklica in zvezda, o sreči, v katero naj se spremeni vsaka zvezdica, ki jih je napisala Bina Štampe Žmavc, in s tistimi Žige Gombača o Božičku, ki prihaja na čarobni vpregi. Angelsko petje se oglašja iz pesmice December Martine Legiša, ki pravi, da je december ves zaspan, dokler se ne prebudi ob prazničnih lučeh. Živo ga je z odprtimi usti naslikal Štefan Turk. Trije snežaki z metlami v rokah Daše Simčič se razgledujejo po zasneženi poljani pri didaktični nalogi Anje Kokalj. Tudi kuhar Škrobek je navdih za svojo kulinarično poslastico dobil pri božičnem drevescu, ki ga je naredil iz... Spinače, krompirja, skute... Mimo božičnih okrasov ni mogla niti Jasna Merku', ki v Galebovi delavnici prikazuje, kako lahko otroci ustvarijo balončke iz papirja in z njimi

podnaslov Čudežno darilo in pripoveduje o zelo uporabni skatlici z orodjem, ki jo je Gal daroval Tari za rojstni dan.

Ljubko ilustracijo je prispevala Katerina Kalc. Štefka Kac Marn je avtorica zgodbe o deklici Nežiki, ki je končno dobila muco. Moder ljudski nauk je skrit v pripovedi o vrabcu, lastovki in mravlji. Tekst je priredila Klarisa M. Jovanovič, nežno pa ga je ilustriral Venio Dolenc. Otroci bodo iz četrte številke vzeli še en 'kamenček' in ga dodali etnografskemu mozaiku, ki se izrisuje iz zapisov Darinke Kopal Dedek, igraj se z nami in iz zelo lepih ilustracij Magde Tavčar. Na vrsti je tokrat mentrga - leseno korito s pokrovom, v katerem so nekoč matere mesile kruh. Berta Golob predstavlja Frana Milčinskega in njegovo literarno delo, med katerega nepogrešljivo spadajo tudi humoreske o Butalcih. Marjeta Zorec vabi s pravljico na izlet na škofjeloški grad in opisuje hudega Kljukca, ki je pomagal revnim, bogatašem pa grenil življenje. Vila Bogomila v dopolnjevanju Vere Poljšak nabira brin in kostanj. Kot zmeraj so v Galebu tudi risbice in zapisi malih dopisnikov. Tokrat se z njimi oglašajo učenci OŠ Albert Sirk iz Križa, COŠ Pinko Tomažič iz Trebč in COŠ Lojze Kokoravec-Gorazd - 1. Maj 1945 iz Zgonika, ki so napisali dolgo poročilo o obisku razstave Miroja v Miramarskih konjušnicah. IK

njo oddolžil 'rdečim noskom', ki prinašajo veselje malim bolnikom. Druga pa je izšla izpod peresa Vide Mokrin - Pauer; poje o kokoški, ki vneto pogleduje mladega petelinčka. Živahno in povedno sta pesmici ilustriral Klavdij Palčič in Katerina Kalc. Kot vselej je tudi v decembrski številki Galeba mnogo zanimivega proznega branja. Nadaljevanje Rad bi bil tak kot drugi Tatjane Kokalj ima

etnografskemu mozaiku, ki se izrisuje iz zapisov Darinke Kopal Dedek, igraj se z nami in iz zelo lepih ilustracij Magde Tavčar. Na vrsti je tokrat mentrga - leseno korito s pokrovom, v katerem so nekoč matere mesile kruh. Berta Golob predstavlja Frana Milčinskega in njegovo literarno delo, med katerega nepogrešljivo spadajo tudi humoreske o Butalcih. Marjeta Zorec vabi s pravljico na izlet na škofjeloški grad in opisuje hudega Kljukca, ki je pomagal revnim, bogatašem pa grenil življenje. Vila Bogomila v dopolnjevanju Vere Poljšak nabira brin in kostanj. Kot zmeraj so v Galebu tudi risbice in zapisi malih dopisnikov. Tokrat se z njimi oglašajo učenci OŠ Albert Sirk iz Križa, COŠ Pinko Tomažič iz Trebč in COŠ Lojze Kokoravec-Gorazd - 1. Maj 1945 iz Zgonika, ki so napisali dolgo poročilo o obisku razstave Miroja v Miramarskih konjušnicah. IK

Zahodni in jugozahodni predel mesta (49)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Odbor Alojzijevišča je v vseh povojnih letih skušal doseči, da bi mu zavod vrnil, vendar je ves njegov trud bil zaman. Zelo sta se za to trudila tudi nadškofa Karel Margotti in Peter Cocolin, a veliko nista mogla doseči.

Tako se je Alojzijevišče v šolskem letu 1977/78 preselilo v hišo msgr. dr. Andreja Pavlice in tu nadaljevalo svoje delo. Od 1. septembra 2004 ima tu sedež Mladinski dom, naslednik Alojzijevišča. Notranjih gojencev ni, dijakom pa sta zagotovljena pomoč pri učenju in popoldansko varstvo. Vodstvo Doma je zaupano ravnatelju g. Mauru Lebanu.

Nadškof Karel Margotti

Nadškof Peter Cocolin

se zanj žrtvovali ter mu preizkušnjah stali ob strani. Poleg njih pa je Alojzijevišče vzgojilo celo vrsto laičnih izobražencev, ki so izšli iz nadškofijske gimnazije v Malem semenišču in ktere je odlikovalo globoko krščansko prepričanje, kar se je nujno odražalo tudi v njihovem poznejšem življenju in delu.

Današnji Mladinski dom

/ dalje

Novo slovensko politično obzorje?

Slovenija naj bi postala druga republika

Kljub gospodarsko-financijski krizi, ki se najbolj kaže v naraščanju števila brezposelnih - le-teh je že nad 110 tisoč -, so v Sloveniji sedaj v ospredju pretežno politična vprašanja. Stranke se očitno že pripravljajo na državnozborske in nekatere druge volitve, ki bodo prihodnje leto, in na referendum, najprej na tistega o novem sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Politiki sicer priznavajo, da vlada že dalj časa uživa zelo majhno podporo volilcev oz. javnosti in zato po mnenju nekaterih pravnikov in družboslovcev ni več legitimna, vendar pa ustava in zakoni vsakokratno oblast tako varujejo in jo ščitijo, da je noben ukrep ne more odstaviti ali prisiliti k odstopu. Zaradi tega je celotna politika, vladna in opozicijska, blokirana, kar se močno odraža v delovanju vseh vej oblasti, zakonodajne, sodne in izvršilne. Zaradi omenjenih ovir ni mogoče oblikovati tehnične vlade, ki bi lahko bolj ustrezala sedanjim razmeram in nalogam, kot pa to uspeva sedanji vladni Boruta Pahorja. Zaradi veljavnih ustavnih in zakonskih predpisov

Janez Janša

oz. ovir tudi skoraj ni mogoče, da bi v državi lahko razpisali predčasne parlamentarne volitve. Zanje bi se lahko odločili le poslanci koalicije, česar ti nikoli ne bi storili. Zaradi omenjenih in drugih neskladnosti se Slovenska demokratska stranka zavzema za

membo statusa Slovenije oz. prehod slovenske države v drugo republiko. Nepričakovano pa se je za spremembo ustave zavzel tudi Gregor Golobič, predsednik stranke Zares. Le-ta je majhna, vendar vplivna, ker sodeluje v vladi in jo celo v marsičem pogojuje. Golobič je ob predstavitvi strankinih razvojnih predlogov opozoril, da sta država in oblast v blokadi, zaradi pomanjkljive ustave in zakonov pa je ogrožen tudi demokratični razvoj družbe. Omenil je tri blokade: opravilno nezmožnost slovenskega političnega razreda, da bi sprejel odgovorne in za Slovenijo dolgoročne ključne odločitve, nedomišljen politični sistem in blokado, ki ovira splošen in posebej gospodarski razvoj. Gregor Golobič bo predloge stranke predložil vladi in koaliciji, kar bo najbrž povzročilo nove spore in polemike. Predsednik stranke Zares je ob tem poudaril, "da parlamentarne demokracije poznajo izhode iz političnih blokad, le v Sloveniji do tega kljub mnogim zaostritvam doslej še ni prišlo. Razlog je tudi neza-

preoblikovanje ustave, kar bo omogočilo prehod države v t. i. drugo republiko. Predsednik stranke Janez Janša je na posvetu v Zrečah napovedal, da bo morala stranka na naslednjih državnozborskih volitvah, jeseni leta 2012, dobiti več kot polovico sedežev v parlamentu, s čimer bi lahko izvedli spre-

dostna ustavnopravna ureditev. Zato naj vlada začne pripravljati ustavne in zakonske spremembe, s katerimi bi uredili tudi možnost razpustitve parlamenta in razpisa predčasnih volitev". Sprotna vprašanja države in druge teme, ki naj poenotijo koalicijo, zdaj obravnavajo na t. i. klavzurah, kjer pa spričo razhajanj med strankami vladne koalicije še niso dosegli nobenega večjega uspeha. Predsednik računsko sodišča Igor Soltes je premierja Boruta Pahorja pozval, naj začne postopek razrešitve finančnega ministra Franca Križaniča. Ta naj bi zagrešil hude kršitve obveznosti dobrega poslovanja. Ni gotovo, ali bo finančni minister odstavljen, kot je bil pred enim letom odstavljen tedanji minister za okolje Karel Erjavec. V javnosti pričakujejo odziv ustavnega sodišča na zahtevo vlade, naj to sodišče ugotovi, ali bi referendum o novem pokojninskem zakonu lahko ogrozil socialno funkcijo države. Če bo Ustavno sodišče to ugotovilo, bi bil referendum prepovedan, kar bi povzročilo oster odziv sindikatov in slovenskega delavstva. O zmedenih razmerah v državnih financah kaže spoznanje, da nihče v državi, tudi ne finančno ministrstvo in računsko sodišče, ne ve, kako visok javni dolg ima Slovenija. Sodeč po izračunih finančnega ministrstva, naj bi skupni državni dolg Slovenije znašal okoli 15 milijard evrov, v drugih strokovnih organih pa dokazujejo, da ta dolg znaša 22,4 milijarde evrov in že presega raven, ki jo je določila evropska komisija.

Marijan Drobež

Etično nedopustno imenovanje

Nasprotovanje izvolitvi kršitelja človekovih pravic na mesto generalnega državnega tožilca

Duhovniki šempetrske in novogoriške dekanije nasprotujemo izvolitvi gospoda Zvonka Fišerja na mesto generalnega državnega tožilca, saj je kot tožilec prekršil temeljne človekove pravice in vrednote civilizacije s tem, da je preganjal katoliški duhovnik Stanka Medveščka in Janeza Lapanja zgolj zato, ker sta prikrito grobišče na Lajšah pri Cerknem obeležila s križem. Tožilška vloga gospoda Fišerja ni bila le v nasprotju z osnovno človeško etiko, ki temelji na spoštovanju mrtvih in pravici do groba, ampak predstavlja tudi zlorabo takratne komunistične zakonodaje. Tožilec Fišer, za razliko

od sodnika na tem procesu, svojega napačnega delovanja nikoli v dvajsetih letih demokracije ni priznal in obžaloval ter se nedolžnih žrtvam opravičil. Izvolitev take osebnosti na mesto generalnega državnega tožilca pomeni vnovični udarec zaupanju v pravno državo in vodi v podžiganje starih delitev iz obdobja revolucije in komunistične diktature. Fišerjev tožilski pregon je bil nekakšen lov na čarovnice. Duhovnika sta na množični grob postavila preprost križ. Šlo je za brezno, kjer še danes, po 66 letih, leži štirinajst dokazano nedolžnih civilistov (med njimi dva duhovnika), ki jih je takrat-

ni tožilec Fišer ožigosal kot "narodne izdajalce". Nesmiselnost sodbe zoper duhovnika, ki sta bila obsojena na denarno in pogojno zaporno kazen, je dokazalo Vrhovno sodišče Republike Slovenije, ki je sodbo leta 1995 razveljavilo z obrazložitvijo, da blagoslovitvi križa nad grobom "ni mogoče pripisati političnega namena". Tudi obred blagoslovitve zunaj sakralnih prostorov, ki je bil po komunistični zakonodaji prepovedan, po mnenju omenjenega sodišča ni bil kazensko dejanje, ampak kvečjemu prekršek, ne pa, kot je zapisal Fišer, "zlora- ba vere in Cerkve". Poleg tega je imel za blagoslov križa župnik Medvešček celo ustno dovoljenje

takratnih oblasti. Montirani proces je kršil temeljne človekove pravice: pravico do poštenega sojenja in svobodo veroizpovedi. Po slovenski zakonodaji sodniki, ki so odločali v montiranih procesih komunističnega režima, nikoli več ne morejo biti izvoljeni v pomembnejše sodniške funkcije. Enako bi moralo veljati za državne tožilce. Oblast, ki je odgovorna za izbiro najbolj izpostavljenih državnih uradnikov, bi se morala, če želi tej družbi dobro, izogibati vsakemu dejanju, ki je v posmeh svobodi, demokraciji, ustavi in pravni državi.

Za dekaniji Nova Gorica in Šempeter Aleš Rupnik, dekan

Kratke

SSG Trst - SNG Nova Gorica - Gledališče Koper Odslej primorska gledališka nagrada Tantadruj

Umetniški vodje treh primorskih gledališč, Slovenskega stalnega gledališča Trst, Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in Gledališča Koper, Primož Bebler, Ira Ratej in Katja Pegan, so na tiskovni konferenci v torek, 11. januarja, predstavili novo primorsko gledališko nagrado Tantadruj. Ime so seveda povzeli po noveli Cirila Kosmača, tudi igralci so namreč iskalci sreče. S to nagrado naj bi se vezi med temi gledališči, ki so že uspešno sodelovala pri marsikateri koprodukciji, še bolj utrdile. Kot so napovedali, bo njena

Primož Bebler, Katja Pegan in Ira Ratej

prva izvedba v letošnjem maju na odru Slovenskega stalnega gledališča Trst, ob zadnji letošnji produkciji te gledališke hiše. Naslednje leto bo v Novi Gorici, nato pa v Kopru. Podelitvi bodo nagrado za življenjsko delo in nagradili igralca in gledališki dosežek sezone. Do uvedbe te nagrade je vodilo več razlogov; med drugim tudi ta, da so primorska gledališča na nacionalnih festivalih večkrat premalo upoštevana. Strokovni žiriji, ki bosta vsako leto izbirali nagrajence, bosta vsakič podajali tudi oceno opravljenega dela v določeni sezoni vseh treh gledališč. Letošnjo žirijo sestavljajo Matej Bogataj, Marko Sosič in Mojca Kranjc. Ogleдали si bodo deset predstav in med igralci izbrali tistega ali tisto, ki si bo zaslužil Tantadruja za igralski dosežek. Nagrada za gledališki dosežek bo obsegala režijo, predstavo v celoti, dramsko besedilo, dramaturgijo, dramaturgijo, prevod, lektorsko delo, scenografijo, kostumografijo, animacijo, glasbo, pa še kaj. Prvega Tantadruja za življenjsko delo bo izbrala žirija, ki jo sestavljajo Boris Cavazza, Zdenka Lovec in Minu Kjuder. / IK

Predstavitve knjige Marjana Terpina Paler iz Brd v Ljubljani

V četrtek, 20. januarja 2011, ob 18. uri bo v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa, na Cankarjevi cesti 1/IV v Ljubljani v sklopu večerov Iza kongresa, ki jih prireja Svetovni slovenski kongres, predstavitev knjige Paler iz Brd "Iz življenja Terpinovih v Števerjanu". Knjigo bosta predstavila časnikarka Erika Jazbar in politik dr. Rafko Dolhar, v imenu Goriške Mohorjeve družbe pa bo pozdravila urednica knjige, prof. Marija Češčuč. Paler iz Brd je izjemen zapis o političnem življenju Slovencev v Italiji skozi oči dolgoletnega politika in kulturnega delavca z občutkom za pripovedovanje in s predanim srcem za vsako slovensko stvar.

Tradicionalni pohod Z Vertovcem v rojstni kraj slovenske himne

V soboto, 29. januarja 2011, bo potekal 8. pohod v spomin na duhovnika Matijo Vertovca od njegovega rojstnega kraja Šmarj na Vipavskem do Podnanosa, kraja njegovega zadnjega počitka. Zbiranje na kmetiji Poljšakova brajda v Šmarjah, ki je v neposredni bližini cerkve. Začetek pohoda bo ob 8. uri pri cerkvi v Šmarjah na Vipavskem. Pohodniki se bodo podali po poti, ki jo je sam gospod Matija Vertovec mnogokrat prehodil, ko je hodil na obisk k domačinom. V kulturnem domu v Podnanosu bo krajši kulturni program. Startnina znaša 10 evrov za odrasle, za otroke in mladino do 18. leta pa je brezplačna. V ceno so vključene tri vodene degustacije s prigrizkom in topla malica s pijačo. Ker trasa pohoda ni krožna, bo organiziran prevoz šoferjev iz Podnanosa po svoja vozila v Šmarje. Vabljeni vsi ljubitelji pohodništva in duhovne kulturne dediščine! Prijave zaželjene: 031 615 036 (Stojan Vitežnik); 040 204 022 (Mara Bratož)

Kljub neprijaznemu vremenu Po Otmarjevi poti oz. poti desetih cerkvic

Kljub odpovedi pohoda po Otmarjevi poti zaradi slabega vremena

je 12 'Jakobčkov' in 18 planincev v soboto, 8. januarja, prehodilo

Foto Metodij

Otmarjevo pot. Začeli smo v zgodnjem sobotnem jutru pri cerkvi sv. Urbana pod Podrago, kjer smo parkirali avtomobile, in čez pol ure imeli sv. mašo, ki sta jo darovala g. Bogomir Trošt in g. Bogdan Vidmar v cerkvi pri sv. Mohorju in Fortunatu v Podragi. Pred blagoslovom je g. Bogdan omenil, da bi bilo morda dobro, da bi to pot predstavili v pomlad (predlog, o katerem moramo razmisliti, je 2. april!), omenil pa je tudi, da je B. P., ustanovitelj skavtov, rekel, da ni dobrega in slabega vremena, da je samo dobra in slaba oprema. Pa smo šli, se za trenutek ustavili še pri znamenju sv. Jakoba v vasi in se začeli vzpenjati k sv. Socerbu. Zdanilo se je, vendar je bil dan zaradi dežja siv in meglen. Blagoslov z neba nas je spremljal skoraj vso pot. Nismo se ustrašili, ampak šli

pogumno naprej v župnijo Vrabče k cerkvi sv. Ane in se vzpeli k sv. Devici Mariji na Tabor. Obiskali smo cerkev sv. Martina v Grižah in bili deležni obilne pogostitve pri družini gospe Irene na hišni številki 6. Še enkrat hvala za vse dobrote in prijazno gostoljubnost! Šli smo naprej do sv. Tomaža in prišli že v štjaško župnijo k sv. Kancijanaru v Raši in k sv. Katarini nad Bogim. Pri vsaki cerkvi smo se ustavili in

Foto Metodij

za naše otroke in vnuke, tiste, ki jih že imamo, in za tiste, ki prihajajo, za zdravo pamet in za zdravje na duši in telesu. In na koncu še deseta cerkev, sv. Jakob v Štjaku, kjer nas je v župnišču z "zdravili" 'pocajtal' prijazen župnik g. Bogomir. Stopili smo še v cerkev in dobili blagoslov, potem pa premagali še zadnje kilometre nazaj v Podrago. Ne vem, ali je res, ampak šušljalo se je, da nas pri župniku Bogdanu čaka odlična pasulj. Hvala tudi njemu iz vsega srca! Bilo je megleno in deževno okrog nas, a mnogo jasnine v naših srcih in mislih. Bilo je lepo! BUEN CAMINO! - in če Bog da, se dobimo spet prihodnje leto.

Ester

Spomin na zaslužnega rojaka iz Doline pri Trstu

143. obletnica rojstva Josipa Pangerca

Sotriinštirideset let je že minilo, odkar se je tistega dnevnega tretjega januarja leta 1868 v Dolini pri Trstu rodil preprostim kmečkimi staršem Josip Pangerc.

Njegovo nadarjenost je že v otroški dobi spoznal tedanji dolinski dekan Jan Jurij, ki je starše prepričal, da so dečka poslali na ljubljansko realno. Po dokončani izobrazbi se je Josip vpisal na ljubljansko orglarsko šolo ter bil dijak znanega profesorja in glasbenika Antona Foersterja. Po dokončani glasbeni šoli se je vrnil domov v rojstno vas Dolino. Takoj je kot 15-letni fant prevzel cerkveno orglanje v dolinski, takratni dekaniji cerkvi in narodno petje takratnega Bralnega društva. Sočasno je stopil v občinski urad dolinske občine ter se začel privajati delu občinskega poslovanja. Čez nekaj let je bil Josip že spreten organist in pevovodja, ki ne nastopal s svojim zborom. Leta 1889 je Josip absolviriral z odlično oceno na cesarski in kraljevski vojaški mornarški šoli v Pulju; leto kasneje pa je končal študije še na cesarski trgovski in mornarski akademiji v Trstu. Bil je izvrsten občinski tajnik, zatem dve mandati dobi, od leta 1901 do 1914, župan in končno leta 1908 deželni poslanec in deželni odbornik. Tako se je Josip s svojo delavnostjo, marljivostjo in nadarjenostjo povzpenjal vedno višje. Poleg vseh teh nalog je imel Josip še veliko drugih poslov, ki so mu jih nalagala razna gospodarska in kulturna društva.

Leta 1894 je ponovno obudil Slovensko bralno in pevsko društvo v Dolini ter ga poime-

noval po Valentinu Vodniku ter bil dolgo dobo pevovodja in predsednik v njem. Več let je imelo društvo sedež pri Josipu Pangercu doma v veliki večanenski prireditveni dvorani nad "gostilno Pangerc". Bil je ustanovitelj in večletni predsednik okrajne kmetijske zadruge v Dolini, ustanovitelj ter predsednik in malo pred smrtjo odbornik dolinske Hranilnice in posojilnice, odbornik političnega

društva Edinost za Trst, predsednik podružnice Šolskega društva, ustanovitelj in predsednik Vinarske kmetijske zadruge v Dolini in poštini "ekspedient" za dolinsko občino.

Tudi na narodno združenem področju se je izkazal sposobnega in delavnega. Nastopal je vedno in povsod, neustrašno za dobro svojega ljudstva. Ni iskal časti in ne interesov. Bil je dober govornik in je ob vsaki priložnosti skušal ljudi navduševati, jim vlivati poguma za vztrajno in plo-

donosno delo.

V dolinski občini se je pred Pangercem uradovalo skoraj izključno nemško oziroma italijansko; on pa je uvedel izključno slovensko uradovanje. Z njim je dolinska občina pridobila ugled in spoštovanje tudi državnih in deželnih oblasti, tako da je veljala za eno najboljših slovenskih občin Istre.

Velike zasluge ima zlasti na gospodarskem področju, na katerem je deloval vedno za izboljšanje položaja občine in občanov. Njegova zasluga je cesta skozi Dolino - Prebeneg - Sočerb - Kastelc proti takratni kranjsko-istrski državni cesti. Za to delo je pridobil znatno državno podporo. Njegova zasluga je, da so se zidala nova šolska poslopja v Ricmanjih, Borštu in Ospu, ki so v čast in ponos tem vasem. Ob jubileju vladanja cesarja Franca Jožefa I. je dal zgraditi novi šolski poslopji v Dolini in Boljuncu. Še za naše čase je gradnja petih šolskih stavb v eni sami občini zelo eminentna pridobitev.

Po vojni katastrofi je bil Pangerc poleg nekdanjega deželnega šolskega nadzornika Matejčiča in dr. Vratoviča tudi član istrskega odbora - tega surrogata za deželno avtonomijo, dokler ni bila Dolina priključena tržaški pokrajini. To priča, kako so ga upoštevali tudi višji dejavniki.

Josip se je moral med državnozbornimi volitvami, ki so potekale leta 1921 skrivati pred fašisti. Tik pred volitvami 9. maja 1921 so fašisti prvič razsajali po Dolini in iskali glasovnice. Drugič so prišli 14. maja 1922, ko so iskali Josipa Pangerca, ki ga niso našli, ker se je že zatekel s tedanjim župnikom Piščancem na varno. Jezni črnosrajčniki so se tako vrnili nekaj dni kasneje ter vrgli bombo pred

Pangerčevo hišo; k sreči ni bilo žrtev. Zaradi svoje narodne zavestnosti je moral veliko pretrpeti tudi zaradi njemu bližnjih oseb, ki jih je imel za prijatelje in svetovalce.

Tik pred smrtjo ga je obiskal tržaški škof dr. Fogar, mu podelil poseben blagoslov in se mu zahvalil za vse, kar je storil za Cerkev in skupnost. Umril je 6. julija 1925 v 57. letu starosti po dolgotrajni boleznici.

Na obsežni prostor pred Pangerčevo domačijo na osrednjem dolinskem vaškem trgu se je zgrnila tišočglava množica, kakršne ni še videl Breg.

Žalni sprevid je vodil g. župnik Piščanc ob asistenci drugih starih duhovnikov iz tržaške okolice. Po blagoslovitvi je zbor pevskega društva Vodnik ob splošni ganjenosti odpel pred hišo žalostinko Blagor mu. Nato se je razvrstil žalni sprevid, kakršnega ni še videl naš lep Breg.

Na čelu je korakala šolska mladina. V sprevidu so nesli šest krasnih velikih vencev z napisi: Ne pozabnemu očetu žalujoci otroci - Ne pozabnemu prijatelju družina Lehan - Il municipio di San Dorligo della Valle a Giuseppe Pangerc - Svojem untrudljivemu ustanovitelju društvu Vodnik - Svojemu bivšemu županu srenja Dolina - Svojemu ustanovitelju Hranilnica in posojilnica v Dolini. Med žalnim sprevidom je igrala žalostinke godba iz Plavij. Na pogrebu se je zbralo ogromno število ljudi v poklon in spomin na preminule voditelja in "Očeta". Za politično društvo Edinost so bili prisotni dr. Edvard Slavik, Josip Gabršček in Maks Cotič; za pokrajinski odbor te organizacije za Istro: dr. Mirko Vratovič, Ivan Stari in Ante Iveša. Za dolinsko občino je prišel komisar Scialpi

z vsem kabineto. Društvo Vodnik v celoti; zastopniki Hranilnice in posojilnice v Dolini, več učiteljev in zastopnik Učiteljske zveze. Nato pa je sledila nepregledna vrsta žalnih gostov, nekdanjih odbornikov in visokih funkcionarjev. Pa tudi ob

nutku, ko se poslavljamo od njega, Pangercu še dana možnost besede, oglasil bi se iz tega groba: "Hvala vam, soobčani in rojaki, iz dna duše za zaupanje, ki ste mi ga izkazovali v življenju, hvala vam, da ste mi danes na tako ganljiv način še

enkrat izkazali svojo bratsko ljubezen"! Sledil je tedanji predsednik društva Vodnik g. Josip Čuk, ki se je v preprostih, a ravno zato učinkovitejših besedah v imenu društva spominjal nekdanjega ustanovitelja, voditelja in "Očeta". Naglašal je, da se vrzeli, ki je nastala po njegovem odhodu, ne da zapolniti. Tretji govornik je bil preč. g. župnik Malalan, ki je slavil za-

Z leve: Josip Pangerc z družino, dolinski dekan Jurij Jan in dve gospe v narodni noši

straneh je stala velika množica. Kamor si se ozrl, si videl solzne oči. Po žalnih obredih v cerkvi je pevski zbor odpel žalostinko Usliši nas, Gospod. Ko so odzveneli akordi te pretresljive molitve, je Josip Pangerc stopil na svojo zadnjo pot proti kraju večnega miru. Po molitvah ob grobu so pevci odpeli žalostinko Jamica tiha, nato je pristopil h grobu zastopnik političnega društva Edinost Maks Cotič, da bi se poslovil od pokojnega narodnega delavca in borca. V kratkih potezah je orisal Pangerčevo javno delovanje, kremenitost njegovega značaja, njegovo redko nesebičnost in zaupanje, ki so mu ga izkazovali ne le njegovi soobčani, marveč vse naše zavodno ljudstvo, "ki sedaj joče ob tem grobu v globoki žalosti po svojem voditelju". Govornik je končal tako: Če bi bila v tem tre-

sluge, ki si jih je Josip pridobil za gojitev cerkvenega petja. Med govori je ihtenje izražalo žalost za možem, ki so ga položili v grob. Občinski komisar Scialpi je odredil, da bi bil pogreb na državne stroške. V tej odredbi je zgovorno priznanje zaslug pokojnika za občino.

Tako so leta 1925 pisali lokalni slovenski časopisi (Mali list, Novice in List Edinost), o možu, ki mu ne bo mogoče najti naslednika in ki je skozi vse svoje življenje, od rane mladosti in do zadnjega izdih, žrtvoval vse svoje duševne in telesne moči za gospodarski, kulturni in politični napredek svojega naroda. Lepo bi bilo, da bi tudi mi sedaj izkazali v čast njegovega nepozabnega dela za slovenski narod malo hvaležnosti v njegov spomin.

MMP

Prejeli smo Pojasnilo z ambasade k zapisu Jolke Milič

Spoštovani, v zvezi z objavo pisma "Kaj naj si mislim o slovenski ambasadi v Rimu?" gospe Jolke Milič v Novem glasu št. 1 (724), str. 14, z dne 13.1.2011, ter strinjajoč se s skrbjo za uporabo slovenskega jezika, ki ga Veledoposlanstvo Slovenije v Rimu uporablja tudi v komunikaciji z italijanskimi oblastmi v Rimu, želimo pojasniti, da so bila vabila, s pripadajočimi prispisi in

priletimi lističi, naslovljenec v Republiki Sloveniji ter naslovljenim Slovencem v Furlaniji Julijski krajini in Italiji poslana tudi v slovenskem jeziku, kot sledi: Ob priložnosti državnih obiskov predsednika Republike Slovenije Nj. Eks. Dr. Danila Türka in soproge gospe Barbare Miklič Türk, Vas veledoposlanik Republike Slovenije Nj. Eks. gospod Iztok Mirošič

in soproga gospa Tina Kokalj vljudno vabita

_____ gospa Jolka Milič (ročno pisano) _____ na koncert pevskega zbor "Carmina Slovenica", v torek, 18. januarja 2011, ob 19.30 uri v 'Auditorium Parco della Musica', v dvorani 'Petraši', sledil bo sprejem.

Auditorium 'Parco della Musica' R. S. V. P. Viale Pietro de Coubertin faks 06 8081471 00196 Roma temna obleka vri@gov.si tel. 06 80914310 Nj. Eks. gospod Iztok Mirošič

vabilo je osebno in ga je potrebno pokazati na vhodu

Izkoriščamo to priložnost, da bralcem vašega časopisa poudarimo skrb slovenskega veleposlanstva v Rimu za položaj slovenske manjšine v Italiji. V duhu dobrososedskih odnosov med Slovenijo in Italijo si prizadevamo za dosledno uredništvenje zaščitnega zakona za slovensko manjšino št 38 in reševanje njenih perečih vprašanj, med temi določb glede vidne dvojezičnosti, o čemer opozarjamo rimske vladne sogovornike. V tem smislu se je veleposlanstvo v zadnji polovici preteklega leta odločeno in uspešno zavzelo za zagotovitev potrebnih in celo povečanih finančnih sredstev v italijanskem proračunu za opravljanje kulturnih dejavnosti slovenske manjšine, za katere sistemsko rešitev si bomo prizadevali letos. Veledoposlanstvo je tudi odločilno prispevalo k prizadevanjem za uresničitev zamisli o delovnem omizju manjšine z italijansko vlado, katerega prvo zasedanje pričakujemo v prvi polovici letošnjega leta. Veledoposlanstvo v Rimu posveča torej manjšinski in jezikovni problematiki prioritarno pozornost. Prepričani smo, da bodo bralci vašega cenjenega lista še naprej spremljali delovanje slovenskega veleposlanstva v Rimu v korist manjšine in krepite vsestranskega sodelovanja med obema državama. Lep pozdrav,

**Veledoposlanstvo
Republike Slovenije v Rimu
Iztok Mirošič**

S 1. strani Za izboljšanje...

Spregovorila sta tudi o še odprtem vprašanju vrnitve umetnin, ki so bile med drugo svetovno vojno odpeljane iz Slovenije: Napolitano je izrazil upanje, da ne bo iz tega nastal kakšen spor, predsednik Türk pa je poudaril, da bi ga veselilo, "če bi se te umetnine razstavile na ozemlju, kjer so nekoč bile, v muzejih, cerkvah. Gre za željo, ki je del skupnega prizadevanja za gojitev skupne kulturne dediščine".

O položaju obeh manjšin sta govorila tudi zunanja ministra Samuel Žbogar in Franco Frattini. Med drugim sta govorila o stalnem omizju za manjšino v Italiji, Žbogar pa je v sodelovanju med manjšinama kot še posebej pomemben naglasil zagon čezmejnih investicij. Ministra sta se do govora, da bo naslednje zasedanje koordinacijskega odbora ministrov obeh držav potekalo februarja. Glede plinskih termina-

lov, ki jih Italija načrtuje zgraditi v Tržaškem zalivu, je tako minister Žbogar, stališče Slovenije nespremenjeno - podrobno je potrebno preučiti vse morebitne čezmejnne vplive.

Prvi dan obiska se je Türk sestal še s predsednikom poslanske zbornice Gianfrancom Finijem in predsednikom senata Renatom Schifanijem. Zvečer pa bo Türk prejel red za zasluge Italijanske republike "vitez velikega križa z velikim trakom", s čimer se mu želi italijanska vlada zahvaliti za zavzetost in delovanje pri utrjevanju prijateljskih odnosov med državama. Drugi dan obiska se je predsednik Türk med drugim srečal s premierjem Silviom Berlusconiem, županom Rima Giovannijem Alemannom, na univerzi La Sapienza pa je predaval o prihodnosti Evropske unije. Zadnji dan obiska se je predsednik z delegacijo mudil v Milanu, kjer so bili prisotni tudi predstavniki nekaterih slovenskih podjetij.

Državniški obisk slovenskega predsednika je obogatil tudi koncert zboru Carmina Slovenica, ki je nastopil v avditoriju Parco della Musica.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 18. januarja, ob 14. uri.

Kljub ekonomski krizi in potrošniški družbi

Pa vendar ni vse tako slabo

Vsaka polemika nas spodbuja k razmišljanju in v tem je vsaka polemika pozitivna. Ker namreč, zaverovani v potiskanje naku-povalnih vozilov, ljudje dandanes vse premalo razmišljamo in se vse premalo pogovarjamo. No, sama si ob vsaki nastali polemiki skušam razčistiti ideje in izdelati svoje mnenje. Tako sem se zamislila tudi nad izjavo gospoda Borisa Pahorja o Slovencih, narodni zavesti in nacionalizmu ter spremljala razpravo, ki se je razvila po njegovi izjavi, da bi bilo boljše, ko bi v Piranu ne izvolili tujega župana.

Naj odkrito povem, da sem bila ponosna na to, da smo Slovenci izvolili temnopoltega župana. No, ne glede na njegovo politično opredelitev, ki se sicer ne ujema z mojo, sem se v podzavesti bala, da ga ljudje ne bodo volili zaradi barve kože. Rasizma ne maram, res ga ne maram, ker sem

sama prepričana, da sta raznolikost in odprtost najboljša pot do rasti in razvoja. In, spet bom odkrita, ko je bil v Piranu izvoljen temnopolti župan, sem bila ponosna na svoj narod, ki je znal, v svoji majhnosti, pokazati Evropi, kaj pomenita odprtost in demokracija. In novica je pozitivno odmevala v vsem evropskem tisku, kot zglede strpnosti in spoštovanja do priseljencev in soljudi.

Vem in zavedam se, da imamo Slovenci veliko napak, pa čeprav ne toliko, kot si jih sami prepogostokrat očitamo. Slovenci imamo tudi dobre lastnosti, ena izmed teh, ki jo vsak dan občutim tudi na lastni, no, najbolj na moževi koži, pa je odprtost do tujcev. V Kostanjevici na Krasu, kjer živim, imajo mojega moža, ki kljub prizadevnosti in učenju še vedno slabo obvlada slovensščino, skoraj raje kot mene. In to me veseli, še poseb-

no, ko mi on vsak dan ponavlja, kako strpni so Slovenci do tujcev. Pa tudi drugi Italijani, ki so prišli k nam v vas, gre za dve popolnoma italijansko govoreči družini, nimajo no-

sovaščanov, kot jih jaz sama. Zaupal pa mi je, da je skoraj vsak večer pri katerem izmed njih na obisku. Kako pa, ko sploh ne znaš slovensko, me je zanimalo. Pa se je nasmehnil

la zle besede, sovaščani jim pomagajo pri vsakdanjih opravilih; ker ne govorijo slovensko, pa gredo z njimi tudi po uradih in jim pomagajo premagovati birokratske zapreke.

Lepo je, ni kaj, in zaradi te odprtosti imam svoje sovaščane še posebno rada.

Tudi prijateljica, ki je poročena s Senegalcem in se je skupaj z možem in dvema čudovitima otrokoma preselila v Škrbino, nima problemov.

Smejem se, ko grem k njim na obisk in mi pove, da je mož na obisku pri enem ali drugem sovaščanu, ali da prijateljici pomaga, ker ima težave z avtomobilom. Tudi Pap ne govori še dobro slovensko, a kljub temu ga imajo na vasi radi in mu radi zaupajo otroke, da jih uči nogometnih veščin. Pap je namreč, kot veliko Afričanov, odličen nogometista.

V teh hudih časih, ko kapital narekuje medčloveške odnose,

ko se vsi zemljani pehamo za denarjem in živimo za nakupovanje, so taki majceni dogodki še tako pomembni. V času, ko svetovni tisk stalno poroča o fizičnih napadnih in celo ubojih priseljencev, klošarjev, istospolno usmerjenih in vseh drugačnih, je strpnost ena največjih in najlepših vrednot. In Slovenci znamo vsak dan dokazati, da smo strpni, da znamo prisluhniti stiski drugih, da znamo pomagati, da znamo razumeti. To je veliko, to je razlog, da v teh hudih časih še vedno verjamem v svoj narod in vem, da kljub ekonomski krizi, ki pesti našo državo, njegovo srce še vedno utripa in deli solidarnost. Vem, da je za preživetje malega naroda sicer pomembna tudi narodna zavest, ampak prepričana sem, da se narodna zavest lahko samo krepi ob spoštovanju in občudovanju drugih. Ves svet bo občudoval in spoštoval narod, ki je strpen do tujcev in drugačnih, občudovanje drugih pa bo podžigalo naš ponos. Bodimo odkriti: veliko, vse preveč žrtev je v človeški zgodovini zahteval nacionalizem, strpnost in odprtost pa sta vedno prinašala samo napredek in boljše življenje.

Suzi Pertot

Pogled na domačo športno panogo pod košem

Na članski in mladinski ravni vikend košarkarjev Bora in Brega

Prvi tekmovalni vikend v letu 2011 so v našem športu zaznamovali predvsem košarkarji Bora in Brega. O Jadranu Qubik, ki je, kot znano, naša najvišje postavljena peterka, edina v državni C-ligi, bomo poročali kdaj drugič, saj je moral prvi dve tekmici v novem letu celo preložiti zaradi gripe številnih igralcev, ki so pač skupaj silvestrovali na smučanju. Bor (z dolgoletno, že stalno znamko Radenska) in Breg pa se v deželni C-ligi potegujeta za zgornji del razporednice. 8. januarja so bili oboji uspešni s podvigom: Brega

posvem dotokli vodilnega na lestvici) poskrbele združene mladinske postave teh naših dveh društev, ki že vrsto let skupaj vzorno sodelujeta. Pri osrednjem tržaškem košarkarskem klubu so letos sklenili, da na domačih drugoligških tekmah pridejo na svoj račun mladi košarkarji vseh pokrajinskih stvarnosti, kar je nedvomno hvalevredno. Zaradi vse večje odprtosti za slovensko narodno skupnost, tudi za formalno sodelovanje med Pallacanestro Trieste in Jadranom ter ne nazadnje zaradi prisotnosti našega

sta nase opozorilo kakih 60 rosnih mladih slovenskih športnikov, ki so jih gostitelj, odborniki tržaškega društva, tudi pohvalili glede obnašanja in discipline.

Košarkarski klub Bor in košarkarski odsek Športnega društva Breg sta se torej – tako kot v decembru Športno združenje Jadran s svojimi satelitskimi klubi Domom, Kontovelom, Poletom in Sokolom – predstavila večinski javnosti v lepi luči. Ustanovi že vrsto let po potrebi sestavljata skupne mladinske postave, skrbita pa, da bi bil utrip živ tako v tržaškem mestnem središču kot v dolinski in miljski občini. Zanimivo je tudi to, da sta na ravni članskih moštven društvih danes v konkurenci, kar pa je bolj naključno, saj sta dolgo let igrali v posvem drugačnih prvenstvih. Vlaganje v prvo ekipo pri obeh pomeni predvsem ohranjanje določene tekmovalne ravni za mlade rodove. Pri Boru so od nekdanj stalno vključevali v svojo člansko vrsto doma vzgojene fante, ki so tudi v sedanjih garniturah v večini. Pri Bregu pa razpolagajo z zelo obetavno generacijo Štirinajstletnikov, ki jih bodo začeli vključevati v člansko ekipo čez dve – tri sezone. Prav Breg je letos veliko vložil v sestavo izjemno močne prve ekipe, ki je med kandidati za napredovanje – in favorit pred sobotnim derbijem. Pri Boru pa so uvodoma sestavili zelo mlado postavo, ki so ji po začetnih težavah po poti dodali dva izkušena posameznika.

HC

ni so potrdili tretje mesto z zmago proti Romansu, s katerim so do teke delili položaj v skupnem seštevku, borovci pa z že šestim zaporednim uspehom (v gosteh na igrišču neugodnega Roraigrandeja), ki je pomenil deliti začasnog četrto mesto. Zanimivo, prav v soboto bo v Dolini pričakovan slovenski derbi, ki se obeta izjemno borben in prava poslastica, saj sta obe naši ekipi v dobri formi.

Omenjeni vikend pa je Borove in Bregove barve proslavil tudi na ravni mladinskega košarkarskega pogona. Tako kot so se pred novim letom v dvorani PalaTrieste med tekmo A lige amateljcev domačega Acegas predstavili košarkarji Jadranovih mladinskih postav, so tokrat (v nedeljo, 9. januarja) za mimohod med polčasom srečanja Pallacanestro Trieste – Trento (med drugim so Tržičani

Športnega delavca Rada Šušteršiča kot špikerja v dvorani pa potekajo te atraktivne predstavitve slovenskih klubov (na igrišču stopajo vsi posamezniki mladinskih postav in minikošarkarske šole s svojimi vaditelji) tako v slovensščini kot v italijanščini, kar je občinstvo s ploskanjem sprejelo kot povsem normalno (kar tudi je). Skratka, tokrat je v modrih dresih sredi Tri-

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Polet Kwinis – Cittadella 3:4

NOGOMET

D liga: Kras – Unione Venezia 1:1

Promocijska liga: Villesse – Juventusina 0:2,

Vesna – Reanese preložena zaradi megle

1. amaterska liga: Isonzo – Primorac 0:1,

Savadnje – Pieris 1:1

2. amaterska liga: Cormonese – Breg 2:2,

Zarja/Gaja – Mossa 0:0, Gradese – Primorje 2:1

3. amaterska liga: Union – Mladost 2:4

KOŠARKA

C1 liga: Jadran – NBU preložena zaradi gripe

C2 liga: Bor – Basket Time 82:73, Fagagna – Breg 53:63

D liga: Monfalcone – Kontovel 66:69

ODBOJKA

Moška C liga: Sloja Tabor – Basiliano 3:0, Soča – Lignano 1:3, Sloja – FerroAlluminio 0:3

Ženska D liga: Kontovel – Bor 3:0

Moška D liga: Altura – Olympia 0:3, Parcia – Naš Prapor 3:1

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

62

Ko se včasih ob knjizni polici, na kateri je veliko knjig, ki jih najbrž nikdar ne bom utegnili prebrati, sprašujem, kaj sploh počnem tukaj, in tudi, zakaj sploh knjige zbiram, se mi včasih zgodi, da med brskanjem po polici naletim na knjigo, ki mi je ogromno dala, na drugo knjigo, ki me ni navdušila, in včasih tudi na knjigo, ki sem jo začel brati, a sem jo odložil, najbrž za vedno, tam bo čakala na drugega bralca, če ga bo dočakala, seveda. Za neprebrane knjige se reče, da so mrtev kapital. Meni ta misel ni bila nikoli všeč, predvsem zaradi omebe kapitala, ki ga danes povezujem s kapitalom, ki vlada svetu, s tistim kapitalom, ki ne gleda posameznika v oči.

Med knjigami, ki jih imam doma, jih je veliko iz slovitve zbirke Kondor urejeval Uroš Kraigher, pri 170. naslovu pa je zbirko prevzel prijatelj Aleš Berger, ki jo je šele pred kratkim predal uredniku Andreju Koritniku. Zbirka Kondor je bila sprva zamišljena kot zbirka za zadnje razrede osnovnih šol ter seveda za srednje šole, nekako "obvezno čtivo", a je ta oznaka pretesna in prozoka za tako imenitno zbirko, česar se je zavedal predvsem Aleš Berger, ki je pred leti, ob 45. letu izhajanja zbirke dejal: "Tudi če sprejmemo dejstvo, da gre za elitno literaturo, pa pri založbi nikakor ne želimo, da bi Kondorjeve izdaje bralo petdeset izbrancev"! Po Bergerjevem mnenju "elitno pri Kondorju ni mišljeno v smislu nekkih nebuloznih vrhov, ampak v smislu ostrih in dostojanstvenih meril". Tega se je seveda Berger vedno držal in tega se bo v prihodnje držal tudi novi urednik zbirke, ki pa za sedaj izdaja že nekaj knjig, ki so bile postavljene v načrt za časa urednika Aleša Bergerja, med njimi je izšla v 54. letu izhajanja Kondorja tudi lepo oblikovana knjiga z naslovom Albert Camus – Proti neredu sveta. Gre za lep izbor kritičnih spisov francoskega nobelovca Alberta Camusa, ki jih je v slovenski jezik prevedla Suzana Koncut, Jaša Zlobec pa je prevedel Camusovo slovito razmišljanje o giljotini. Tanja Lesničar Pučko je na koncu knjige prispevala lep esej, študijo, ki na nazoren način prikaže veličino francoskega pisatelja, njegovo misel in književnost, predvsem pa nam prikaže Camusa kot strastnega zavezanca visoki etiki, kakršnega na Slovenskem vsaj ljubitelji knjig, ki ne beremo Camusa v francoščini, nismo še poznali. Za to knjigo lahko mirno rečem, da je bila skoraj že na poti na knjižno polico, kjer čakajo branja neprebrane knjige, če... Rad imam te če-je, ki so vsaj pri meni tako povezani z branjem knjig. Tokrat je bil ta če neki deževni petkov popoldan, ko sem moral svoje otroke razvažati h glasbi in k drugim popoldanskim dejavnostim, samo priročna in lepa trda vezava kondorja je pripomogla, da sem knjigo Camusovih kritičnih spisov vzel s seboj v avto in... knjigo še isti večer tudi končal. Bil sem jezen, zelo

jezen nase in posredno jezen tudi na obdobje socialistične družbe, v kateri sem odrasčal, ko nisem imel možnosti prebrati te knjige, a bi mi takrat gotovo izjemno veliko dala, pri odrasčanju in pri potrjevanju nekkih slutenj, ki so danes potrjena stvarnost. Samo slutit sem lahko namreč, kot mlad knjigožer, ki si je sam in s pomočjo imenitnih profesorjev v Malem semenišču v Vipavi gradil miselni svet, da med trojico Camus, Sartre in Beauvoir le niso bili vsi tako "pravomerni komunisti" in tako zadrti, da ne bi mogli sami razumeti, da je s komunizmom nekaj hudob narobe, zelo narobe, o čemer danes vemo veliko, v takratnih časih pa smo molče med sabo le šušljali. In v kritičnih spisih Camusa sem leta 2011 našel odgovor, da sta Sartre in Beauvoir imela še v povojnih letih in tudi po obisku Sovjetske zveze "kosmat želodec", česar za Camusa ne smemo reči; čeprav je vse življenje ostal prepričan socialist, pa se je že sredi tridesetih let minulega stoletja od komunizma oddaljil. Knjigo kritičnih spisov Alberta Camusa sem dobesedno "požrl" v enem popoldnevu, a sem se k nji čez nekaj dni vrnil, pravzaprav se kar rad vračam k nji še danes, toliko lepega in čistega sem v njej našel, da sem je res vesel. Pošteno moram namreč priznati, da v času socializma nisem imel rad vseh tistih

Albert Camus

zahodnih pisateljev in izobražencev, ki so živeli v "gnilem kapitalizmu" in so nam, ki smo živeli v "socialističnem rajju", razlagali, kako imeniten je komunizem, nasprotno, dobesedno prenašal jih nisem, odklanjaj sem jih in posredno tudi njihovo pisanje. In sem zato danes vesel, ko sem odkril drugečnega Camusa, velikega resnicoljuba, iskrenega poštenjaka, ki mi je potrdil tudi načelo, ki se ga skušam držati kot črninar, namreč tega, da nikdar ne smeš imeti za norca bralcev, da bralca ne smeš podcenjevati s poenostavljanjem in z zaprtimi, samozadostnimi idejami, ampak mu moraš svet odpirati, pošteno povedati, da tematika ali pa problemi presega tvojo zapis v časniki. Camus je bil odličen novinar, o tem se prepričaš, ko prebereš nekaj njegovih člankov iz slovitvega časopisa Combat, pri katerem je že med vojno iz ilegale sodeloval. Predvsem pa te Camus očara kot človek, ki nima vere, a krščansko vero spoštuje, celo tako jo je spoštoval, da je diplomiral iz krščanstva, saj je svoji diplomni dal naslov Neo-platonizem in krščanska misel.

"Laični farizej imenujem tistega, ki se pretvarja, da verjame, da je krščanstvo nekaj lahkega, in ki se zdi nagnjen k temu, da v imenu krščanstva, kot ga vidi od zunaj, od kristjana zahteva več, kot zahteva od samega sebe", je zapisal Camus in nadaljeval: "Mislim namreč, da ima kristjan veliko obveznosti, da pa tisti, ki jih sam zavrača, nima pravice nanje opominjati tistega, ki jih je že priznal. Če kdo lahko od kristjana kaj zahteva, je to samo kristjan".

Že samo zaradi tega stališča, ki ga je izrekel Camus v svojem govoru v dominikanskem samostanu na bulvarju Latour-Maubourg leta 1948, velja Camusove kritične spise prebrati.

In sem ob branju seveda pomislil, kako lepo bi bilo, če bi tudi Slovenci imeli veliko takih nevernikov!

Po preživetem večeru v družbi prijateljev

Za nočne ptice je Gorica prijaznejša od pregovorno mlade sosede

Ko sem dan ali dva po novem letu v enem od časopisov primerjal fotografiji silvestrovanja na prostem v Gorici in Novi Gorici, sem prvič posumil, da uveljavljeno prepričanje o tem, kako se Nova Gorica hitro razvija, kako se v mlademu mestu na slovenski strani meje vedno kaj zanimivega dogaja, medtem ko se Gorica stara, stagnira oziroma nazaduje, ne drži. Fotografija iz "moje" Nove Gorice je prikazovala nasmejanje upokojenke in upokojenke, ki so se v pokritem šotoru na Kidričevi ulici zibali na narodno-zabavne viže skupine Javor, medtem ko je bila fotografija z goriškega Travnika polna razposajenih mladih, ki so jih – kakor sem prebral – ogrevali precej drugačni, modernejši, urbani ritmi. Se bolj konkretno oziroma iz prve roke sem to doživel pred nekaj dnevi, po ogledu kabareta Patty Diphusa v novogoriškem gledališču. S prijatelji smo hoteli še na pijačo, da malo poklepetamo, saj se zadnje čase zaradi otrok, obveznosti in vse hitrejšega življenjskega tempa bolj poredko vidimo. Lokal med gledališčem in knjižnico je bil zaprt. Tudi v središču mesta je vladalo popolno mrtvilo, pa čeprav je bila ura šele nekaj čez deveto zvečer. Igralno-zabavišni centri in saloni so bili seveda odprti, a tisto je drug svet. Nič se ni niti pomislil, da bi šli v katerega od njih. Nekdo je predlagal bar na novogoriški železniški

postaji, a so nas pričakala zaprta vrata, na katerih je pisalo, da je lokal odprt do 21. ure. "Kaj pa, če bi šli čez mejo?", je padla nova ideja, podkrepjena z informacijo, da naj bi pred kratkim eden od natakarjev, ki je delal v Hitu, prevzel lokal v Raštelu. In smo šli pogledat. O. K. Na tem mestu je treba omeniti, da se je vse skupaj dogajalo na predvečer Svetih treh kraljev, praznika, ki je v Italiji dela prost dan, v Sloveniji pa ne, tako da je bila razlika med vzdušjem v obeh mestih temu primerno zelo očitna. Verjetno bolj očitna, kot bi bila sicer, ampak vseeno... Medtem ko je mlada Nova Gorica spala, je bilo na goriških ulicah kar živahno. Sprehajalcev ni manjkalo. Lokali so bili odprti. Bar Vecia Corte Sconta na sredini Raštela smo hitro našli, čeprav ga z ulice direktno ne vidimo, ker je pomaknjen nekoliko v notranjost. Tomaž (na sliki), kakor je ime novemu najemniku iz Nove Gorice, nas je bil zelo vesel, saj je bil ob našem prihodu v lokal sam. Povedal je, da se je za najem odločil, ker se je naveličal ne ravno rožnatih odnosov v Hitu, ker verjame, da bo Raštel, za katerega smo se vsi strinjali, da je podoben stari Ljubljani, čez leto ali dve ponovno zacvetel, pa tudi zato, ker so najemnine za lokale v obeh mestih primerljive, a dobi v Gorici za isti denar precej več muzike, pa še prigrizke 'alla tramezzini, bru-

schette'... lahko ponuja, kar v Sloveniji zaradi zategnjeneja tolmačenja Hassap sistema oziroma standarda praktično ni mogoče. Malo smo poklepetali, pokazal nam je letni vrt, predstavil načrte o razstavah, tematskih večerih in podobnih dogodkih, s katerimi namerava popestriti ponudbo, potem pa so začeli kapljati gostje in se jim je moral posvetiti. Lokal je bil kmalu poln, vzdušje pravo. "Saj ne morem verjeti, da smo le nekaj minut stran od doma. Občutek imam, kot bi bili daleč daleč stran, v kakšnem velikem mestu", je navdušen nad ambientom pristavil eden od kolegov, ki je zvest svojim "joga" načelom srebal čaj, medtem ko smo si ostali privoščili kuhano vino. Lokal smo zapustili kot zadnji, le minutko pred polnočjo. V spomin na stare dobre čase, ko smo veliko bolj pogosto skupaj žurali, smo se, kljub temu da se nam je že pošteno zehalo, odločili, da gremo še kam, in tako smo se zapeljali do Korza, kjer je bilo ne glede na pozno uro še precej bolj živahno. Barčki so bili dobro

obiskani, pred njimi pa so se na čik pavzi zadrževale skupine mladih. "Pri nas česa takega definitivno ni. Pri nas veliko večino lokalov zvečer zasedajo eni in isti

rihuano ali pa ždi pred računalniki...", sem se za nekaj trenutkov zatuhtal. Po drinku v enem od barčkov, kjer je bila glasba za naš okus že nekoliko preveč moderna, pa tudi preglasna, saj se zaradi bobnečih "tunca-tunca-tunca..." ponavljajočih se ritmov nismo mogli pogovarjati, ne da bi se drli, smo se za zadnjo etapo pred vrnitvijo domov preselili še do enega, malo bolj rokersko, torej po našem okusu orientiranega, kluba podobnega lokala, kjer se je celo plesalo. Z gospodarske-

razmere med prebivalci obeh mest zelo obračajo. Če smo bili Novogoričani moje generacije na neki način v privilegiranem položaju, ker smo obvladali italijanski jezik, ki smo se ga naučili prek televizije, se to spreminja, saj je postala televizija medij starih. Današnja "internet" mularija v Novi Gorici italijansko ne zna več, saj komunicira prek računalnika v angleškem ali slovenskem jeziku, kar je velikanska škoda. V Gorici pa se vse več otrok in mladih, pa tudi odraslih uči sloven-

ske. Mene prav zanima, kako bo čez nekaj let. Katera od obeh Goric bo takrat bolj razvita, perspektivna... seveda pa srčno upam, da se bosta vendarle zilili v eno mesto. Meni je po tem zadnjem nočnem obisku že jasno, kam peljati morebitne goste ali prijatelje od drugod, če pridejo na kratek obisk. Tudi ko smo se okrog dveh zjutraj s prijatelji poslavljali, so nas bila polna usta besed o tem, da morajo postati ti večerni skoki v Gorico

redni, na primer na vsakih 14 dni, pa čeprav se mi zdi, da smo se ob tem vsi zavedali, da zaradi vseh drugih prioritet to ne bo šlo, zagotovo pa bomo vajo ponovili ob prvi podobni priložnosti, vprašanje je le, kdaj se nam bo spet ponudila.

Nace Novak

izgubljeni modeli, ki si življenja ne zamišljajo več brez vsakodnevnega piva, dveh, treh... ali kozarca vina, dveh, treh..., medtem ko se mularija raje zbira na odmaknjenih, očem skritih lokacijah, kjer se naliva z v trgovini nabavljeno pijačo, ker je to bistveno ceneje, in se zadeva z ma-

ga vidika Gorica trenutno najbrž res nima takšne perspektive kot Nova Gorica, a mlademu, na hitro zraslemu mestu manjka meščanska kultura, ki jo je mogoče v Gorici občutiti na vsakem koraku. Stavbe v mlajši sestrski nimajo duše, patine, osebne zgodovine. Po drugi strani pa se tudi

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj glas!

NAROČNINA ZA LETO 2011:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 85,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov

Novi naročniki bodo prejeli v dar letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2011
- Anamarija Volk Zlobec, Paola Bertolini Grudina: NA POČITNICE GREMO!
- Andrej Arko: DOM

Obiščite nas tudi na naši spletni strani: www.noviglas.eu